

Jó képet vágunk a Crunch-ittal

Drágán add az adatod!

Vásárlás egérkattintásra – multimédiaból

Audio-CD-k: női szakasz

Ismerkedés a CompuServe-vel (1.)

CD-ROM olvasók a mérlegen

A multimédia-készítés iskolája (2.)

CHINOIN

CSALÁDI PATIKA

vitaminok • görcsoldók • láz- és fájdalomcsillapítók • emésztést elősegítő szerek • köhögéscsillapítók

A CHINOIN Gyógyszergyár 85. éve meghatározó szerepet játszik a magyar gyógyszergyártásban. Kutatási eredményeink és ismert gyógyszereink minőséget, biztonságot és hatásos terápiát jelentenek az Ön számára.

Az öngyógyításban önállóan is alkalmazhatja egyes gyógyszereinket a megfelelő előírások és tanácsok megtartásával. A gyógyszertárakban recept nélkül vásárolhatja meg a Chinoin-OTC – azaz recept nélkül is kapható – készítményeit.

Fontosnak tartjuk, hogy készítményeinkről Ön, mint vásárló megfelelő tájékoztatást kapjon. Felvilágosítással és részletes információval készsággal áll rendelkezésére a Chinoin-OTC vevőszolgálatával levélben vagy telefonon.

Cím: Budapest 1045 Tó u. 1.-5. Telefon: 169-1003

CSALÁDI PATIKA

CHINOIN CSALÁDI PATIKA RECEPT NÉLKÜL KAPHATÓ GYÓGYSZEREINK

A mindenki által jól ismert tüneteket enyhítő, otthon gyakran használt gyógyszereket ezentúl szabadon vásárolhatja meg a patikákban. A készítmények ugyanannyiba kerülnek, mintha receptre iratná.

Z-

FÁJDALOMCSILLAPÍTÓK		
	Algopyrin tabletta	10x
	Algopyrin tabletta	20x
	Quarelin tabletta	10x
	Rubophen 100 mg, tabletta	10x
	Rubophen 125 mg, végbélkúp gyermekeknek	5x
	Rubophen 500 mg, tabletta	10x
GÖRCsoldók		
	Bispan tabletta	20x
	No-Spa tabletta	20x
	Papaverinum hydrochloricum 0,4, tabletta	20x

VITAMINOK	
	Polyvitaplex 10 drg, 20x
	Polyvitaplex 8 drg, 20x
	Polyvitaplex 8 drg, 500x
	Vitamin B1 5 mg tabletta 20x
	Vitamin B1 10 mg tabletta 20x
GYOMORSAV-KÖTŐ	
	Nilacid tabletta 50x
	Bilagit drg, 30x
VÉRYOMÁSEMELŐ	
	Pulsotyl cseppek 25 ml
GOMBÁSODÁS ELLENI KÉSZÍTMÉNY	
	Chinofungin spray 100 g
KÖHÖGÉSCSILLAPÍTÓ	
	Libexin tabletta 20x

Találkozunk a patikákban!

CHINOIN A legnagyobb hazai OTC-gyártó

A 90-es évekre a század uralkodó értékei mintha kiürül-
nének. Megfakult az egyenlőségbe, az igazságosságba,
talán még a szabadságba mint abszolútumba vetett hit is.
Az egyetlen, ami még tartja az állását – igaz, folyton cse-
relődő tárgyival – az álom a „jó technikáról”. Olyanról,
ami nem csak önmagáért létezik, nem csupán a gazdaság
hatékonyaságának növelését szolgálja, hanem ennél jóval
több, egyenesen a társadalmi megváltás (segéd)eszköze.

Most éppen a globális hálózatokká összekapcsolódó
információs áramoknak tulajdonítunk ilyen szerepet.
Ám amíg a szakértők a technikai újodások műszaki
következmenyeit viszonylag pontosan képesek megjö-
vetőlni, addig az ezek társadalmi hatásait illető becse-
lésekre már inkább az melléfogások a jellemzőek. Akadt
például tudós prognózis, amely – már ki tudja, milyen
logikát követve – a repülés elterjedésétől a születések
számának emelkedését várta. Néhány év vagy évtized

tát, és ha ezt nem teszik, akkor ettől netán konzervatívok-
nak tűnőnek. Itt ugyanis nem a technika használatáról,
az újonnan nyílt információs lehetőségekről való lemondás-
ról van szó, hanem sokkal inkább arról, hogy miként
képes egy társadalom egy olyan technológiát a saját ké-
pére hasonlítani, amely egy kultúra kívánatos viselkedési
módjait, álmait és reményeit is valamilyen módon magá-
ba kódoltan tartalmazza. Azaz jóval bonyolultabb a kép-
let annál, hogy ki mennyire szokta meg valamilyen tech-
nika használatát, ennél fontosabb, hogy az mennyire illik
azokhoz a kommunikációs formákhoz, közlési stílu-
sokhoz, amelyek az adott közösségekben honosak.

S ekkor már a gazdasági fejlettségek különbségek egyál-
talan nem automatikusan ható vagy kiegyenlítő hatású
kényszerek vagy minták. Németország és az Egyesült Ál-
lamok gazdasági fejlettsége lényegében hasonló, de amíg
az amerikai piacon furcsán néznek arra, aki nem hitelkár-

GO CYBERSPACE

múlva alighanem hasonlóan mosolyogtatóknak tűnnek
majd a virtuális valóságról és a Cyberspace-ről születő
mai írások.

Az amerikai konzervatívok (*Easthet Dyson, George
Gilder, George Keyworth, Alvin Toffler*) már tavaly társa-
dalmi kiáltványt, felettébb ambiciózusan egy új *Magna
Chartát* fogalmaztak meg az új technológiák társadalmi
hatásairól („A Magna Charta for the Knowledge Age”).
Ebben a *Cyberspace*-t mint a megvalósult *Amerikai Ál-
mot* mutatják be, s ilyesfajta fogalmak sorjájának az írás-
ban: dereguláció, versenyszellem, privatizáció, decent-
ralizáció és a társadalmi intézmények *demassifyingja* –
amelyet talán az egyén testére szabhatóságként fordíthat-
nánk. A Cyberspace a „népe” – írják –, s nem a kormány-
zaté. A technológiákat a multinacionális vállalatok kínál-
ják, s az emberek csak válogatnak közülük, úgy, ahogy a
tévécatornákkal ezt megszokták. E társadalom szereplői
„a különbségeket értékelni képes egyénekből” szervező-
dők, nagyon differenciált közösségek lesznek. Az új közeg
nem egyszerűen „gépi”, hanem egy sajátos új „bioelek-
tronikus határvidék”, a „New Frontier”. S ahogy az ame-
ricaiak egykor Nyugatra, a meghódítandó, érintetlen földek
felé törtek, úgy vágnak most neki az elektronikus térnek.
A régi „Go West” jelszót a „Go Cyberspace” programja
váltotta fel.

Ebből azonban még egyáltalán nem következik, hogy
az európaiaknak követniük kellene a liberális és individu-
alisztikus kiüldetésutadatnak ezt az amerikai nemzeti pá-
tosszal és gazdasági uralmi ambíciókkal kevert változa-

tyával fizet, addig Németországban ma a „plasztikpénz”
alig használják gyakrabban, mint Magyarországon. Vagy
egy, talán még jellemzőbb példa: a húsz évvel ezelőtti
szovjet könyvterjesztésben – pedig ott elektronikáról ér-
tetően szó sem lehetett – rendkívüli módon elterjedt a
postai utánvetés könyvvásárlás. A szakkönyvek vagy a
szűkebb, értő közönségnek szánt munkák így találtak meg
az olvasóikat a hatalmas országban, és a kiadók, könyv-
terjesztők hagyományosan berendezkedtek erre az érteke-
sítési formára. Valószínű, hogy amíg az egyik helyen,
Németországban – ahol sűrű a településhálózat, megtalál-
hatók a szakboltok a kisebb városokban is – a távvásárlás
csak lassan, az alaphálózatok kiegészítőjeként terjed majd
el, addig Oroszországban, ha ezt a technikai feltételek
lehetővé teszik, ugyanez robbanásszerűen következik
majd be. *Azaz* e téren korántsem oly reménytelen Kelet-
Európa helyzete, mint hinnénk.

Az új technikák íránt mindig a két szélső ponton, egy-
felől a nemzetközi rendszer kemény magjában, másfelől
a messzi periferiáin a legnagyobb a vonzalom. Az első-
ben azért, mert a rendszer használatából fakadó haszon
ott naponta érezhető, számos ember és szervezet számára
közvetlenül megragadható. A periferián önzetlenebb,
szublimáltabb a lelkesedés, s az új kultuszának szól. Az
ugyanis a Központhoz, a Kemény Maghoz tartozás szim-
bóliumává válik.

Reménykedjünk benne, hogy egyszer majd mi is a
köztes zónában érezhetjük magunkat!

Tamás Pál

Multimédiás negyedéves magazin II. évfolyam 4. szám

Szerkesztőség:
Főszerkesztő: G. Kocsis Kristóf
Szerkesztő: Bányai Ferenc, Szincsik László,
Olvasószerkesztő: Györke Mária
Tervezőszerkesztő: Iszakra Ildikó
Titkárnő: Szőke Erika
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon: 322-4248
Telefonszámon keresztül: 342-0163
Fax: 322-1032
Cimlap: Fekete András

Kiadó:
A HVG Kiadó és a
Magna Media Verlag közös vállalata: a
Computer Panoráma Kiadó Kft.
Computer Panoráma Verlag GmbH
Felelős kiadó:
G. Kocsis Kristóf ügyvezető igazgató
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon: 322-4248
Tervezési menedzser: Szabó Rita
1077 Bp., Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon: 322-4248
Fax: 322-1032

Terjeszti: a Budapesti Hírlapkereskedelmi Rt.,
a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és alternatív
terjesztők
Megrendelhető: a kiadónál levélben vagy a hírlap-
kézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában
(Budapest XIII., Lehel u. 10/a, levélcím: HELIR,
Budapest 1900), ezenkívül Budapesten a Magyar
Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélt-
szolgálati irodáin, vidéki postahivatalokban.
Postai előfizetési díj: egy évre 3984 Ft
Az új lapeldedények megvásárolhatók
a hírlapboltokban, ezenkívül a kiadónál is.
A lap a kiadónál is előfizethető, s ugyanitt a
régibbi lapszámok is beszerezhetők:
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.

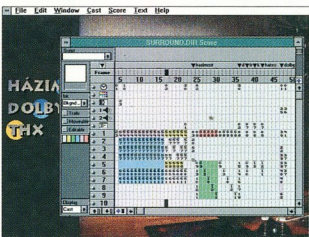
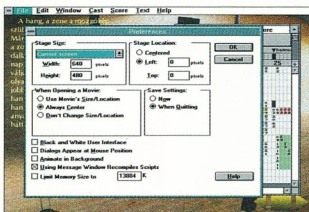
Hirdetések felvétele:
a hirdetési osztályon:
osztályvezető: Tóth Ildikó
hirdetésszerzők:
Tóth Zsuzsanna, Varga Ildikó, Zeigmond Krisztina
1077 Budapest, Wesselényi u. 17. IV. em.
Telefon és fax: 322-1287
Hirdetések felvétele az NSZK-ban:
Telefon: (089) 46 13152
Telefax: (089) 46 13775

A CD Panorámát készítette:
Fényezés: Computer Panoráma Kft.
Levélágitás: Profil Kft.
Szőnbontás: Révai Repro Kft.
Nyomtatás: Gutenberg Press
F.v.: Óvári László

A CD Panorámában megjelenő valamennyi anyagot
szerzői jog védi. Másolásuk bármilyen formájában
– fotokópia, mikrofilm készítése, adatrendszerekben
való tárolása stb. – kizárólag a kiadó előzetes írásbeli
engedélyével történhet.
Szerkesztőségünk a lapban megjelenő híreket és a
lehető legnagyobb alaposággal gondolja, tartalmu-
kért viszont nem vállal felelősséget.

ISSN 1218-6902

tartalom

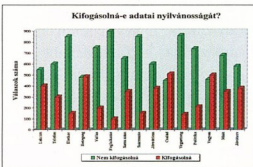

12 Multimédia iskola (2.)

Folytatjuk előző számunkban meg-
kezdett sorozatunkat. A multimédia-
készítés alapelveinek tisztázása
után ezúttal egy konkrét feladat
megoldásába fogunk, amely a Dolby
Surround technikáról szóló cikkuink
interaktív illusztrációja lesz.

22 Privacy-gond

A nyugat-európai polgár már rég épp
olyan biztonságban szeretné tudni
személyes adatait, mint akármely
vagyontárgyát. A hazai társadalomra ez-
zel szemben úgy zuhant rá az infor-
mációs forradalom, hogy az átlageu-
ropeai jözsérével fogalma sem volt a
korszerű adatfeldolgozás nyomán rá
leselkedő veszélyeiről.

hardverteszt

- Spea Crunch-it
- Jó képet vágnak
- CD-ROM olvasók
- Hatos lőttó

gyakorlat

- Multimédia iskola (2.)
- Színház az egész világ

magazin

- Dolby Surround és a THX
- Térben és időben

mérleg

- Multimédia-marketing
- A zöld zakó esete
- Online áruház
- Telebolt
- Infoterminalok
- Én, a CD, meg az Otto

adatvédelem

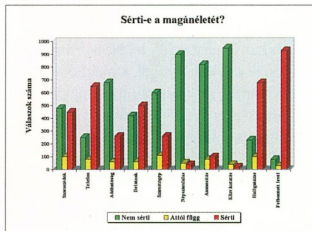
- Privacy-gond
- Béhalóznak?

forum

- Cégfúziók
- A média szép új világa

jog

- Multimédia és copyright
- Szerző-szerző

hálózat

Ismerkedés a CompuServe-vel (1.)
Csatlakozás (I díj) Európához

28

hangulat

Audio-CD-k
Hölgyek fülbevalói
Egész el!
Báró, a varázsló

31

35

bemutajuk

Ananyelvű könyvespolc
Limerick
Hagyományos kínai orvoslás
és gyógyszerészet
Yin és Yang
Zoo Kittenberger
Apu, hogy megy be...

37

38

39

műhely

Multimédia méneskönyv
Lóra magyarul!

40

hírek, újdonságok

Mágikus információ
Gigatempó
Útitárs
Kis hamisok
Klipmester
Magyar Pavilon

47

47

47

49

49

49

állandó rovatok

Jegyzet
Impresszum
Tartalom
Vezércikk
Körkép
Lemezmelléklet

3

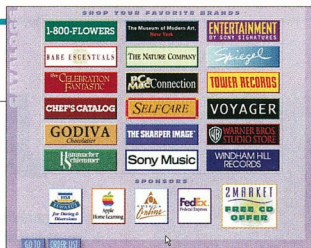
4

4

5

42

50

17 Multimédia marketing

Az interaktív médiák látszólag marketing-szempontból is kiválóak. Ám mint mindennek, ezzel is okosan kell tudni élni, derül ki Jacsó Péterrel, a hazai online- és CD-technika egyik megalapozójával, ma az Egyesült Államokban tanító szakemberrel készített interjúnkból.

31 Audio-CD-k

Cherchez la femme! – vallhatja szerkesztőnk, aki sajátos szempont szerint válogatta e számunk audio-CD ajánlatát, amelyben a népzenei ihletésű popzenétől a jazzig művésznők figyelemre méltó producióiról esik szó.

10 CD-ROM olvasók

Éppen egy éve hasonlítottunk össze a CD Panorámában CD-ROM meghajtókat. Azóta alaposan kicserélődött a választék, ha egy mondatban kívánánk összefoglalni: az eltelt egy év során a piacon megjelentek a hatszoros, általánossá váltak a négyszeres, olcsóbbak lettek a kétszeres, és végül gyakorlatilag eltűntek az egyszeres sebességű CD-ROM meghajtók.

Tisztelt Olvasó!

Miként a századelőn az autó, az ezredforduló felé közeledvén a Hálózat válik a szabadságeszmény valamifajta megtestesítőjévé. Amaz a helyváltoztatás lehetőségeinek kiterjesztése okán, emez a gondolat korlátlan szármalásának ígérétével. Félő azonban, hogy mindekt esetben csak egy illúzió ejt rabul, hiszen például aligha találni olyan emberi tevékenységet, amelynek minden pillanatát annyi szabály korlátozná, mint éppen az autózvezetést. Hasonlóképpen az Interneten szörfözvén ma még roppant szabadnak hihetjük magunkat, ám holnap, amikor már tömegek kapnak rá az izére, akkor itt sem nélkülözhetjük majd a közlekedési szabályokat. Amelyeket nem utolsó sorban üzleti megfontolások alapján fogalmaznak majd meg.

Persze nem rosszabb és nem jobb lesz majd ettől a világtól, hanem egyszerűen más, amire azonban célszerű idejekorán felkészülnünk.

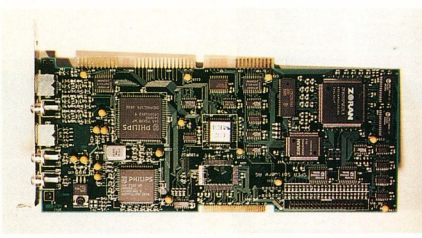
Idei utolsó számunk – amelynek egyik súlyponti témája a távvásárlás és az elektronikus marketing – is egyebek közt ebbe az új világba kalauzol el. Jegyzetfrónk a társadalmi, közösségi sajátosságok és a hálózat eszményének kapcsolatáról elmélkedik, egy interjúban szó esik majd az adatvédelem növekvő jelentőségérőlől az interaktivitás megjelenésével, Hálózat rovatunkból pedig konkrét tanácsokat kap az olvasó a CompuServe használatára.

Aki egyébként mostani számunkban néhány újtással is találkozhat: lemez-mellékletünk blokkjainak java ezúttal is az újság cikkeihez kapcsolódik, s ezt a ténnyt most a szóban forgó íráskor cím mellett elhelyezett apró CD-emblémával is hangsúlyozzuk. Hasonlóképpen a lemezbeutatóknál kis zászló jelzi, ha a CD csak idegen nyelven beszél.

E zászlócskák elhelyezésével szerencsére nem sok dolgom akadt, lévén hogy a kínálatban örvendetesen megszorodtak a magyar produkciók.

G. Kocsis Kristóf
főszerkesztő

A Spea Crunch-it kártya. Vásárlás előtt nem árt ellenőrizni, hogy egyáltalán befér-e a PC-be

Igy télvíz idején jölesik felidézni a nyár hangulatát a szünidőben készült videó segítségével, s nagy kár, ha eközben hosszúra nyúlt képsorok, túl amatőrré sikeredett snittek rontják az illúziót. Persze mindez elkerülhető, ha korábban „megvág-tuk” a szalagot, márpedig az effajta stúdió-munkára szolgáló PC-s hardvereszközök már nem tartoznak az utópia világába.

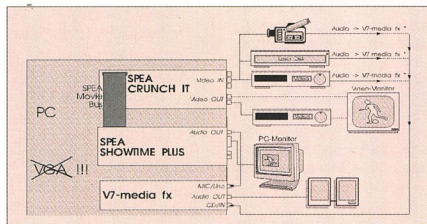
Igazán hatásossá, professzionálisra csak stúdió utómunkálattal, vágással varázsolhatjuk a mágnesszalagon őrzött nyári emlékeinket. Erre egy PC birtokában alapvetően két út, az analóg és a digitális megoldás kínálkozik.

Az első esetben a személyi számítógép megfelelő módon kábelben vagy infravörös sugárral távvezérel két videomagnót: az egyiket a nyers felvétel fut, a másik pedig a vágott változat rögzítésére szolgál. Miután sikerült meghatározniuk valamennyi vágási pontot, kezdődhet a kopírozás, ami bizony meglehetősen időrabló, hiszen a snittek megtalálásához a szalagot folyton ide-oda csévélteti a komputer. További hátrány, hogy a képet nem tudjuk monitoron követni (hanem csupán egy tévékészüléken), hiszen a PC ekkor nem video-, hanem csupán vezérlőjeleket szolgáltat, s csak olyan videorekorderünk lehet, amelyen a megfelelő vezérlőbemenetek is megtalálhatók.

A módszer elvitathatatlan előnye viszont a jó képmínőség és a mérsékelt ár.

Ennél mégis mindenképpen professzionálisabb megoldás a digitális vágás, amelynél előbb a merevlemezre rögzítjük a teljes videót. Ekkor a winchester nagyságrenddel gyorsabb hozzáférési ideje miatt tempósabban végezhetünk a munkával, s közben a különböző képváltási effektusok bőséges tárházából

1. ábra: Ma még kevés háztartás büszkélkedhet ilyen videostúdióval

Jó képe

is válogathatunk. Természetesen amikor vágózeánk, akkor a teljes vágott alkotást visszajátszhatjuk szalagra.

E módszer hátránya, hogy meglehetősen szigorú feltételeket támaszt a hardverrel szemben. Tömörítés nélkül egypercnyi videó mintegy 100 megabájtyi helyet foglal a merevlemezben, így bizony egy másfél gigabájtos winchesterre is legfeljebb egy negyedórás születésnapi emlék fér fel. Az effektek ráadásul alaposan megdolgoztatják a processzort is, egy Pentium 60-asnak például kerek tíz percere van szüksége egy ötmásodperces effekt végigjátszására.

Nem éppen olcsó, de azért talán még megfizethető árkatégozában ma két, gyakorlatilag azonos teljesítményt nyújtó igényes hardveres digitális vágórendszer kapható: a Fast cég FPS 60-as és a Spea Crunch-it kártyája. Az utóbbihoz a Software Dynamics VideoMastro windowsos vágóprogramját adják, az előbivel pedig az Adobe Premiere LE-t (LE = Light Edition) kapjuk.

Mi a Spea kártyát próbáltuk ki, amelyet az ELSAT Kft.-től kaptunk kölcsön. Kézbe véve az első meglepő tapasztalat, hogy ISA buszhoz készült. A feladatra tekintve egy MJPEG kóder/dekóder, professzionális (Zoran) chipkészlettel, illetve (a be- és kimeneti élő videoképek megjelenítésére szolgáló) Philips processzorral. A feladatra a többféle videoforrásból származó jelek digitalizálása (komprimálása) és a szerkesztett anyag kiadása (dekomprimálása).

Mindehhez két kompozit bemeneti csatlakozót találunk a számítógép hátoldala felé eső kivezetésén, az egyik mellett egy S-VHS bemeneti csatlakozást is kiépítettek. A kimenet ugyan-csak kompozit vagy S-VHS, természetesen választható módon.

A Crunch-it kártyához azonban nem használhatók a szokásos VGA kártyák, mellé be kell építeni a számítógépbe a belső, gyors, 32 bites, úgynevezett Movie buszon keresztül csatlakozó ShowTime Plus videokártyát is. E nélkül – s ez a doboz szűkszavú tájékoztatása miatt esetleg félreértésekre adhat okot – csak a videomonitoron jeleníthetünk meg a képet, s így nem gondolhatnánk a videóvágásra.

Mídeire a szabványosság hiánya miatt van szükség. Arra ugyanis, hogy a 24 bites true color videofolyam zökkenőmentesen, valós időben jelenhessen meg a számítógép monitorán, amire a PC-világban egyelőre még nem dolgoztak ki szabványos megoldást (a PCI busz egyéb korlátai miatt nem alkalmas erre a feladatra). A Spea ezt a Movie Bus és a szabadalmaztatott overlay technika segítségével oldja meg.

A ShowTime Plus egy 2 megabájtos RAM-mal szerelt VGA kártya köré építettek, s mivel a két áramkör egy cég terméke, nem kell a videovezérlő és az MPEG dekóder összekötésével, címeinek és megszakításainak megadásával bíbelődni.

Az MPEG rész természetes kiegészítője a 16 bites, CD-minőségű hangáramkör, s a kártya élő videoképet is fogadhat, ami jelzi, hogy a konstruktőrei egyebek mellett videokonferencia állomás céljaira is szánták. A kártyához adott MediaStation programmal könnyedén kezelhetjük a video-CD-eket, illetve

vágunk

az AVI vagy MPEG állományainkat – a lejátszást lassíthatjuk, a hangerőt szabályozhatjuk stb. Mi a kártya PCI buszos verzióját használtuk, de kapható VL buszos változat is.

Németországban egyébként a kártyát – repülőtéri várókban, városi eligazítóknak, érintőmonitoros terminálokba építve – már bevetették POS/POI (*Point of Sales, Point of Interest, ezekről lásd Mérleg rovatunk írásait!*) feladatokra is.

Végül – ha lúd, akkor legyen kövér – a hangfeldolgozóshoz is egy Spea kártyát, a V7 Media FX-et helyeztük a gépbe, ám ez természetesen lehetett volna bármilyen más típus is.

A hangkártyára egyébként azért van szükség, mert az MJPEG eszközökön rendszerint nem található meg a hangot kezelő hardverem (a ShowTime Plus hangrésze csak visszaadja a video-CD-k hangját, azaz pusztán dekódolja az MPEG anyagot). Ezzel az áramkörrel azonban adott frekvenciájú mintavételezést beállítva, az MPEG anyag mellé keverhetünk is hangot.

Egyebekben azonban a multimédiával foglalkozók körében ma már meglehetősen átlagos számítógép-konfigurációk alkalmazzák: 486/DX2 66 MHz-es processzort 16 megabájtos RAM-ot tartalmazó Intel Ninja alaplappal és egy – matuzsálemi korú – közel hároméves Fujitsu 520 megabájtos merevlemezrel. Talán csak a CD-olvasóra ügyeltünk kicsit jobban a szokásomnál, ez egy négycserezés sebességű, jó nagy cache-sel jeleskedő IDE buszos Pioneer típus volt.

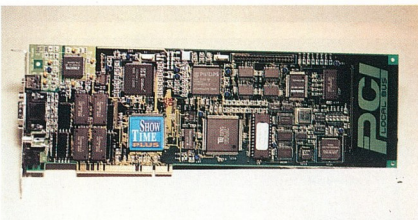
Az egyes elemek összehuzalozásának részletezésével nem untajuk az olvasót, hiszen ez az *1. ábra* alapján egyértelmű. Itt csupán annyit, hogy mind a CD-olvasás, mind a videoanyag tárolására használt merevlemez cache-elését ki kell kapcsolnunk, ellenkező esetben az adatáramlás olykor-olykor megszakadhat, és sérülhet a felvett anyag. Ha viszont a Windows és a videoanyag célkönyvtára egyazon lemezen található, akkor a cache kikapcsolásával lelassul az operációs rendszer, amit a merevlemez munka előtti defragmentálásával enyhíthetünk. Természetesen kötelező az állandó swapfájl használata.

Mielőtt az összeállítás kipróbálására térnénk, még röviden annyit, hogy amint arról már szó esett, a Crunch-it MJPEG kóder/dekóder. S hogy miért nem MPEG? Erről is többször írtunk már a *CD Panorámában*.

Az MJPEG szabvány kialakításakor a legnagyobb tömörítésre törekedtek, ezért – némileg leegyszerűsítve – csupán az egymást követő képkockák változásait rögzítik, s így gyakorlatilag nincs redundancia a rögzített anyagban. Csakhogy az így tömörített anyag érthetően nehezen vágható. A JPEG formátumból kiinduló MJPEG tömörítés viszont mindig a teljes képet kezeli, s ezért viszonylag egyszerűbb, s így olcsóbban használható a fenti célra. Ebből következően az MJPEG formátum használatával nem a videó minőségét, hanem a tárolónk kapacitását illetően közzük a kompromisszumot.

Ezek után lássunk hozzá a próbához!

A Crunch-it kártya mellé két szoftvercsomagot adnak: az egyik a VideoMaestro CD, amely több külön szoftverből áll, a másik pedig a CEQuadrat terméke, a PixelShrink.

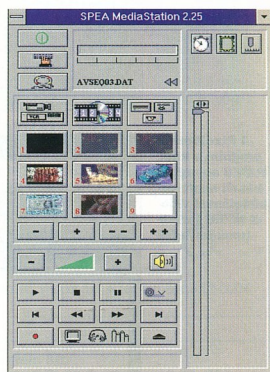

A Spea ShowTime Plus, amely a szabványosítás főhői miatt szükséges az összeállításhoz

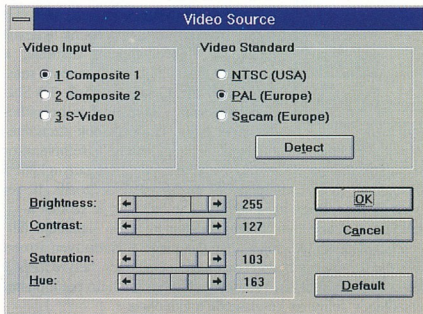
A Software Dynamics által készített VideoMaestro szoftvercsomag első eleme a videokép rögzítésre szolgál. Ezzel a capture-szoftverrel – 25 vagy 30 kép/s-os ismétléssel – teljes felbontásban (768x576-os/PAL, 640x480/NTSC) rögzíthetjük a képfolyamot, ami a normál tévékép felbontásának felel meg. Alkalmazhatunk azonban ennél szerényebb felbontást is. A videoforrás egy erre szolgáló ablakban állítható be, ahol kiderül, hogy a beérkező jelfolyam akár SECAM is lehet, és ezt természetesen automatikusan is képes érzékelni a program. Bizonyos határok között a tömörítés mértéke is szabályozható, amit a képmínőség romlásának határáig célszerű is kihasználni. Természetesen a kontraszt és a színtelítettség stb. is befolyásolható az ablakban elhelyezett csúszkák mozgatásával.

Külön ablakban állíthatunk a videó megjelenítésén (a Crunch-it videokimenetén). Megadhatjuk például (ha videojel-keverőt is használunk a PC-nk mellett), hogy a kimenő videojel szinkronja egy időbe essen a (választott) forrás szinkronjével, és külön engedélyezési lehetőségünk van a videokóderhez (ami videóhálózatba építéskor lehet fontos).

A Video Capture egyértelmű ikonokkal kezelhető. Ez az első lépés a videoanyag feldolgozásához. Ekkor kerül – AVI kiterjesztéssel – a merevlemezünkre a még „nyers”, módosítatlan anyag, de ez nem a multimédia-világban ismert AVI, hanem e rövidítés itt egy MJPEG folyamat takar. Kellő mennyi-

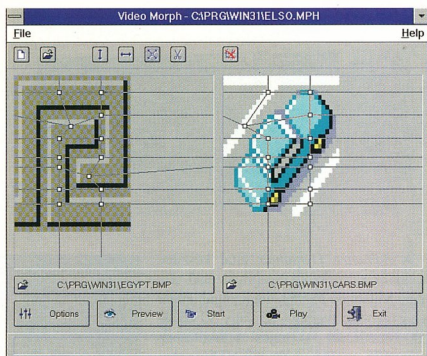

A ShowTime Plushoz adott MediaStation program kezelőfelülete tv/video magnó távvezérlőt mintáz

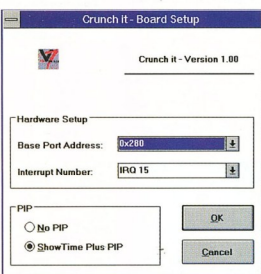
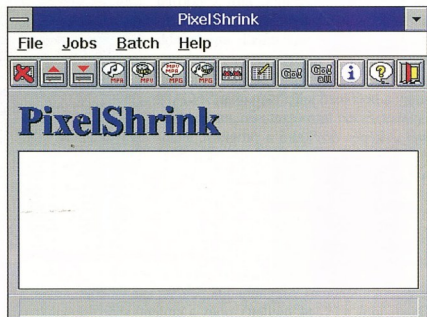

A VideoMaestro szoftvercsomag első eleme a videokép rögzítésére szolgál

**A VideoMorph
segédprogrammal
a manapság
divatos morf
effektust
hozhatjuk létre**

**A PixelShrink
program a kész
MJPEG anyagból
készít szoftver-
kódolással való-
di MPEG formá-
tumu anyagot**

**A beszerelést
követő feladat
a kártya
hardver setupja**

szerű külön könyvtárat használhatunk, ami a felhívásakor bemutatja a teljes választékat a képernyőn. Hanganyagként a digitalizált, WAV kiterjesztésű anyagokkal dolgozik. Itt jegyezzük meg, hogy egyidejűleg több hangszál is szólhat a videó felvételzésekor (tetszőleges módon keverve – például háttérzenével feshetjük alá a kérésőszöveget). Bármilyen ismert állókép formátum becsiszolható tetszőleges helyre (BMP stb.). Végül bármilyen Windows alatt használható betűtípussal tetszőleges feliratok készíthetők a videóhoz.

A szerkesztőprogrammal egyszerű volt a munka, ami egyebek közt az egyes sávok alatt lineárisan húzódó időtengelynek köszönhető, amely mentén pontosan mozgathatjuk az egyes anyagok kezdő- és végpontját. Munkánk mentésekor külön megeadhatjuk a színmélységet, illetve a rögzítendő képs/arányt is.

A CD-n további segédprogramokat is találunk: például a videózásban manapság nagyon kedvelt morf effektust előállító *Video Morph*-ot. A használatuk első lépésként két állóképet kell megnyitnunk, majd ezekre egy hától kell feszítenünk (amelynek a metszéspontjai adják majd az átútnéskor a kapcsolódási pontokat – ezek egyébként tetszés szerint elmozdíthatók). Ezt követően el is indíthatjuk a programot. Itt is megadhatjuk a létrehozott „film” hosszát és képs/arányát. A kész munkát hagyományos AVI formátumban menthetjük el, és bármikor beolvashatjuk a *Video Editor* egyik képsávjába.

A próba során hasznosnak bizonyult a *Video File Finder* segédprogram is, amely a CD-olvasóban vagy akár hálózatiunkban is viszonylag gyorsan megtalálja a multimédia alkalmazásainkhoz keresett fájlokat, és kérésre a képernyőn meg is jeleníti vagy lejátssza őket. (Gyakorlatilag az összes – BMP, EPS, GIF, TGA, FLI, FLC, WAV, MIDI, MPG, VideoCD stb. – formátumot.)

Végül még két kisebb program a *Video Logo Generator* és a *Video Screen Saver*, ez utóbbi a számítógép „elalvását” követően a kiválasztott kedvenc videóinkat jeleníti meg sorra a képernyőn.

A második szoftvercsomag a *CEQuadrat PixelShrink* nevű terméke. Ez a már kész MJPEG anyagunkból szoftverkódolással valódi MPEG formátumú anyagot készít. Így az előbbieknél elkészített anyagot MPEG formátumban CD-re írva bárkinek továbbadhatjuk. A program további előnye, hogy a rögzítést tekintve is teljesen kompatibilis az MPEG szabványokkal, egy vagy két hangcsatornához rendelhetünk tetszőlegesen hangot, s ezt is beépíti a kódolt anyagba. Amennyiben csak videomagnetonra szeretnénk rögzíteni a munkánk eredményét, akkor ezt a munka bármely fázisában megtehetjük, mert a szerkesztett anyag lejátszásakor a Crunch-it videokimenetén mindig megjelenik a videójel.

Tapasztalatainkat összefoglalva, a leírt összeállítás jól használható a videofilmünk vágására, még egy kisebb kábeltévé-stúdió számára is megteszi, jöllehet azért nem professzionális felhasználásra szánt áramkörökről van szó (hiányzik például a genlock csatlakozási lehetőség). Ehhez képest azonban az ár alaposan megviseli az amatőr videós bukszáját, hiszen mind a Crunch-it, mind a ShowTime Plus 84-84 ezer forintba kerül (árfa nélkül). Sokat segítene, ha a vágáshoz nem lenne szükség külön a ShowTime-ra.

Nem volt könnyű összehangolni a ShowTime Plus-t és a gép alaplapjának működését (IRQ, cím) sem, s nem azt, ha jó minőségű, neves alaplap van a gépben.

Noha mint írjuk, az MJPEG szabványú tárolás tökéletes képminőséget eredményez, ám még egy nagyon nagy kapacitású merevlemezre is – a tömörítés mértékétől szintén függően – csupán néhány percnyi videó fér fel. Vághatjuk persze az anyagot több részletre is, de így meglehetősen lassú a munka.

Előnyös viszont, hogy a *Crunch-it*es full verziójú programot adnak, míg a *Fast* kártya esetében csak az *Adobe Premier* „könyvített” változatát kapjuk.

Persze, ha nagyon jól állunk anyagilag, akkor kipróbálhatjuk őket a teljes *Adobe* programmal. Csodákra lesznek képesek.

Bocskor Botond

**UTAZÁS A KÉPZELET SZÁRNYÁN
VIRTUÁLIS VALÓSÁG
FORTE VFX-1 SISAK
A VR STANDARD**

MÁR KAPHATÓ!

1075 Budapest
Madách I. u. 2-6.
Tel.: 322-8208

180 000 Ft + áfa

Speciális karácsonyi kedvezmények!

ARCHIVÁLÁS = CD TETA

Trace, **CD-ROM-ARCHIVÁLÓ és -MÁSOLÓ RENDSZEREK**
Komplett hardver és szoftver üzembe helyezésével, garanciával!
PC- és MAC- környezet, ISO, HFS kompatibilitás.

**CD FELÍRÓK MINDEN
SZABVÁNY SZERINT**
CD-DA, CD-R, CD-I, CD-V,
CD-ROM, XA,
multisession stb.

**CD-ROM-NYOMTATÓ
BERENDEZÉS**

NYOMTATHATÓ CD-R

egyedi szöveggel, grafikával, sorzámmal.
ARCHIVÁLÓRENDSZEREK,
IPARI CD-RENDSZEREK: premastering,
minőségellenőrzés, CD-ellenőrző és -gyártó berendezések.

CD = ARCHIVÁLÁS = Trace,

Magyarországi forgalmazás, szerviz, képviselet:
TETA MAGNETIC Kft. • 1134 Budapest, Váci út 19. • Telefon/fax: 111-5004

**KARÁCSONYI
MEGLEPÉTES!**

Egy valódi multimédiás gép
valódi akciós áron!

Apple Macintosh LC 630 CD
218.900 Ft + ÁFA

- 14"-os színes képernyő
- sztereo hangminőség
- beépített CD-meghajtó
- ajándék CD-k
- TV-vevő kártyával bővíthető

MTI-Informatika Kft.
1025 Budapest, Pálvölgyi út 41.
Tel./Fax: 250-1278, 250-4418

Storage System Kft.
1052 Budapest, Deák Ferenc. u. 10. III. 306.
Tel.: 117-3539 Fax: 117-8557

*Az őseMBER köve véste,
A fáraók fára rótták,
A nomádok nemezre –
Őn írja CD lemezre!*

Disztribútor-cégünk a CD-írók specialistája.
Keressen meg bennünket,
hogy mielőbb tehesünk valamit Önért!

**4-szeres
sebességű**

Éppen egy éve hasonlítottunk össze a CD Panorámában CD-ROM meghajtókat. Azóta alaposan kicserélődött a választék, amelyben alábbi – a PC Go! összehasonlítása alapján készített – tesztünkkel tallózzunk.

Plextor 6Plex

sebességű készülékek jelentik, már legalábbis, ha valóban képesek az adattáblán feltüntetett értékekre. (Tesztünkéből kiderül, hogy nem mindig).

A választás következő fontos szempontja az interfész, amely lehet IDE vagy SCSI szabványú. (A saját csatlakoztatás, nehézkesebben konfigurálható, gyakran „öszszeférhetetlen” meghajtók ma már kimentek a divatból.) Az előbbi általában megtalálható a számítógépünkben, erre csatlakozik ugyanis a merevlemez. Gond csupán akkor van, ha két winchesterrel dolgozunk, ilyenkor ugyanis már nincs szabad hely a CD-ROM olvasó csat-

Toshiba XM 3601B

lakoztatására. (Amin viszont felülemelkedhetünk egy bővítő IDE controller bevezetésével.) Az IDE interfész használatára a Windows alatti 32 bites hozzáférést ki kell kapcsolnunk, amivel viszont lassulnak az alkalmazásaink.

Sony CDU 76E

Az SCSI interfész használatakor – amelyre ráadásul ezenkívül még további fél tucat gyors eszközt is csatlakoztathatunk – erre nincs szükség. Ám, ha ilyen nincs eleve a gépünkben, akkor ennek a beszerzése alaposan megterheli a pénztárcánkat, s egyes operációs rendszerekkel nem is, vagy csak részben kapunk ehhez szolgálati meghajtószoftvert.

Ami a CD-ROM olvasók mechanikai felépítését illeti,

Ha egy mondatban kívánnánk összefoglalni: az eltelt egy év során a piacon megjelentek a hatszoros, általánosságá váltak a négyszeres, olcsóbbak lettek a kétszeres, és végül gyakorlatilag eltűntek az egyszeres sebességű CD-ROM meghajtók.

E hasábkokon már számtalanszor esett szó a multimédia talán legfontosabb hardvereszközéről, így most a választást megkönnyítő összehasonlításunk élén csupán tömmondatokban foglaljuk össze a CD-ROM meghajtókról frottakat.

A CD-ROM olvasók legfontosabb paraméterei az adatátviteli és az adathozzáférési sebesség. Mindkettőt döntően a készülék mechanikai felépítésétől függ, elsősorban a lemez fordulatszámától és a fejmechanika kialakításától. Ha a berendezés nem kellően gyors, akkor az adatok túl lassan áramlanak a gépbe a CD-ről, sokat kell várni a képekre, szaggatottá válik a hang és a videó, azaz élvezhetetlen a multimédia. Az adatátviteli sebesség „egysége” szabványosan 150 kbájti/s, amely az egyszeres, ma már jelentőségét veszített CD-ROM meghajtók tempója. A multimédia számára az ennek duplájára képes, kétszeres sebességű típusok már megfelelőek, s persze még jobbak a négyszeres változatok. Ma a csúcskategóriát a hatszoros

CD-ROM meghajtók

TÍPUS	6Plex	XM 3601B	CDU 76E	CDU 76S	CDA 486-01I	FX400	DR-UA 124X
Gyártó	Plextor	Toshiba	Sony	Sony	Aztech	Mitsumi	Pioneer
Hazai forrás	HunComp	Traco	Stanford Canada	Stanford Canada	n. a.	Multimedia Meeting Point	Storage System
Ár (Ft)	68 750	84 625	32 500	43 745	n. a.	32 500	37 800
Kategória	6x	4,4x	4x	4x	4x	4x	4x
Interfész	SCSI	SCSI	IDE	SCSI	IDE	IDE	IDE
Adatátvitel (Kbájti/s)	828	650	585	600	620	599	584
Adathozzáférési idő (ms)	173	150	219	198	233	234	237
Automatikus ki-/behúzás	+/-	+/+	+/+	+/-	+/+	+/+	+/+
Mechanika	caddy	fiók	fiók	fiók	fiók	fiók	fiók
Audio-CD lejátszás	+	-	-	-	+	-	-
ÉRTÉKELÉS							
Installáció	kiváló	kiváló	kiváló	kiváló	jó	kiváló	még megfelelő
Műszaki jellemzők	kiváló	kiváló	jó	jó	jó	jó	jó
ÖSSZEBENYOMÁS	CSÚCSMINŐSÉG	KIVÁLÓ	JÓ	JÓ	JÓ	JÓ	JÓ
Árértékelés	drága	nagyon drága	nagyon előnyös	előnyös	-	nagyon előnyös	előnyös

n. a. = nincs adat

CD Panoráma 1995/4

Sony CDU 76S

puláció több hátránnyal jár mint előlennyel, ezért a szakemberek inkább a második változatot javasolják.

Egyes meghajtókon „play” gombot is találunk, ezeknél az audio-CD-k külön szoftver használata nélkül is meghallgathatók. Ezeket esetenként a többi, a csak audiol lejátszókra jellemző kezelésszervert is felfedezhetjük (például a lépéttét).

A mechanikához tartozik az elakadt lemez eltávolításának módja is, erre többnyire a készülék homlokoldalán tűszúrásnyi furatot készítenek, amelyen keresztül – például gemkapocsal – próbálhatjuk meg kikapaszteni a rezeslemez szerkezetet. Ennél azonban ötletesebb megoldások is léteznek.

A CD-ROM olvasók fejlődési irányát elsősorban a nagyobb kapacitású lemezek lejátszása jelenti, erre vonatkozólag az e számunk 47. oldalán található írásra utalunk.

Lássuk ezek után a PC Go! tesztjében szereplő típusokat!

Plextor 6Plex

Csticskészülék, ehhez dukáló árral. Az adatlap hatszoros sebességről szól, a tesztelők azonban csak 830 kilobájts-os mérték, ami legfeljebb 5,5-szeres típusra utal. Persze ez is kimagasló, főként, ha a remek, 173 ms-os átlagos elérési időt is tekintjük, s így ez a meghajtó a műszaki paramétereit illetően a tesztben szereplő valamennyi olvasót maga mögé utasítja.

A készülék – ezt jelzi a homloklapján található kombinált play-stop és előrecsévélő gomb – közvetlen audiol lejátszóként is használható. Hátránya viszont a caddys megoldás, az az egész tesztmezőnyben az egyetlen ilyen típus.

Toshiba XM 3601B

Ez a típus viszont a 650 kilobájts-os adatátviteli sebesség túlterjesztésű a négyszeres sebességnormát, s a 150 ms-os átlagos elérési ideje a hatszoros típus értékét is veri. Így a műszaki jellemzőit illetően a teszt második helyezettje. Ára azonban – még a remek műszaki jellemzőit tekintve is – meglehetősen magas.

Kár, hogy közvetlenül nem képes lejátszani az audio-CD-ket.

Sony CDU 76E és 76S

Két négyszeres sebességű típus, az első IDE, a második

megkülönböztethetőként úgynevezett *caddy*s és tálcás változatokat. A *caddy* egy külön kassza, amelybe a CD-lemezt be kell illeszteni, mielőtt betolná a meghajtóba. Ez a mani-

SCSI interfészhez gyártott változat. A 76E jelű készülék 585 kilobájts-os adatátviteli sebessége a kategóriájában szerény, s a 219 ms-os átlagos hozzáférési ideje is inkább csak átlagos. A kedvező ára miatt ez a modell (a tesztben ugyancsak szereplő Mitsumi típussal együtt) *nagyon jó vételnek* számít.

A SCSI interfészes változat (600 kilobájts-sal és 198 ms-mal) ennél gyorsabbnak bizonyult, s a tesztelők kiemelték az installáció egyszerűségét és a csatlakozók egyértelmű jelölését. Ára viszont meglehetősen tekintélyes.

Kár, hogy egyik típuson sem találni play gombot.

Aztech CDA 486-011

620 kilobájts-os sebességével *nagyon jó* négyszeres sebességű CD-ROM olvasó, s ezt a képet kicsit csak a szerényebb, 233 ms-os adathozzáférési ideje rontja. Kapható interfész kártyával és anélkül is. Ha két vezérlőnk van, vagy bővített IDE kontrollert használunk, akkor válasszuk az utóbbi megoldást! Egyszerű az installálása is, ha csak egy IDE vezérlő van a gépben. A tesztelők külön is felhívták a figyelmet arra, hogy ez a mezőny egyetlen olyan tagja, amelynél a szokásostól eltérő, *jobb megoldást találtak az elakadt mechanika oldására*.

Itt ugyanis ekkor egyszerűen kiemelhető a teljes rekesz. A készülék egyébként alkalmas az audio-CD-k közvetlen lejátszására is. (Lepleadáskor éppen nem volt kapható a hazai piacon.)

Aztech CDA 486-011

Mitsumi FX400

Mitsumi FX400

Egyszerűen installálható, szinte geometriai pontossággal négyszeres sebességűre alakított típus (599 kilobájts, 234 ms). Jó műszaki paramétereit és kiváltképpen a kedvező árát tekintve a teszt készítői *ezt a típust is nagyon jó vételnek tartották*.

Figyelemre méltó, hogy egyre több számítógépgyártó építi a PC-jébe, így feltehetőleg nem lesz gond a későbbiekben sem a megfelelő meghajtószoftverekkel.

Pioneer DR-UA 124X

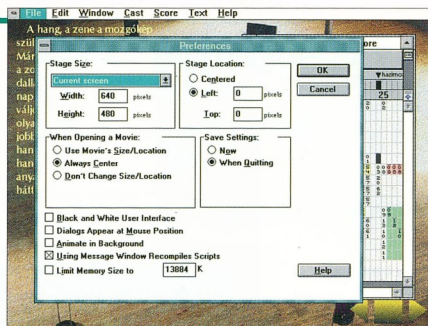
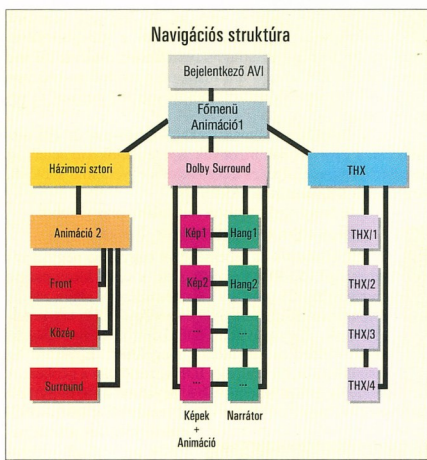
Ez a Pioneer típus nem jeleskedik kimagasló teljesítményértékekkel, az 584 kilobájts-os adatátviteli sebessége alulról közelíti a négyszeres változatok képességeit. A beépítéskor különös gonddal kell bánnunk a porvédelemre szolgáló – a csavarok helyét kivéve valamennyi nyílást lezáró – könnyen elszakadó műanyag fóliával. Mindentől eltekintve, viszonylag kedvező árát is figyelembe véve, azért ezt sem tartották rossz vételnek a tesztelők.

(-)

Pioneer DR-UA 124X

1. A CD melléklet „Házimozijának” navigációs struktúrája
2. Minden képernyő végző kialakítása előtt meg kell tervezni az elemek elrendezését
3. Már a kiindulásakor tisztázni kell a képernyő méretét

Multimédia

Színház az

Folytatjuk előző számunkban megkezdett sorozatunkat, a multimédia-készítés alapelveinek tisztázása után ezúttal egy konkrét feladat megoldásába fogunk.

A feladat a *Térben és időben* című, e számunk 16. oldalán olvasható frászt illusztráló – a CD mellékleten megtalálható – multimédia előállítására. Ehhez a *Macromedia* cég *Macromedia Director 4.0.4.* programját használtuk, amelyet a *Trans-Europe Management Kft.*-től kaptunk kipróbálásra. (Itt utalunk előző számunk multimédia programcsomagokat összehasonlító frászára.)

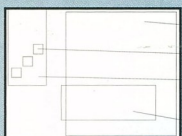
A legelső lépés, hogy meghatározzuk a célokat, a bemutatandó szöveges és vizuális anyagokat, amelyek alapján majd megtervezük a projekt navigációs struktúráját, az al- és főlelteltségi viszonyokat.

Bemutatónk alapvetően hierarchikus felépítésű, ami az ábrán látható *navigációs struktúrából* is kitűnik (1. ábra). A *bejelentkező képsoron* egy animáció indul el a Dolby Surround logóval és háttérzenével, amelynek befejezése után a felhasználó a *főmenüben* találja magát. A főmenübe való belépés egy rövid kis animációval indul, amely megmutatja a továbblépéshez szükséges aktív felületeket. Egy rövid ismertető szöveg mellett választható almenüket kínál a kalandozó számára, amely mint kiindulási pont, állandó visszatérési felület.

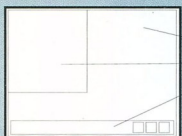
Multimédiánk *három almenü*t tartalmaz. Az elsőben röviden bemutatjuk a *házimozis* lényegét, fejlődését, szöveges és képi információval alátámasztva, a háttérben kísérelőzenével.

A második menüpont a Dolby Surround rendszer működését ismerteti, egy-egy képernyőn egyszerű animációs effektusokkal kiegészítve. A képanyag értelmezését itt narrátor hangja segíti. Ebben az almenüben automatikusan elindul az ismertető, ha a felhasználó hagyja, ugyanakkor bármikor be lehet avat-

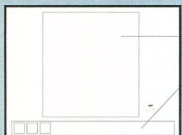
Storyboard

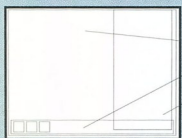
Háttérkép
Menüválasztás
Animáció mező
(színes pontok számára)
Szövegmező

Háttérkép
Szövegmező
Navigációs mező

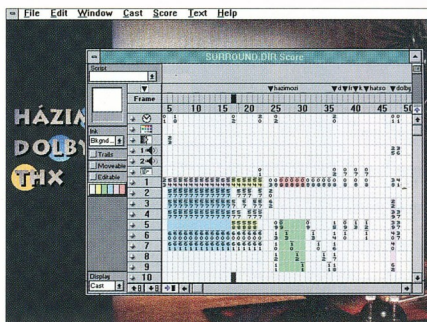
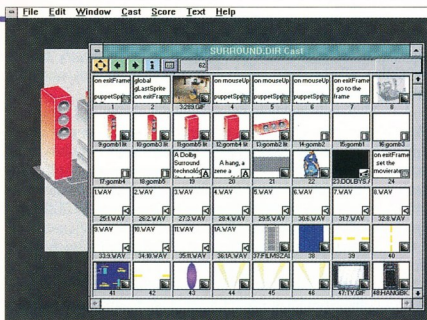
Háttérkép
Navigációs mező

Háttérkép
Navigációs mező
Szövegmező

Végző kialakítás

4. A Directorban a „Cast” tartalmazza a multimedias bemutatók összes szereplőjét
5. A multimédia szereplőit a score táblázatban kell elhelyezni

ola (2.)

gész világ

kozni a program futásába. Mivel ez az ismertető sorrendi jellegű, csak az előre-, illetve hátralépés lehetőségeit hagytuk szabadon. Szándékosan készítettük az első menüpontot olvasható szöveggel, a másodikat pedig kísérőhanggal, hogy az olvasó összehasonlíthassa a két megoldás érthetőségét (lásd előző számunkban a bevezető írást!).

A harmadik almenüben a THX rendszert mutatjuk be egyszerű, lapozható könyvstruktúrában.

Noha már elhatároztuk és papírra vetettük ezt az alapvető navigációs struktúrát, még mindig csak a fő vonalra terveztük meg a projektet. A következő lépésben ki kell alakítanunk az egyes képernyőket, az interaktív pontok számának és elhelyezésének szintaktikáját. Minden egyes képernyőt külön-külön meg kell tervezni a képelemek vázlatos elhelyezéséről (storyboard) a végső kidolgozásig (2. ábra).

A navigációs struktúrával és a storyboarddal már a kezünkben van az alapvető forgatókönyv.

Mielőtt azonban az első képet elkészítenénk, el kell döntőnk két fontos kérdést: milyen méretben és milyen színmélységben dolgozzuk ki a feladatunkat?

A képernyő – az átlagos CD Panoráma-olvasó monitorára gondolva – legyen most 640x480 pixeles, noha ekkor kétség-telenül nem használjuk ki a nagyobb felbontású monitorok képességeit (3. ábra).

A következő, ennél nehezebb kérdés a színek száma: 256 színben, vagy true colorban tervezzük-e meg az alkalmazásunkat? Itt is kompromisszumra kényszerülünk, ha a legszűkebb meg-„élvezhető” keresztmetszetre, 256 színre terorzünk. Ez a színmélység minden multimédia-fejlesztő rémálma, ugyanis a 256 szín a valósághú kép megjelenítésére kevés. Az eredeti képről elvesznek az átmeneti színek, hiszen csak 256 redukált, a képre úgy-ahogy jellemző színben tároljuk a látóvalót. Az ilyen képek egymás utáni lejátszásánál kerülünk szembe a palettaváltási gondokkal. Gondoljuk csak el, hogy egy naplementét ábrázoló kép túlnyomó részben narancsszínű árnyalatokból áll, míg egy tengerparti fotón a kék tónusok do-

minálnak. Ez még önmagában nem lenne baj, ha azonban a képek egymás után következnek, akkor a képváltások a színárnyalataikat jellemző úgynevezett palettákat ki kell cserélni. Eközben azonban egy rövid pillanattal egymás palettáját használják, ami villanás erejéig kében őrzi a naplementét, a tengerparti felvétel megjelenése előtt. Mindezzel persze true color üzemmódban nem kell számolni, azonban a true colorban fejlesztett munka egy 256 színű monitoron meglehetősen kellemetlen meglepetéseket okozhat.

A 256 színű alkalmazás palettaváltási gondjait többféleképpen lehet csökkenteni. Az egyik megoldás, hogy közös palettára konvertáljuk valamennyi képet, így viszont a képek minősége romlik. Ilyenkor célszerű a „dithering” opciót használni, amelyet általában ismernek a grafikus programok, s a Director is felajánlja egy-egy kép importálásakor. Ez az eljárás minden egyes pixel színértékét a célpaletta színéhez igazítja egy matematikai algoritmus alapján. Megvizsgálja a szomszédos pixeleket is, és azokra különböző mintázatokat illeszt a célpaletta színeiből, az eredeti színt legjobban közelítő elrendezést felépítve. Ez a képernyőn kissé „zsemcsés” benyomást kelt, de az összehatást nem rontja.

A másik megoldás, hogy palettaváltás előtt feketébe tün-tetjük el a kiinduló képet, majd az új képet is feketéből új-szatjuk elő: a pillanatra elsötétül képtől eltérő ekkor töké-letes az átmenet.

Miután eldöntöttük a képernyő méretét és színmélységét, a valóságban is felépíthetjük a multimédia elemekből a könyvtá-runkat. A különböző képeket, grafikai elemeket, interaktív felü-leteket bármilyen grafikai rajzoló- vagy festőprogrammal a Di-rectorban kívül elkészíthetjük. Az így létrehozott bitmapes ké-pek ezután konvertáljuk „képernyőminőségre”, vagyis 72 dpi-re, hiszen ennél nagyobb felbontásra nem képes a monito-runk, és a nagy kép csak feleslegesen foglalná a helyet a merevlemezben.

A projekt multimédia elemi egy közös könyvtárban lehet elhelyezni, amelyet a Directorban „Cast”-nak neveznek (4. áb-ra). Ez nem csak a képeket és a szöveget, hanem a különböző hangeffektusokat és zenéket, palettákat, interaktív nyomógom-bokat, videókat, valamint az úgynevezett lingo scripteket is magában foglalja (ezekről később még szó esik). Így minden importált vagy a Directorban elkészített multimédia elem meg-jelenik a „cast window”-ban. Elsőként a már előkészített, azo-nos palettára konvertált bitmapet importáljuk.

6. A hangokat két független sztereó csatornán tudjuk elhelyezni

A következő feladat a *feliratok és szövegek* elkészítése, amire többféle lehetőség is kínálkozik. Az egyik megoldás szerint text dokumentumot készítnék egy általunk definiált szövegmezőben. Ilyenkor úgy dolgozhatunk, mint akár mely szövegszerkesztővel, a későbbiekben módosíthatjuk is a szöveges elemeket.

Tárolhatjuk azonban a szöveget bitmapes formában is, azonban ekkor már később legfeljebb képpontontként editálhatjuk a leírtakat. A szöveges állományt egyszerűen a „Convert to Bitmap” paranccsal alakíthatjuk át grafikus állományá.

Mindkét megoldásnak van előnye és hátránya is. Egy szövegblock kisebb memóriát foglal el text dokumentumként, ezért gyorsabb lehet például egy szöveg beusztatását megoldó animáció. A különböző típusú fontokkal azonban meggyűlhet a bajunk. Ha ugyanis olyan gépen futtatjuk az alkalmazást, ahol nincs meg az a fontkészlet, amellyel megalkottuk a projektünket, akkor az automatikusan egy másik típusú betűt illeszt az eredeti helyébe, összezavarva az egész szöveget. Ezt elkerülendő vagy mellékeljük a programhoz az összes általunk használt fontkészletet, vagy válasszuk a bitmapes megoldást. További ötlet, hogy ha megelégszünk csupán fekete-fehér szöveggel is, akkor a bitmapet nyugodtan egybitessé konvertálhatjuk, mivel jelentős memóriahelyet takaríthatunk meg.

A Directornak saját rajzolófunkciója is van, amellyel egyszerűbb grafikai elemeket készíthetünk. A rajzeszközei nagyon hasonlítanak a *PhotoShop* kezelőikonjaihoz, természetesen sokkal egyszerűbb kivitelben. Itt megtekinthetjük importált

képeinket, esetleg kicsit módosíthatunk is rajtuk. A bemutatónkban alkalmazott gombokat, nyílakat, színes pontokat ebben a „paint” menüben készítettük.

Az előző számunkban megemlítettük, hogy a *Director* a *Macintosh* rendszeren is fut, pontosabban szövega annak került át PC-s környezetbe. Ezért, ha alkalmazásunkat mindkét rendszerben tálnai szeretnénk, olyan kompromisszumot kell találnunk a multimédia elemek tárolására, amelyet mindkét rendszer megemész. A képeket ilyenkor a *Macintosh PICT* formátumban kell tárolni, a hangokat pedig *AIF* kiterjesztésű, míg a videóerészleteket a *Macintosh-on* kifejlesztett *Quick Time Movie*-ban.

Amikor az összes szereplőt elhelyeztük könyvtárunkban, elkezdhetjük elrendezni ezeket a *színpadon*, ami jelen esetben a képernyő. Az egymást követő színpadokat egyenként kell megtervezni és elhelyezni az úgynevezett „score” táblázatban, ahol vízszintesen az egyes képkockák, vagyis az egymást követő színpadok, függőlegesen pedig az egyes színpadok szereplői találhatók (5. ábra). Minden egyes elem külön csatormára kerül, alamyból összesen 48 lehet. Ezenkívül található még itt két egymástól független sztereó hangcsatorma (6. ábra), egy tempócsatorna a lejátszási sebesség beállítására, egy átmenetieffekt-csatorna, ahol a képválásokat tudjuk meghatározni, valamint egy scriptszatorna a Lingo programozási nyelv elhelyezésére.

A színpadot és a score táblázatot a szereplőkkel egyszerű „Drag & Drop” módszerrel rendezhetjük be. Az elhelyezett szereplők azonosító száma megjelenik a score táblázatban, ahol egyébként a szereplők különféleképpen torzíthatók, alakíthatók. Ezek a színpadi változások azonban nem érintik a szereplők könyvtárbeli alapértelmezéseit. A *Director*ban minden grafikus elem négyzetes, fehér szerkesztőkeretet kap. Gond csak akkor van, ha például azt szeretnénk, hogy egy kör önmagában jelenjen meg a háttéren, s ne fehér szegélyel. A megoldás kulcsa az „ink” megjelenítőmenüben található, ahol a szereplőknek különböző megjelenést adhatunk. Ha a körhöz a „Background Transparent” tulajdonságot rendeljük, akkor a körülrötte lévő fehér háttér átlátszóvá válik. Ezt a megoldást előszeretettel használjuk a szereplők színpadon való elhelyezésénél.

Bemutatónkban a főmenü fekete háttéren jelenik meg, amelyre elhelyeztünk egy sötét tónusú házimoziról készült fotót, a választható almenük szövegét, valamint egy bevezető szövegblockot. Az *aktív felületek* jelzésére három kék pontot használtunk fel, amelyek a menüpontok feliratai alá kerültek. A

Szerencsés csillagzat alatt dönt, ha a QWERTY számítógépet választja, mert tetszőleges kiépítésben

486 és PENTIUM számítógépek 3 év garanciával

valamint EPSON, HEWLETT PACKARD, CANON nyomtatók, MULTIMÉDIA (eszközök), CD ROM-ok, Notebook, DTP rendszerek, MODEMEK (34 féle) viszonladóknak is, GSM adatátvitel, szoftverek, tartozékok, kiegészítő eszközök, szakkönyvek széles választékával és TANÁCSADASSAL várjuk!

QWERTY
COMPUTER
Alapítva: 1984-ben

1111 Budapest, Bartók Béla út 14.
Tel.: 166-93-77 (4 vonal) • Fax: 185-26-87
BBS: 266-22-92 Budapest BBS

Nyitvatartás: Hétfő-Péntek 10-18 óráig

Részletfizetési lehetőség!

pontok a bejelentkező képen egy egyszerű animáció segítségével potognak be a képernyőre, szinte vonzva a néző figyelmét.

A megoldás módja: a három kék pontot kiválasztjuk, és az animáció kiindulási helyzetét pozícionáljuk a képernyőn, valamint a score táblázatban. Ezután az animáció kezdőpontját a „Copy” és a „Paste” parancssal a leendő végpontra másoljuk, annyi képkockát kihagyva, amennyi időre az animációt tervezzük. Az animáció utolsó képkockáján lévő pontokat pozícionáljuk a képernyőn, és a score táblázatban kiválasztjuk a kezdő- és végpontok közötti teljes tartományt. A score menü „In-Between” parancsával ezután a program automatikusan generálja a közbenső képkockákat.

A Directorban ennél jóval bonyolultabb animációk is készíthetnek: például tetszőleges útvonalon mozgathatunk objektumokat, úszathatunk be szövegeket automatikusan, s perze magunk is kialakíthatunk ötletes megoldásokat az alapkönyvtárból való építkezéssel.

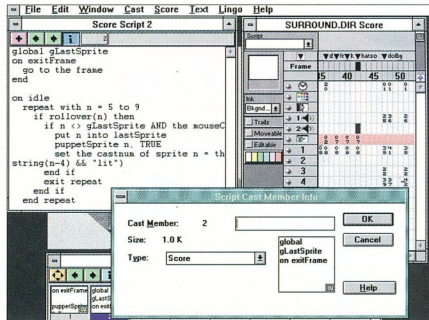
Az animáció után a lepotyogtatt kék pontok a következő három képkockában átalakulnak egy-egy sárga ponttá, így jelezve a felhasználónak, hogy hova kell kattintania. Ezen a három képkockán a score táblázatban a kék pontok helyére egy-egy sárga pontot helyeztünk el. Továbbá egy képkockát a bemutatónk várakozó álláspontra helyezkedik, ahol a pontokra kattintva a felhasználó beléphet az éppen kiválasztott menübe.

Interaktív pontok kialakításához a képernyő bármelyik szereplője aktív felülettél válhat, legyen az egy teljes képernyő vagy akár egy kis pont. A hozzárendelt leírásban adhatjuk meg, hogy mely elem legyen aktív. A Director leíró nyelve a *Lingo*, amely leginkább a C programozási nyelvhez hasonlítható, ahol a felhasználó *definiálhat* üzeneteket, parancsokat és objektumokat az interaktív feladatok megvalósításához (7. ábra). Amikor egy elemnek leírást adunk, akkor úgynevezett *scriptlet* látjuk el. A scripteknek háromféle típusa lehetséges. Az első a könyvtárban lévő szereplőkhöz rendelt script, amely az elem pozíciójától függetlenül mindig érvényes. Általában a gombok kialakítására használják.

A második a score táblázatban elhelyezett elemekhez kapcsolódó script, amelyet „sprite” scriptnek neveznek, és csak az adott képkocka adott elemére érvényes. Sprite-nak a score táblázatban elhelyezett szereplőket nevezzük.

A harmadik scripttípus a képkockához rendelt leírás. Ez egy képkocka összes elemére vonatkozik, függetlenül az egyes elemek képernyőn elfoglalt pozíciójától.

Az aktív felületek jelzésének problémájára az előző részben

7. A programozási nyelv, a Lingo leginkább a C nyelvre hasonlít

már kitértünk, itt csak annyit jegyzünk meg, hogy ha a bemutatónkban az ilyen felületek felett áthaladunk az egérrel, akkor az egész felület színe megváltozik. Például a főmenüben a kék pontok átalakulnak sárgává, de akár meg is változtathatjuk volna a kurzor alakját.

A score táblázatban az egyes almenük számára jelzőcímkékkel jól elkülöníthető *blokkokat* célszerű létrehozni a navigáció egyszerű kialakításához és nyomon követéséhez.

A házimosi sztori almenüben képi elemek és szöveges információk együttese jelenik meg, egyszerű, lapozható formában. Itt a képi elemeket és az interaktív pontokat a főmenühöz hasonlóan alakítottuk ki.

A második menüpontban a Dolby Surround hangrendszer mutatjuk be, egyszerű animáció segítségével és kísérőhanggal. Az animációknál meggyűlhet a bajunk a hang szinkronizálásával. Ahhoz, hogy különböző sebességű gépeken is együtt fusson kép és hang, blokkokra kell osztani a teljes anyagot, s az egyes animációs blokkok lejátszásakor indítjuk el az animációkhoz tartozó hangot. A hangelemeket a score táblázat egyik hangszávjában helyeztük el.

A harmadik almenü kialakításával befejezzük rövid kis bemutatónk szerkezetének elkészítését, ahol vezégetül „megkomponáljuk” a bemutató alatt hallható háttérzenét is az egyik hangszávjában.

Szincsis László
(Folytatjuk)

MULTIMÉDIA PC ÉPÍTÉSKÖNYV

Ez a könyv mindent elárul a multimédia titkairól. Lépésről lépésre segít a multimédia eszközeinek megismerésében, és abban, hogy számítógépünket a saját elképzelésünk szerint alakíthassuk át.

Ara: 2150 Ft
Megrendelhető: PANEM Kft.,
1385 Budapest, Pf. 809 ☎06-30/488-488

SilverPlatter

Towards
The Worldwide Library

Több mint 300 angol nyelvű tudományos adatbázis fizethető elő CD-ROM formátumban a tudományos könyvtárak, az orvostudomány és más szakterületek kutatói számára

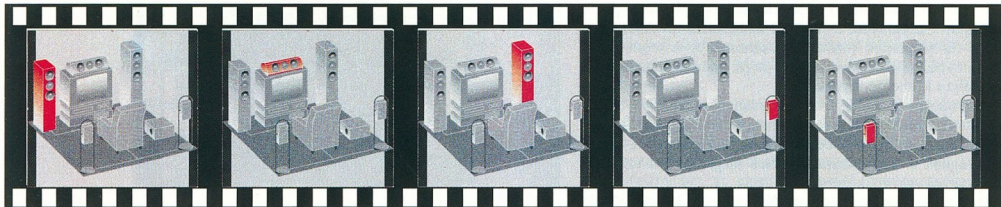
Várjuk érdeklődését: SPEEDUP Kft. 1146 Bp., Cházár András u. 18. Tel./fax: (1)343 83 87

A CD melléklet
házi mozi
blokkjának ani-
mációs
szekvenciája

Dolby Surround és a THX

Térben és időben

Százéves a mozi, s e száz év alatt milliókat vont a hatása alá. Hegemóniáját a tévé vagy a videó sem tudta megtörni, nem utolsósorban azért, mert ezknél a hangzás jócskán elmarad a mozbizeli atmoszférától. Lehet, hogy a Dolby Surround technika megjelenésével fordul majd a kocka?

A hang, a zene, a mozgóképek születésétől a film hű társa. Már Lumierek első vetítésén is felcsendült a zongorakíséret, ma-napság pedig már a hangulatteremtés egyik fő eszköze. Mindez aláhúzza a minél hűbb hangzás elérésére kidolgozott technikák jelentőségét.

A hagyományos mono filmhangfelvételekre az a jellemző, hogy a hang mindig szemből, a vásznon felől érkezik, így a néző mintegy „kívülről szemlélve” éli át a cselekményt.

A térbeli hangzás megteremtése viszont a néző szinte belehelyezi az események középpontjába. Elsőként a sztereó rendszer terjedt el, ahol már két hangszugárzóból érkezik a hang a nézők számára. E technika nagy gondja azonban, hogy csak a két hangszugárzótól azonos távolságban ülve lehet igazán jól érzékelni a sztereó élményt. Mivel egy moziban nem ülhet mindenki középen, ezért a falakra és a mennyezetre elhelyezett külön hangszugárzó rendszerrel próbálják tökéletesebbé tenni mindenki számára a névhatást. Ez az elrendezés „Dolby Surround” rendszer néven vált ismertté, ahol a sztereó fronthatás így erőteljes térbeli érzettel egészül ki.

A surround hangszugárzók számára a filmen elhelyezett két hangszókból állítják elő a jeleket egy speciális dekódor segítségével. A Dolby Stereo filmhang tehát kódolással további surround csatornákat tartalmaz.

A hangsáv négy – a bal, a közép, a jobb és a surround – csatornából áll, amelyeket egymástól függetlenül dolgoz fel, erősít és reprodukál a rendszer. A párbeszédes jeleketek általában a középső hangszugárzóból halljuk, míg a bal és jobb oldali hangokat a képernyő megfelelő oldalán elhelyezett hangszugárzók reprodukálják. A surround hangokat a nézőket körülölelő hangszugárzó rendszer közvetíti, létrehozva az atmoszférát

anélkül, hogy közben elterelné figyelmüket a képernyő eseményeiről. A Dolby Surround felvételt természetesen lejátszható mono és sztereó rendszeren is, a surround csatornák nélkül.

A Dolby Surround továbbfejlesztett változata a Dolby Surround Pro-Logic rendszer, ahol a hangfelvételt egy dekódor négy csatornára bontja, és öt hangfalon sugározza ki. Itt a surround csatorna ugyan mono, de a két hangszugárzó használata már árnyaltabb hangképet eredményez.

A különböző hordozókon tárolt filmek általában ugyanazt a kódolt hanginformációt tartalmaznak, mint ezek 35 milliméteres filmváltozata. Így elméletileg minden házi videorekorder képes a fenti minőséggel visszaadni a filmek hangját. A mozik akusztikája azonban – s ehhez készült a Dolby Surround dekódolás – sokkal jobb, mint egy lakásbeli környezeté.

A Dolby Surround technológia lehetőségeit az úgynevezett *George Lucas* használta ki a *Csillagok háborúja* című filmben, még 1977-ben. Az ezzel a technológiával készült filmek házi környezetben való lejátszására a *Lucasfilm* stúdióban *Tomlinson Holman* vezetésével megalkották az úgynevezett THX (*Tomlinson Holman's eXperiment*) szabványrendszert, amely nagyon szigorú minőségi és teljesítménybeli követelményeket támaszt a kép és a hang rögzítésére és visszaállítására.

A THX rendszerben is a Dolby Surround Pro-Logic dekódor bontja négy csatornára a filmhangot, amelyet hat hangszugárzó továbbít a hallgatónak. A középső hangszugárzó itt is a szereplők beszédére koncentrált, míg a bal és jobb hangszugárzók a sztereó hangképet hivatottak szolgálni. A surround csatorna hangjait két speciális hangszugárzó dolgozza fel, amelyek előre és hátra is sugározzák a hangot, szórta hangzást elérendő. A surround hangszugárzókból nem érheti közvetlen hang a hallgatót. Hatodik hangfalként a THX rendszer egy mélyhangszugárzó is használ a dübörgő, mély effektusok visszaadására.

A THX egyedülálló minőségjavító eljárásokat alkalmaz a jelek reprodukciója előtt, így az előállított hangok sokkal egységesebbek, határozottabbak, a párbeszédek érthetőbbek, valamint a jeleneteket kísérő hangok dinamikusabban érvényesülnek. Aki pedig mélyebben s főként interaktív formában szeretne megismerkedni a Dolby Surround és a THX rendszerekkel, most helyezze a számítógépébe a számunk CD mellékletét, s azon a cikkhez multimédia bemutatót is talál.

Sz. L.

A zöld zakó esete

CD Panoráma: Vajon az Egyesült Államokban mennyire figyeltek fel az online szolgáltatásokban, illetve a CD-ROM adatbázisokban rejlő marketinglehetőségekre?

Jacsó Péter: Kevésbé, mint gondolnánk, annak ellenére, hogy Amerikában valóban első a reklám. Nyomni persze nyomják a reklámot (a szó szoros értelmében is CD lemezekeken), de ez – egyelőre – korántsem olyan kiterjedt és általános, mint az újságokban, a televízióban, a rádióban, ahol jelenléte jó ideje kifejezetten zavaró.

CDP: Mi lehet az oka a mai visszafogottságnak?

J. P.: Elsősorban a jog és az üzleti hatékonyság szempontjából merülnek fel kétségek. A jogi kérdés onnan ered, hogy az alkotók, az előadók szerződése és jogdíja meghatározott médiumra szól. Nagy a bizonytalanság, kifizetőd-e az interaktív média, ha ezekért külön jogdíjat kell fizetni. Még nincs végleges döntés például abban a perben, amelyben a New York Times újságírói szerzői jogaik megsértésével vádolják a kiadót, amiért az továbbadja a cikkeiket CD-ROM kiadóknak és online szolgáltatóknak anélkül, hogy az így szerzett bevételből honoráriumot fizetne az alkotóknak.

Azokban a reklám szempontjából ennél nagyobb jelentőségű a nyereségesség dilemmája: megéri-e nagy pénzt fektetni a minden másnál nagyságrendekkel kisebb közönségű médiába?

Például néhány hardver- és szoftvercég embelmája megjelenik a képernyő alján, s ha akarod, akkor rákattintasz. Ez nem elég vonzó a hirdetőnek, hogy komoly összeget fektessen az üzletbe. Persze, a reklámloldal is továbbblapozható az újságban (de valami akkor is megmarad az emlékekben), a tévét és a rádiót is le lehet halkítani a reklám alatt, vagy kimehetünk a szobából, de többnyire mégis maradunk a csatornán, s nem nyúlunk a távirányítóra. Talán kényelemből, talán azért, nehogy elmulassuk az élő közvetítés egy fontos pillanatát.

A *PC Magazin*nak például több mint egymillió előfizetője van, s ez legalább 1,5 millió olvasót jelent, mert kölcsönkérők, és az orvosi várótermekben, repülőgépeken is lehet olvasni a lapot. A lap CD-ROM-os változatát csak néhány tízezer veszik, s online sem úgy olvassák, mint nyomtatott formában, hanem egy-egy cikket keresnek rá, vagy egy utility programot töltenek le. A reklám nehezen találja meg ebben a közegben a helyét.

CDP: Akkor miért nem erőszakosabbak az online szolgáltatók és a CD-ROM kiadók, hogy csak úgy juthassunk ahhoz, ami érdekelt, ha legalábbis átfutunk (még ha csukott szemmel is) egy két képernyőnyi hirdetésen?

J. P.: Talán később így lesz, de egyelőre a bevetésnél tartanak, és óvatosak. Nagyon jól emlékeznek arra, hogy mennyi Prodigy-előfizető (köztük jómagam is) mondta le csak azért a szolgáltatást, mert ki nem állhatta, hogy folytonosan futott a képernyő alján valami reklámszöveg. Még hozzá borzasztóan primitív grafikaival és tipográfiaival, ami legalább olyan irritáló, mint amikor a moziban a hátd mögötti sorban beszélgetnek.

CDP: Nem találni mégis pozitív példákat is?

J. P.: De, természetesen igen. Ha például az Infoseek keresőprogrammal keresünk a Netscape alatt egy témát, akkor amíg a keresés tart, egy-egy kisméretű, fűléses logó tűnik fel diszkrétan

Az interaktív médiák látszólag marketingszempontból is kiválóak. Ám mint mindennel, ezzel is okosan kell tudni élni, derül ki Jacsó Péterrel, stílszerűen Interneten készített interjúmból.

A szakember a 80-as években az egyik megalapozója volt a hazai online- és CD-technikának, már egy évtizede azonban az Egyesült Államokban tanít és publikál, a Hawaii Egyetem docense.

Az Internet „étlapja”

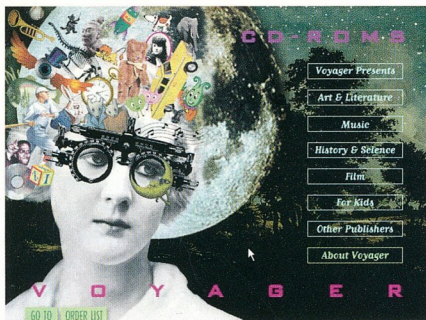
a képernyőn. Ez amúgy is üres idő lenne, tehát nem tartjuk toladó reklámnak. A *World Wide Weben* különben is sokkal toleránsabbak a felhasználók, mert nagy részük (például a hallgatók, tanárok és adminisztrátorok a Hawaii Egyetemen) nem fizet a használatáért, tehát nem nagyon bánja, ha keteg a „taxi-óra”, amíg egy reklámkép letöltődik.

CDP: Aligha valószínű, hogy ezzel kimerülne a reklámasok fantáziája.

J. P.: Valóban nem, hiszen éppen az Infoseek az elmúlt hetekben bevezetett egy szerintem roppant ötletes újítást. Eddig ugyanazt a néhány tucat reklámképet nézthette mindenki. Most az Infoseek az egyre növekvő reklámlogókészletéből azt vagy azokat választja ki, amelyeknek a témája illik a keresőkérdéshez. Ha például az érdekel, melyek a legújabb fejlemények Quebec elszakadási törekvéseivel kapcsolatban, akkor mondjuk az Air France logóját vagy egy francia kölni reklámképét jeleníti meg. Úgyes, hiszen a keresőkérdés szavai többnyire árulkodnak az érdeklődési területéről: ha valaki a legújabb állatvédelmi tüntetésekről akar informálódni, akkor a kutyaszórtisztító logója valószínűleg nem érdeketlen a számára.

CDP: A reklámkiadványok egy fajtája, a termék- és szolgáltatás-katalógusok esetében azonban nincs szükség ilyen trükkökre, hiszen ezeket mi választjuk. Milyen ezek színvonalosa?

A Voyager menüje

J. P.: A CD-ROM változatok sokkal jobbák, mint az online kísérletek. Amelyeket ez utóbbiak közül eddig láttam, azok nem voltak lenyűgözőek, igaz főként olyan szoftver- és hardverkatalógusokat kerestem, amelyeket nyomtatott formában is ismerek. Hetente叔utányi ilyen érkezik a postán, kitűnő minőségű képekkel, jó indexszel, s bárhol, bármikor böngészhetem. Megjelölhetem, amelynél kedvezőnek találtam az árat, később pedig esetleg összehasonlíthatom ezt egy másik katalógus tarifáival.

A hálózaton azonban egy örökkévalóság, amíg a képes menü megjelenik, aztán kiválasztom mondjuk a CD-ROM kategóriát, aztán azon belül a vásárlással foglalkozó CD-ket. Az érdekesnek mutatózó oldalakat nem tudom megszámlálni, majd gyorsan visszalapozni, hogy egymás mellé tegyem a két katalógus listáját. Sokaknak csak 9600 baudos modeme van, ezzel pedig szinte végképp lehetetlen kivárni, amíg a program két oldalt lapoz. Persze ha valamit nagyon gyorsan kellene kiválasztanom, s nincs kéznél nyomtatott katalógus, akkor az online megoldás is jobb a semminél.

A kérdés az, mennyit ér meg a pénzemből és az időmből, hogy hálózaton keressek, mennyire sürgetős a döntés, s milyen értékű árut akarok venni. Ha nem sürgős, akkor felhívom a céget – Amerikában ez a telefon díjtalan –, s megrendelem az ingyenes katalógust. Ha pedig a kiszemelt cikknek például száz dollár feletti az ára, akkor egészen biztos, hogy nem katalógusból választom ki.

CDP: Azaz a gyengébb minőségű képek, a kevésbé átlátható szerkesztés a lassúbb navigálás a hálózaton ellen dolgozik. Ám milyenek a tapasztalatok a CD-ROM-on megjelenített katalógusokkal?

J. P.: Ezek sokkal jobbák – legalábbis bizonyos területeken. Két igazán sikeres szuperkatalógusra találok: az a *Merchanted* és a *2Market*. Az előbbi színvonalasabb, elegendő, az utóbbi naprakész frissítést ígér az *America Online* hálózaton keresztül (persze csak ha valaki tagja ennek). Nem véletlen, hogy mind a kettő elsősorban a lemezeket termékeket és utazási programokat hirdet. Ez ugyanis két olyan széles körű érdeklődésre számot tartó terület, amely szinte kinfájja magát az ilyen alkalmazásra. Lényegében sok, hasonló terméket forgalmazó cég katalógusát fűzi egybe, s az egyikből a másikba szabadon lehet ugrálni: mondjuk nem csak egy Neckermann nézhetek meg a thaiföldi utamhoz, hanem öt-hat másik túraszervező cég ajánlatát is böngészhetem. Kis útiútleírás, egy-két fénykép, tartalomjegyzék, úttípus, célszág stb. szerint, s nem kell kitépgetnem az általános katalógusokból a megfelelő oldalakat, hanem ki-nyomatom az engem érdeklő programokat.

CDP: És milyen katalóguscsemégek találhatók a zenei világban? **J. P.:** Ebben a kategóriában a *MusicNet* katalógus a kedvencem. Talán nyolc dollár volt az ára, számtalan audiolemezről ad albumszerű képet, közreműködői listát, sokról *Rolling Stones* magazin kritikát és tartalmi információt 6-7 fő zenei kategóriában. Akár a nyomtatott lemez- és kazettakatalógusok, de – s itt van a nagy különbség – rögtön meghallgathatók egy 30-40 másodperces ízelítőt is az album harmad dalából. Viszont bármilyen kitűnő is az online *All Music Guide* katalógus, az csak szöveg, s zenét hallgati a hálózaton jelenleg még kilitástanalban, mint képre várni. Persze létezik már *RealAudio* szolgáltatás is, de tül azon, hogy 14 400 baudos modem kell hozzá, a zenei élvezet sem tökéletes. A másik megoldás, a letöltés, viszont kényelmetlen.

A *Sony* minikatalógusa gyönyörű design, de 10-12 percig tart, amíg egy közepes minőségű (22 kHz-es/16 bites), 30 másodperces zenei részletet letöltök, s amikor lejátszom, akkor jövök rá, hogy abszolút nem érdekel. A CD-ROM-ról azonnal lejátszhatom a mintát, s rögtön leállíthatom, ha nem tetszik.

CDP: Milyen más területen várható mégis a termék- és szolgáltatáskatalógusok előretörése?

J. P.: Mindenütt, ahol a nyomtatott katalógushoz képest a digitalizálás számottevő előnyt jelent. Ezt a lehetőséget még távolról sem használták ki – részben a technikai korlátok miatt. Például az autótávárlás Amerikában összemzeti játék. Ha ma éppen nem veszel egy autót, akkor holnap bizonyára, ha nem te, akkor az anyósod vagy a barátodje... stb. Majdnem mindenki utál azonban a dealerekkel tárgyalni, mert rendkívül agresszívek. Sok autókalausz készült viszont CD-ROM-ra, amelyek nemcsak az autókrol adnak képet, technikát és árinformációt, hanem rendkívül könnyen kezelhető programokat is mellékelnek. Ezekkel minden előképzészet nélkül könnyen kiszámolhatod, milyen részletfizetési feltételekkel jársz jobban, érdesebb-e venni vagy lízingelni, majd így kiokosítva már bátran mehetünk az autószalomba.

Egy másik lehetőség, amit még itt, Hawaiiiban sem aknáztak ki, hogy CD-n szállodákról kinfájlanak fotókat vagy alaprajzokat a különböző szobákról egy kereshető adatbázis társaságában. Ez lehetővé tenné, hogy pillanatok alatt megtaláljam azt a néhány potenciális szálláshelyet, ahol mondjuk egy kétágyas szoba nem kerül többre, mint 80 dollár, közelben egy gyorsétteremmel, a szobában hűtővel és kábeltevével, kevesebb mint 100 méterre van az óceántól, ahol alacsonyak a hullámok, majd mindezeket rögtön meg is nézhetném. Ezek az adatok mind léteznek, „csak” éppen össze kellene hozni őket.

CDP: Az elmondottak részünre végül az lehetne, hogy a CD-n és a hálózaton elérhető multimédia-marketing még nem igazi versenytársra a papíron terjesztett katalógusoknak.

J. P.: Valóban nem, és ezt a színes képek, illusztrációk eltérő minősége is magyarázza. A nyomtatott katalógusokban, termék-prospektusokban a kiadó – ha van rá pénze – élethű színekkel dolgozik, tökéletesen ellenőrzi a megjelenő kép minőségét. Más a helyzet a hálózaton és a CD-ROM esetében. Ha a kiadó mondjuk egy szerény 64 ezres színpalettával dolgozik (tehát 16 bites képekkel), de a felhasználónak csak 8-bites videorendszere van, akkor egészen más lát majd, mint ami a kiadó elképzelt. Nemcsak kimosottabb, fakóbb színeket, hanem lilát mondjuk a rózsaszín helyett, főképp ha nem úgy állítja be a videó kontrasztját és fényességét, ahogy a kiadó elképzelte. Belátható, hogy ez a katalóguscserkedelemen súlyos viták forrása lehet, ha például a megrendelt zakót kéznek látom a képernyőn, s mire megkapom, zöld lesz.

T. Zs.

Phase 3

Version 2.5

Windows Application Development Environment

Fejlesszen Windows alkalmazást könnyen és gyorsan
A Phase3 rendelkezik az összes szükséges eszközzel

Alkalmazásfejlesztés rekordidő alatt!

Vizualis fejlesztő környezet
 Grafikus adobázis szerkesztés
 Adobázis adobázis kezelés
 Alkalmazás ábrázolás
 Lista és Help generálás
 SQL folyamatra
 Széles szintaktika
 Adatbázis elvágó generálás
 Adatérvesztés, adatszűrés

HETWARE
 WINDOWS 95
 WINDOWS NT
 P3 rutinkönyvtár
 MULTIMÉDIA
 Tananyag
 1400 oldal dokumentáció
 VBX level 1 támogatás
 sok minden más ...

C/C++ és Pascal forráskód generálás
szinte minden C/C++ és Pascal fordítóhoz

EastCom Kft. 6701 Szeged Pf. 730. 30/532100,62/326133 CIS: 10032476
 SZŰV-TISZA Kft. 6701 Szeged Pf. 42. 62/432332 Fax:62/432445
 INFOTEKA Kft. 1138 Budapest Váci út 161. 1/2702721 Fax:1/2702722
 ÉPSZÁM Kft. 4026 Debrecen Bethlen u.42-44. 20/440541 Fax:52/427094

Alkalmazza a legolcsóbb nagygyűt!

KRONOS

Számítás- és Irodatechnika

Budapest V. Mérleg u. 14.
 Tel./ Fax: 267-5316, 267-5317
 Nyitvatartás: H-P 9-18 óráig.

Számítógépek márkás alkatrészekből

Quantum 540 MB HDD, TEAC 1.44 MB FDD, DAEWOO 14" SVGA monitor Low rad.
STAMFORD mini torony/desktop ház, KANRICH 102 g. billentyűzet

486DX2-80 + 4MB	109.000,-
484DX4-100 + 4MB	116.800,-
Pentium-75 + 4MB	154.000,-

A fenti árak az ÁFA-t nem tartalmazzák

**A VÁROS SZÍVÉBEN,
A DEÁK TÉRTŐL 2 PERCRE**

That's it! That's Tulip!

Tulip 4/5 5/75 számítógép:
 Intel Pentium 575 MHz CPU,
 PCI Lokál busz, 8 MB RAM + 64
 bites memória busz (EDO-
 RAM) technológia, 25%-
 posztóerő növeléssel, integrált
 PCI EIDE, 1.44 MB FDD, 540
 MB HDD, integrált PCI 64-bites
 grafikus vezérlő Window
 grafikusok 1 MB video RAM-
 al, alapra integrált PCI
 Ethernet ETPY vezérlő mag-
 sar billentyűzet és egér, instal-
 lált DOS 6.2 és Windows for
 Windows 3.11.
 (Opus 14" 15" 17" monitor-
 szerezhető hozzá) CD-ROM,
 Auhgyszerű.

Tulip számítógép teljesítményének, gyorsaságának
 hatására, vezetőitől óriási igények keletkeztek:
 ALBACOMP 8000 Széchenyivárosi, Hosszúfűtet 4-6
 tel. 22-591414 tel. 22-52752
 HESLER 1087 Budapest, Hargita utca 8.
 tel. 185214 1545008 fax 1334547
 KEROKAL 0156 Budapest, Pannónia u. 32.
 tel. 2704951 fax 2700453
 További információk, részletek kéréséért látogasson
 Tulip Computers Magyarország
 0111 Budapest, Fő u. 14-18.
 Tel: 06 11 447 1147 Fax: 06 11 447 1147

201 32 11/447

Tulip computers

The name for European quality

*Az ár az ÁFA-t nem tartalmazza
 (1 USD = 125 Ft,
 az árakért változások esetén az
 ár, annak arányában módosulhat)

Tulip 4/5 5/75 akciók ajánlatát: 239.000 Ft!

Étkezde - Söröző - Étterem

(délben) (délután) (este)

Nyitva Mindennap: 11.00 - 22.00

Különterem 20-70 fős társaságnak
 Hétköznapiokon 8-10 főre olcsó napi ajánlat
 Asztal foglalás: 342 - 8981
 Cím: Budapest VII. Wesselényi u.9.

E hirdetés bemutatójának esténként 10 % kedvezményt biztosítunk!

NOTEBOOK

S H O P

MULTIMÉDIA NOTEBOOK

- CD-ROM olvasó
- HANGKÁRTYA
- KAMERA, TV kapcsolat

Átvilágítható LCD írásvetítőhöz
Bemutatók, előadások ideális eszköze

MOBIL SZÁMÍTÓGÉP - MOBIL KAPCSOLAT

ENVICOM Kft. - 1085 Bp., József krt. 25. T/F: 133-6840, 113-3290

NOTEBOOK AKCIÓ

486DLC-33MHz/4MB/170MB/MONO

145.000Ft + áfa

Bővíthető igény szerint!

CPU:66MHz HDD:540MB RAM:16MB

CARDSTAR NOTEBOOK

16 bites asztali PC kártyahellyel

Kiegészítők

Hordozható: CD-ROM olvasó
 NYOMTATÓ (0,5 kg)
 PCMCIA FAX/MODEM, ETHERNET

TA mesésnek ígérkező online vásárlás és hirdetés egyre népszerűbb, noha a bírálói szerint az effajta kereskedelemnek jócskán vannak még hátrányai. Elég, ha ama háztartások gonderejny számára gondolunk, ahol van már e célra megfelelő számítógép, és ezek közül is vajon hányat kötöttek be az információs hálózatok valamelyikébe? A nehézségek sorát folytathatnánk azzal, hogy a

E telefonvonalak átviteli kapacitása szerény ahhoz, hogy az online vásárlási „katalógusok” felvehessék a versenyt a CD-ROM-on kapható testvéreikkel (lásd az *Otto* CD-ROM lemezeiről szóló írásunkat). De aki okos, több vasat is tart a tűzben: az *Otto* példái a CD-n kívül egy táv vásárlási megoldást is beindított, *Teleshopping* néven. Több hálózaton keresztül is elérhető már ke-

L reskedelmi információk. A legutóbb az *Internet* és a *CompuServe*-öt használják, az Egyesült Államokban pedig még az *America Online* és a *Prodigy* tartozik a legnépszerűbbek közé, újabban pedig a *Microsoft Network* is felirakozott a listára. Európában is „forrong” a piac, miután három nagy szolgáltató, a német *Burda*, a francia *Matra-Hachette* és a brit *Pearson* az év elején be-

Én, a CD, meg az Otto

zedelt – egy sőtékek színű, meleg, angórapulóverre vagyunk. De vajon kapható-e ilyen a katalógusáruházban?

Hogy ezt megtudjuk, nincsen más dolgunk, mint elindítani a CD-t, majd kiválasztani a főmenü *Keresés* pontját. Ekkor kérdések tűnnek fel a kiválasztott áru fajtájával, metérelvel, színével, gyártójával kapcsolatban. Mi több, még azt is meghatározhatjuk, hogy mekkora összeget vagyunk hajlandók áldozni az álmultiplexra. Miután közöltük az igényeinket, a program villámgyorsan kikeresi a nekünk várhatóan megfelelő modellek nevét. Ha bármelyikre rákattintunk, megjelenik a katalógus megfelelő oldala, s villogó kör jelzi a kiválasztott pólvért. Ha első ránézésre megetszik, akkor nagyítást is kérhetünk róla, s ha úgy véljük, hogy ez rajtunk is jól mutatna, akkor behelyezhetjük az úgynevezett bevásárlókörösbe. Ide egyébként bármelyik ruhát, műszaki cikket betehetjük, s a továbbiakban már a *komputer* gondoskodik arról, hogy az árak összehasonlíthatóak, így bármikor ellenőrizhetjük, hogyan is állunk megrendeléseinkkel.

Amikor aztán úgy döntünk, hogy elég volt a válogatásból, akkor a katalógusáruház pénzügyi adatait is megnézhetjük, s fontolóra vehetjük, hogy egy összegben fizetünk-e, avagy – persze kamat ellenében – havi részletekben törlesztünk. S ha netalán számítógépünkhez még *modem* is csatlakozik, akkor nincsen más hátra, mint felhívni a programmal az áruház vevőszolgálatát, s leadni rendelésünket.

Az egyelőre csak Németországban használható látványos *Otto*-katalógusnak persze van egy igen nagy hátránya (legalábbis a vevő szemszögéből): oly szórakoztatóvá és csábítóvá teszi a vásárlást, hogy félt, könnyen megszállott pénzköltővé válik használója.

Online áruház

A CompuServe-ön már megtekinthetjük a Ford jövő évi modelljét

Éjjel-nappal „nyitva tartó” áruházak várják elektronikus vásárlókat a világ számos nagy látózatában, így a *CompuServe*-ön is. Az „Electronic Mall” több mint 120 „részleg” kínálatát tartalmazza, s a CD-től az autógépjármű megvásárolható. A vásárláshoz az Amerikában népszerű tesztagazin, a *CONSUMER* fórum ad hatalmas tanácsokat.

Az elektronikus áruházba a *GO MALL* rancsall bennünket. Ha csak az újdonság érdekelnek bennünket, akkor a *GO EMN* fórumban található katalógust kell fellapoznunk. *ELITE* klub tagjaink pedig kedvezményesen élvezhetünk számos árucikkre.

Az online áruházak közé tartozik például a *Shoppers Advantage*, amelyet az SA fórum

BOL

indította az *Europa Online* nevű multimédia szolgáltatót. S nem akar lemaradni a *Bertelsmann* médiacéris sem, amely az *America Online*-nal fogott össze a sikerért. Sőt, e két rendszer együttműködéséről is szó van már, ám a tervet egyelőre megtehetően titkolás övezi.

A vásárlás persze nem az egyetlen online szolgáltatás. Se szeri, se száma a mul-

timédiára épülő alkalmazásoknak, amilyen például a telebanking, a video-on-demand, a levelezés vagy a különféle online adatbankok. A távszolgáltatások területén a PC és a tévé a két fő vetélytárs, ám a (közele) jövő ezen a téren is jelentős változásokat hozhat. Az ősz folyamán lőttek fel az *Astra 1E* műholdat, amely első ízben valósít meg digitális hang- és képátvitelt. Nemsokára

elárasztyják a piacot azok a Set-Top dobozok is, amelyek a digitális jelet a közönséges tévékészülékek számára is foghatóvá teszik, s ekkor gyakorlatilag megvalósul az interaktív tévé régi álma. A tévé és a PC közötti különbség pedig fokozatosan eltűnik.

Összeállításunkban egy-egy villanás erejéig bepillantunk a multimédia-marketing egyre gazdagabb fegyvertárába. - b -

Infoterminálok

Az Olivetti Multikiosk információs terminálja kereskedelmi, utazási információkat közöl multimédia tárlatában

Egy valamirevaló információs rendszerhez végy egy megfelelő szekrényt (néhány százezer forint), majd legalább egy 17"-os touch-screen monitor (újabb szízeszek) és természetesen egy jól felszerelt számítógépet, amelynek az ára már a milliót sűrölja!

Ilyen információk (POI, Point of Information) terminálokat helyeznek el például szállodákban, lemezklubokban, mozikban és színházakban, kongresszusi központokban, különböző hatóság-

gnoknál, kórházakban és üdülőkben, és külföldön ma már számtalan cég is hasonló eszközökkel népszerűsíti termékeit vagy szolgáltatásait. Az „interaktív kioszkok” elhelyezésére ideális hely az áruház, ahol az árucikket – miután kiválasztottuk – helyben meg is vásárolhatjuk. Szívesen használnak érintőképpel működtetett terminálokat a lemezboltok is, amelyekben a számítógépet összeköti egy jukeboxsal, hogy a vevő előbb belehallgathasson abba a lemezbe, amelyet esetleg meg akar vásárolni. Végül már mintegy 35 hazai postahivatalban is informálódhatunk ilyen módon a szolgáltatásairól.

Az érintőképpel működtetett rendszerek másik fontos alkalmazása a reklámozás. Az interaktív reklámnak persze hátránya, hogy a felhasználó csak annyit néz meg belőle, amennyit akar, másfelől előny, hogy megfelelő szoftveres háttérrel kielemezhető: mekkora figyelmet fordítottak a vásárlók egy-egy hirdetésre.

Az információs terminálok száma az Egyesült Államokban körülbelül 30 ezer, s itt a legnagyobb ezek piaci forgalma is, amely eléri a 10 milliárd dollárt. A kioszkok adatokkal való feltöltésére is többféle megoldás kínálkozik: különösen CD-ROM-on helyezik el az adatbázist, vagy floppyról töltetik be a számítógéphez, ám arra is van már példa, hogy az adatokat modemen keresztül frissítik.

Noha egyelőre a jelek szerint a hazai kereskedelmi kultúra ettől még kissé távol áll, már hazai cég kínálataiban is szerepel effajta berendezés. Az *Infoteka interaktív kioszkjával a lemezleltételünkön előben is találkozhat az olvasó*, ugyanis ennek segítségével kalandozhat a „karácsonyi bazárban”. - b -

elvepve érhetünk el. Itt nem kevesebb mint nyedymillió árucikk közül választhatunk, s ha a vásárlásnak ezt a módját választjuk, akkor akár 10 százalékos kedvezményt is kaphatunk a listaárú képest. Mint minden hasonló áruház esetében, megfelelő menürendszer segít megtalálni a kívánt árucikket, miközben a termék képét is megtekinthetjük az online katalógusban. A nem árszó kuncsaftokat azonban a hálózat érzéhetően diszkriminálja. Csak az bámészkozhat, aki lezeti a jelképes 1 dolláros tagsági díjat, emellett sak látogatóként legfeljebb háromszor térül-etünk az áruházban.

Ha ruhát akarunk vásárolni, akkor többek öztött az *Americana Clothing (GO AC)* részlet kereshetjük fel. A bútörizlet címe *BSET*, s t a Bassett bútorgyár termékeivel találkozunk. Az áruházban találunk multimédia shopot *GO MML*, és benézhetünk az autószoalbona s, ahol akár az 1996-os Ford Taurus modellt is megtekinthetjük.

A vásárlás még a legügyetlenebb felhasználó-ak sem okozhat gondot: a keresőprogram segítségével könnyen navigálhat a termékcsoportok s szolgáltatások között. Ha valami megtetszik, sak ki kell töltenünk a megfelelő űrlapotat, s árnunk, amíg az áru megérkezik.

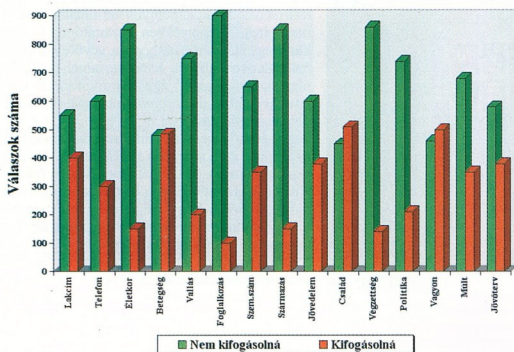
A Mall természetesen elsősorban az amerikai árszólokat célozza meg, és erre hamar rájövünk, nikor a rendelésben csak amerikai címet adhak meg. Európában ez a fajta vásárlás még csak kezdeteknél tart, ami félig-meddig a konzervatív isársási szokásokra is visszavezethető. Ennek lenére a jó öreg kontinensen is gomba módra apodrodnak már az online szolgáltatók. - b -

Behálóztnak?

A nyugat-európai polgár már rég épp olyan biztonságban szeretné tudni személyes adatait, mint akármely vagyontárgyát. A hazai társadalomra ezzel szemben úgy zuhant rá az információs forradalom, hogy az átlagembernek jószerével fogalma sem volt a korszerű adatfeldolgozás nyomán rá leselkedő veszélyekről.

Kifogásolná-e adatai nyilvánosságát?

Székely Iván doktori disszertációjában szereplő felmérés szerint a legérzékenyebbek a családi életünkre vonatkozó adatokra vagyunk

A hálózatok mindennaposává válásával, az információs sugárutak kiépülésével az adatokat fenyegető veszélyek megsokszorozódnak, másfelől a gazdaság nehéz helyzete municiót ad mindazoknak, akik csak pénzkidobásnak látják a személyesadat-védelem költségeit. Minderről Székely Ivánnal, az adatvédelmi biztos (ombudsman) főmunkatársával beszélgettünk, aki doktori disszertációjában egyebek közt a hazai társadalom adatérzékenységét térképezte fel.

CD Panoráma: Az alkotmánybíróvási határozat nemrég végleg megpecsételte a személyi szám sorsát, ám ma Magyarországon alighanem mégis többségben vannak, akik megbékélték nyilvántartásuk ilyen formájával, s a másfajta rendszerekre való átérés költségeit legszívesebben a döntéshozókon kérik számon.

Székely Iván: Kétségtelen, hogy nálunk ma még a polgárok, de a számítástechnikusok vagy a politikusok sem érzik

át igazán a személyes adatok illetéktelen, a gyűjtés eredeti céljától eltérő, átláthatatlan felhasználásában rejlő veszélyeket.

Fél évtizeddel ezelőtt alkalom volt részt venni egy felmérésben, amelyben a lakosság adatérzékenységét próbáltuk felderíteni. Az eredmény magáért beszélt: a megkérdezettek mindössze 16 százaléka bizonyult e téren kiemelkedően érzékenynek, a többség azonban csak akkor volt aggályos, ha közvetlen veszélyt gyanított.

CDP: Amiben azonban nyilván szerepet játszott az adatfeldolgozás fenyegető lehetőségeiben való járatlanság is.

Sz. I.: Bizonyára ez is igaz, azonban egyfajta elvonatkoztatási küszöbről is beszélhetünk. Mindenkit irritál például, ha folyton igazoltatja a rendőr, vagy lebben a függöny a házmesterlakás ablakán, amikor hazaér, ám lényegében ugyanerre – sajátos módon – egy terminál előtt ülve már nem vagyunk ennyire kényesek.

Másfelől nálunk még nem alakult ki a nyugat-európai polgár autonómiaigénye sem. Ha adatot gyűjtenek rólunk, akkor magunkban azt a kérdést tessék fel, hogy „lehet-e bajom belőle?”, míg Nyugaton inkább a „mi közik hozzá?” megközelítés járja.

CDP: Még a személyi számmal maradvia, korántsem alaptalan ellenvetés, hogy a mai, nagy teljesítményű számítástechnikai eszközökkel bárki ezer más módon is azonosítható. Így nemde a személyi szám megszüntetése legfeljebb csak gazdaságtalanabbá teszi a nyilvántartást.

Sz. I.: Tulajdonképpen ma már valóban mindegy, hogy mivel azonosítanak, így a személyi szám megszüntetése elsősorban szimbolikus jelentőségű. De ettől még roppant fontos lépés. Ugyan ki érzi például úgy, hogy kidobott pénz a függöny ára, csak mert léteznek eszközök, amelyekkel átlátni rajta, vagy a kerítésé, mert úgyis könnyen átugorható.

Mondják persze: most éppen túl nagy luxus milliárdokat költeni egy pusztá szimbólumra, csak hogy bebizonyítható: a jól szervezett rendszerek viszonylag kis költséggel állíthatók, s csak az elavult, egyébként is rekonstrukcióra szoruló szisztémák módosítása kerül sokba. Az is igaz viszont: roppant nagy a kísértés, hogy ezután minden számítástechnikai beruházás a személyi szám megszüntetésének számájára írjanak.

CDP: Ettől azonban még megmarad az ellentmondás: miközben az elektronikus adatkezelés a gyorsabb, könnyebb, gazdaságosabb ügyintéztést hivatott szolgálni, az adatvédelem hatásai ezzel pontosan ellenétesek.

Sz. I.: Ugyanis itt megütözik az emberkényelem, illetve autonómiára törekvése. Ám bármennyire is nyomós érv a gazdaságosság, az adatvédelem alapelveinek betartása

elemi érdek. Hogy mondjuk ne akumulálódhassanak később – más társadalmi, politikai situációban – rossz célokra használható adatbázisok. Köztudott például, hogy a háború utáni kitelepítések alapjául olyan népszámlálási adatok szolgáltak, amelyeket a feldolgozás után anonimizálni kellett volna.

De például az adatbázisok összekapcsolása is veszélyes lehet, hiszen olyan új információkat eredményezhet, amelyre nemhogy az adat alanya, de még az informatikus szakember sem gondolhat előre.

CDP: *Am miközben mi kedélyesen politizálgatunk a személyi számmal, az interaktív hálózatok formájában már a személyi titkainkra leselkedő új, immár internacionális veszély is megjelent a láthatáron. Túl azon, hogy a Neten korántsem bonyolult feladat lekérdezni számítógépünk memóriáját, kereséseinkről statisztikát készítve pillanatok alatt felérképezhető szokásaink, vagyonai helyzetünk, érdeklődésünk, meggyőződésünk stb.*

Sz. I.: Valóban, az állam mint fő adatkezelő szerepe egyre inkább visszaszorulóban van, s állásait a gazdasági szféra kezdi bevenni; gondoljunk csak például a csomagküldő szolgáltatók címadvászárlata. E cégeknek a fogyasztók profiljára van szükségük, hogy azután ennek alapján bombázhatnák ajánlataikkal az ügyfeleket.

Csakhogy az ellenőrizetlen adatbázisok akár alattomos célokra is felhasználhatók. Magyarországon – ha nem is a hálózattal kapcsolatban – máris virágzik a fekete adatterekelés. Megecsét például, hogy egy betörésre szakosodott banda utazási irodai alkalmazottaktól beszerzett listák alapján *dolgozott*: biztosra mentek, hiszen a nagy értékű társasutazások tehető résztvevőinek üresen álló lakásaiban bőség aratás ígérkezett.

Vagy egy másik veszély: egész pályájára kihatón lejártható valaki, ha az érdeklődési, olvasmányai vagy távmegrendelése alapján kiderített megváltozódése, szexuális vagy egyéb szokásai megszéllőztetésével hírbe hozzák.

Franciaországban egyébként törvény is tiltja, hogy bárkiről személyes döntést kizárólag adatgyűjtéssel kialakított profil alapján hozzanak.

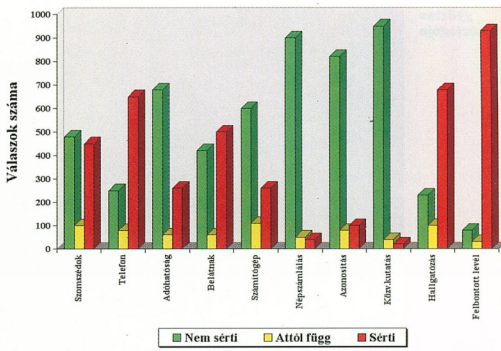
CDP: *A hálózat azonban egyre inkább a pénzmozgás színtere is. Nem nagyobb-e vajon még az előbbieknél is a veszély, hogy valaki vagy valakik az átutalásaink nyomon követésével feltérképezik a pénzügyeinket?*

Sz. I.: Többek között az ilyesfajta információszerezés megakadályozására szolgál az úgynevezett *privacy technológia*. A probléma forrása, hogy csak a bankjegy az a pénz-helyettesítő, amely hiteles, s egyben anonim is. Ha ugyanis egyszer kivettük a bankból a bankót, akkor a továbbiakban gyakorlatilag követhetetlen, hogy mire fordítjuk a pénzt. Más a helyzet viszont az átutalásokkal, ahol pontosan ellenőrizhető a pénzmozgás.

Míndez azonban megelőzhető egy – az Európai Unió keretében már sikerrel tesztelt – kártyaszámítógépes rendszerrel, amely digitális fedőnevek alkalmazásával segít az in-kognitónk megőrzésében.

CDP: *Amit nyilván nem néz jó szemmel a pénzügyi visz-*

Sérti-e a magánéletét?

szaélések után nyomozó hatáság. Ők a csalást – ha úgy tesszük egy negatív devianciát – igyekeznek kiszűrni. Am – egészen más okból – hasonló veszélybe kerül a másik véglet, a tehetőség is. Nem veszélyes-e, hogy a különböző hatóságok, szolgáltatók és kereskedők az imént említett átlagos személyiségprofilhoz igazítják majd a kínálatukat?

Sz. I.: De, sajnos igen. A piacnak valóban nem „szimpatikus” a független, öntudatos, egyéni igényeket támaztó fogyasztó. E profitlogika szerint valóban elképzelhető, hogy egy adott körtében nehezebben juthatnak a kiugró tehetőségek például bizonyos kulturális szolgáltatásokhoz, művelődési, képzési lehetőségekhez.

CDP: *Ha már a profitlogikánál tartunk, nem tart-e Ön is attól, hogy az információs szupersztrádák majd a technológiát kidolgozó cégek kezébe kerülnek, akik korántsem a médiapiaci törvényt, hanem saját üzleti érdekeik szerint határozzák meg a közlekedési szabályokat?*

Sz. I.: Ez valóban elképzelhető. Az Internet például rövidesen kritikus periódusba kerülhet. A Net ethosza ma még kétségtelenül a nyíltság, az információ teljes szabadsága. Am a hálózat immár elérte azt a nagyságrendet, hogy hirdetési szempontból is értékes legyen, ugyanakkor alkalmas destruktív információk terjesztésére is. E két tényező előbb-utóbb kiprovokálja majd működésének szigorúbb szabályozását.

Valahol idetartozik az is, hogy az információs szabadság fejlődéséből olyan szakaszba jutottunk, amikor már feldolgozhatatlan mennyiségben ömlenek ránk az adatok. Újra kóvetőfőre lesz tehát szükségünk, aki igényeink és félszünk szerint kiválogatja a számunkra értékes információkat. Ez célszerűen valamilyen tanulékony tudásorbot lesz, ám a megjelenésével ismét előkerül a manipuláció veszélye. Ezért, legalább a megnyugtatónkra, mindenképpen meg kell őrizni a közvetlen keresés lehetőségét is.

G. Kocsis Kristóf

A levelek illetékellen felbontását csaknem mindenké a magán-szféra súlyos megsértésének tartja

A Turner
Broadcasting és
a Time Warner
főnökének
győztes
kézfogója

Cégfúziók

A média szép új világa

Az amerikai médiapiacra a nyáron tapasztalt koncentráció jelzi, hogy az óriáscégek egyre jobban készülnek arra a digitális szép új világra, amikor a kábelhálózatok alkotta és számítógépek vezérelte információs szupersztrádán filmek, műsorok, interaktív vetélkedők és videojátékok tömegét zúdíthatják majd a reménybeli előfizetőkre.

A hőség alighanem az agyukra ment – mondogatták néhányan a nyáron, amikor az Egyesült Államokban a már eddig is „elefántok” uralta médiapiacra alig egy hónap leforgása alatt három óriási üzlet is kötöttet. Az eddig leginkább csak ipari holdingként ismert *Westinghouse* 5,4 milliárd dollárt adott az egyik nagy amerikai tévéhálózatért, a *CBS*-ért, és – rebesgetik – talán még arra is hajlandó, hogy ipari érdekeltségének nagy részétől megszabadulva teljesen a szórakoztatóiparba vessze bele magát.

Ez a bolt azonban akár hétköznapi ügyletek is tekinthető, ahhoz képest, hogy a *Disney Co.* egy 19 milliárd dollár értékű

vásárlás keretében bekebelezte a legnépszerűbb amerikai tévé-társaságot, a *Capital Cities/ABC*-t, s ezzel – megelőzve még a *Time Warner* is – a világ legnagyobb médiabirodalmává nőtt.

A *Disney* királysága azonban pünkösdsinek bizonyult, hiszen a nyári felvásárlási láz záróakkordjaként meg a *Time Warner* jelentett be új részvénykibocsátást, hogy mintegy 8,5 milliárd dollárért megvehesse a *CNN* hírtélevízióért, illetve a *Cartoon Network* és a *TNT* csatornákról ismert *Turner Broadcasting*ot, s ezzel visszaszerelte az első helyet a világ nagy médiabirodalmi között.

Ha a fenti három üzlethez hozzászámítjuk az olyan „apróságokat”, hogy júniusban a *Seagram*-szeszimpérium irányítója, az ifjabb *Edgar Bronfman* 5,7 milliárd dollárért megszerezte az ellenőrzést az *MCA* film- és zenekiadói vállalkozás fölött, tavaly az *MTV*-mágnásként ismert *Sumner Redstone* bekebelezte a *Paramount* filmstúdiót, az ausztrál–amerikai *Rupert Murdoch* pedig szívós következetességgel a világ első globális médiabirodalmát építette ki, akkor nem kétséges, hogy az utóbbi két-három évben a média területén roppant módon felgyorsult a koncentráció.

A szakértők úgy vélik, hogy e koncentráció elsődleges oka a

készülődés a szép új, digitális világra, amelyben – legalábbis a legfejlettebb ipari országokban – belátható időn belül kiépül az információs szupersztráda, amely nagy kapacitású, tömeges adatátvitellel köti össze az otthonokat a különböző információsztolgáltató adatbázisokkal.

Ez a szupersztráda seregnyi cégnek ad majd munkát: a forgalomirányítás és -vezérlés a számítógépgyártók feladata, az összeköttetéseket a kábel társaságok és a telefon társaságok készítik, míg a médiabirodalmak azokat az „adatbázisokat” igyekeznek bekebelezni, amelyek között a majdani előfizetők majd válogathatnak.

Ezek a széles értelemben vett „adatbázisok” egyebek közt enciklopédia jellegű információgyűjtemények, naprakész sajtótermékek, régi és új filmek, tévéprogramok, vetélkedők, videójátékok lehetnek. Azaz minden olyan „információs hordozó”, amely digitalizálva, munkavégzés vagy kikapcsolódás céljából eljuttatható az otthonokba, ahol ezt az adat- és programtömeget – már egyáltalán nem csak a futurologusok szerint – majd egy, a televízió és a számítógép funkcióinak összeolvásával születendő vevőkészülékkel érhetjük el.

A nyári amerikai médiafüziók két legnagyobbika mögött is a minél szélesebb „programbázis” megszerzése rejlik. A Disney a Capital Cities/ABC bekebelezésével olyan földi sugárzástévéhálózatra tesz szert, amelynek révén programjait az információs szupersztráda létrehozásáig is eljuttathatja az otthonokba, miközben kiépítheti saját „felhajtósávját” is. A Time Warner pedig a Turner Broadcasting révén erősíti a pozícióját a kábeltelevíziós programok területén, s a közelgő digitális korban különösen értékes lehet a CNN hírtelevízió, amelynek már most is működik egy mutációja az Internet hálózaton saját World Wide Web formájában.

A Time Warner ugyanakkor a szupersztráda egy másik fontos építőelemével is dicsekedhet: az Egyesült Államok második legnagyobb kábelhálózat-üzemeltetőjének számít, s a rangsorban csak az a TCI előzi meg, amely éppen a Turner Broadcasting felvásárlása nyomán – mint ennek a cégnek a legnagyobb külső tulajdonosa – lesz a Time Warner legtekintélyesebb részvényesének egyike.

A nagy médiabirodalmak meg is tették az első lépéseiket a szép új világ felé. A tavasszal Los Angelesben rendezett szórakoztatóelektronikai kiállításon multimédia vállalkozásai már egymással versengve vonzották az érdeklődőket. Sumner Redstone *Viacom*-ja trüpi eszerdőt épített standján, hogy reklámozza az ellenőrzése alatt álló Paramount filmstudió által készített – Magyarországon nemrég bemutatott – *Congo* című film felhasználásával CD-ROM-ra írt interaktív videójátékot. A terem másik végében pedig a Disney multimédia csapata, a *Disney Interactive* csalogatta a látogatókat a *Micimackó* hasonló CD-ROM változatával, míg az *Oroszlánkirály* CD-je máris nagy népszerűségnek örvend a szülők számítógépeit otthon használni tudó gyerekek körében. A Murdoch-birodalomhoz tartozó *Fox Interactive* a jövő tavasszal áll elő a *Drágán add az éleled* trilógiához kötődő – a néző által is befolyásolható cselekményű – CD-ROM-mal.

Az információs szupersztráda más csapásain is kísérleteznek. A Disney vegyes vállalat létrehozását jelentette be négy amerikai regionális telefontársasággal, s egy olyan kábelhálózatot terveznek, amelyen keresztül a Disney kifej-

A Time Warner-Turner birodalom „építőköveit”

lesztette interaktív és multimédia programokat lehet eljuttatni a háztartásokba, legyenek azok szórakoztató műsorok, oktatóprogramok, videójátékok, a központból lekérhető filmek (video-on-demand) vagy televíziós távvasárlási lehetőség (home shopping).

A világ harmadik legnagyobb médiaóriása, a német *Bertelsmann* pedig – amely a konzervatív üzletfilozófiája miatt ugyan kimarad az angolszász stílusú vállalatfelvásárlási ügyletekből, ám tekintélyes sajtó-, film- és tévéirdekltségei felettébb számosság – a német telefonmonopóliummal, a *Deutsche Telekom*-mal, az *ARD*, a *ZDF* és az *RTL* német, valamint a francia *Canal Plus* tévétársaságokkal alapított nemrég konzorciumot fizető televíziós rendszerek egységes kódrendszerének kidolgozására.

A Bertelsmann emellett szövetségre lépett az egyik nagy online adatszolgáltatóval, az *America Online*-nal is, hogy felmérje a multimédia e területén rejlő lehetőségeket. Online tervekben dolgozik a Disney is, míg lassan már minden magára valamit is adó filmstudiónak megvan a maga helye a World Wide Webben, ahol egyelőre még csak a legújabb mozi-játékoknak igyekeznek hírvérést csapni.

A szupersztrádan azonban ma még a nagy médiacégek számára is rejlenek kátyúk. A Time Warner kísérlete a központból bármikor lekérhető filmek (video-on-demand) rendszerére a földrajzi Orlandóban a tervezetthez képest máris egyéves késésben van, mert hiába számít e téren a legambiciózusabbnak, a technika korlátait ők sem hághatják át.

Pedig a kísérletek eredményeit sokan figyelik árgus szemmel, hiszen a médiabirodalmak noha javában készülnek a – futurologusok által megjövendölt – digitális korra, azt még senki sem képes felmérni, hogy az egyszerű tévénéző és számítógép-használó valóban hajlandó lesz-e barangolni a tervezett szupersztráda 500 csatornás programkínálatának dzsungelében.

Nagy Gábor

Szerző-szerző

Noha gombamód szaporodnak nálunk is a multimédia CD-k, készítőiknek többnyire elemi fogalmaink sincsenek e műfaj szerzői jogi buktatóiról. E téren éppenséggel jogi tanácsshoz sem könnyű jutni, ezért most a Szerzői Jogvédő Hivatal munkatársa, dr. Mann Judit segítségével megkíséreljük tömören összefoglalni a legfontosabb tudnivalókat.

Nem véletlen a bizonytalanság, hiszen az interaktív médiák terjedelme, kifejlesztésük tempója s a bennük felhasznált források nagy száma gyakorlatilag lehetetlenné teszi valamennyi szerzői jogosult engedélyének beszerzését. A gondot tetézi, hogy – talán csak a kisjogos könnyűzenei művektől és alkotóiktól eltekintve – a jogosultakról nem készül semmiféle regiszter. Írott művek esetén azért meg lehet próbálkozni az *Országos Széchényi Könyvtár ISSN irodájával*, vagy érdeklődhetünk a *Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Országos Egyesületénél*.

A szerző lehet,hetnek jogutódjai, s – a számunkra – szerencsés esetben már eltelhetett a halálától számítva 70 év, s így a műveit tovább nem védi a Szerzői Jog. Ám vigyázat! Ezen az alapon semmit sem pipálhatunk ki, hiszen mindig valamilyen feldolgozást teszünk közzé, amin változatlanul fennállhat valamilyen kiadói jog. Ilyen alapon hiúsult már kézzel például Biblia-multimédiásítás vagy szanszkrit iratok közzétételébe magyarul. A szerző azután lehet magyar vagy külföldi, ez utóbbi esetben végleg reménytelen helyzetbe kerülhetünk.

Ha mégis megtaláljuk a szerzőt (vagy a jogutódját), akkor többnyire le kell küzdenünk az ellenállását, mert idegenkedik az új médiától, annak könnyű másolhatóságától, vagy művének eltorzításától az interaktivitással. Mindenesetre rá kell birkunni egy nyilatkozatra, amely legalább annyit tartalmazzon, hogy ilyen és ilyen művem ilyen és ilyen célú felhasználását ennek és ennek a cégnek engedélyezem. A nagy gyakorlatú szerzőkkel – akik megszokták, hogy példányszáma szerződnek – ezután nagy vitára számíthatunk, ugyanis még külföldön sem alakult ki általános gyakorlat a multimédia díjazására.

A szerzőn kívül be kell szereznünk a kiadó engedélyét is. (Sőt, a zeneműveknél először mindig a kiadónál célszerű kezdeni, ugyanis a jogosultságok variációja itt szinte végtelen.)

A legkönnyebb helyzetben a kísérőzenével vagyunk, ahol létezik az úgynevezett *kisjogos jogosítás*, így elegendő a szerzőket képviselő *Szerzői Jogvédővel* egyezkednünk. Nem így a zenés színpadi művek esetében, ahol ismeretlen ez a fogalom, van viszont egy, a szerzőnél is óvatosabb intézmény, a *Zeneműkiadó*. Ez a zenemű promótója, a kottához fűződik a joga, s ez teszi lehetővé a további felhasználást. Az előadások audio-

vizuális rögzítéséhez is a Zeneműkiadó engedélyét kell beszerezniük.

Lássuk ezek után – csupán felsorolászerűen –, hogy *milyen jogosultak fordulhatnak elő a multimédia feldolgozások esetében*:

Szerzői jogosultak:

1. *Irodalmi műveknél*: szerző, fordító, alkotószerszerző.
2. *Színpadi műveknél*: szerző (aki itt lehet a drámaíró, a fordító, ha van, akkor a kísérőzene vagy a betétdal alkotója).
3. *Zenés színpadi műveknél* (csak hosszabb részeket vagy egy felvonás esetén is): szerző (aki itt lehet a zeneszerző, a szövegíró, a fordító, a koreográfus) s a Zeneműkiadó.
4. *Zeneművek hangzó anyagoknál* a 3-as ponthoz nem tartozó esetben: Szerzői Jogvédő Hivatal.
5. *Zeneművek kiadott kottáinál*: Zeneműkiadó.
6. *Audiovizuális műveknél, filmeknél vagy ezek részleteinél*: gyártó, ezen belül:

- filmre rögzített *zenés színpadi mű* előadása (vagy ennek részlete): Zeneműkiadó, filmgyártó,
- filmre rögzített *prózaí színpadi mű* előadása (vagy ennek részlete): szerző, filmgyártó.

Itt jegyzendő meg, hogy film esetén az előadóművészekről – ha már egyszer hozzájárultak a felvételhez – nem kell külön engedélyt kérni a multimédia feldolgozáshoz.

7. Képzőművészeti, iparművészeti alkotásoknál: szerző.

Itt kérdéses lehet egy reprodukció, ezt ugyanis általában grafikai műként, illetve művészeti fényképként djazzák. A műzeumok a reprodukció elkészítéséért nem szerzői jog címén kérnek pénzt.

8. *Televíziós és rádióműsornál* (vagy ezek részleténél): gyártó televíziós, illetve rádiós szervezet és a műsorban szereplő művek szerzői jogosultjai.

Itt kérdéses lehet az előadóművész joga, ezt ugyanis a filmmel ellentétben taxatív nem sorolja fel a jogszabály. (Már ugyanis, hogy az ő hozzájárulásuk nem szükséges a feldolgozáshoz.)

Egyéb jogosultak:

1. *Kiadott (irodalmi, képzőművészeti) könyvekből kiemelt részleteknél*: könyvkiadó is (a kiadói szerződés időtartamán belül).

A kéziratban hozzáférhető mű reprodukálásához a szerző engedélye szükséges.

2. *Elkészített hangfelvételeknél*: hangfelvételgyártó.

Szabad felhasználás:

1. Szabadban, nyilvános helyen, *állandó jelleggel felállított képző- és iparművészeti alkotás látképe*.

2. Rövid mű és részlete, valamint képek és művészi fényképek, kizárólag *iskolai oktatás céljára*. (Hogy mi minősül iskolai oktatási célnak, azt részletesen a 9/1969. MM. sz. r. 14. paragrafus, (1) bekezdés szabályozza, a legfontosabb kritérium, hogy csak tantvert követő oktatásban felhasználható multimédia kiadványról lehet szó.)

(–)

Diamond Grafikus Kártyák

DIAMOND
MULTIMEDIA

Diamond Edge 3D 1/2MB DRAM	49 900/59 900 Ft
Diamond Edge 3D 2/4MB DRAM	79 900/99 900 Ft
Diamond Stealth 64 3200 2/4MB VRAM	52 500/79 900 Ft
Diamond Stealth 64 2120 1/2MB DRAM	29 900/37 900 Ft
Diamond Stealth SE 1/2MB	21 500/28 900 Ft

DIAMOND
MULTIMEDIA

Minden Diamond grafikus kártyára 5 év garanciát vállalunk, és ezen kívül ingyenes az úgynevezett LifeTime update, amely az jelenti, hogy a legújabb driverekhez és BIOS-hoz ingyen juthat hozzá!

Az árak a 25% ÁFA-t nem tartalmazzák!

Pixel Multimédia Kft., 1088 Bp., Rákóczi út 13., Telefon: 266-6059, 118-1595 Fax: 118-6651

Karácsonyra ajándékozzon PentaPC-t

4 MB RAM (Pentiumnál 8 MB),
3,5" FDD, 512 KB VGA vezérlő,
IDE+flopi+2s+1p+1g vez., klaviatúra,
14" színes LR, NI monitor

Összeállítás kívánság szerint

PENTACOMP

Számítástechnikai Kft.
1119 Bp., Etele út 32/a
Tel.: 206-5637, 206-5638
Fax: 181-3965

Gép típusa	HDD		
	420 MB	540 MB	850 MB
c 486DX2-66/256/VL	109.500	112.800	115.600
c 486DX4-100/256/VL	114.500	115.800	120.600
a 486DX4-120/256/VL	116.100	119.400	122.200
Pentium®-75/256/PCI	158.100	161.400	164.200
Pentium®-90/256/PCI	168.100	171.400	174.200
Pentium®-100/256/PCI	170.100	173.400	176.200

a=AMD, c=CYRIX, ®=Pentium az INTEL bejegyzett márkanéve

ÁFA nélküli árak!

Az árvaltoztatás jogát fenntartjuk. Az árak a november 8-i állapotot tükrözik.

a, b, CD
rajtam kezdé...
Ön is kezdje
a karácsonyi
CD vásárlást
a Pentacompnál.
Óriási kedvezmény,
széles választék.

Juventus Team

1143. Budapest, Stefánia út 9. I/3.
Telefon/Fax: 163-7189, 252-8948

Fő termékeink:

processzorok
alaplapok
memóriák
winchesterek
floppy drive
VGA-kártyák

Kiegészítők:

hangkártya
hangszóró
IDE VL-kártya
mini torony ház
CPU-ventillátor

Árusítás csak viszonteladóknak!

Megjelent! az Interaktív Video Magazin

Két óra video 100 távoli filmjelenésből
1000 oldal izgalmas olvasnivaló a filmek tittszairól
A Magyarországon eddig megjelent 8004 film részletes
katalógusa, 330 fénykép és még sok-sok más...

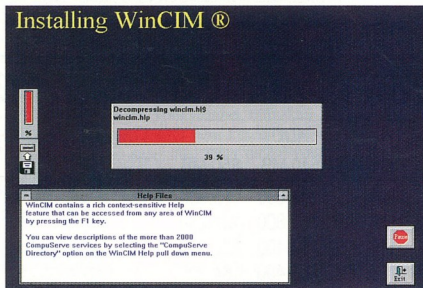
A lemez megvásárolható az Autotema Kft. és a Kossuth Könyvkiadó
üzleteiben, a nagyobb mozikban, videotételekben és a legtöbb, CD-ROM-ot
árusító üzletben. Megrendelhető a kiadónál (1056 Bp., Galgonya u 2/A
Tel: 250-7441) valamint a Kossuth Multimédia Klub hálózatán keresztül.

**KIZÁRÓLAG RENDSZERES OLVASÓINK 25 DOLLÁRT
MEGTAKARÍTHATNAK, HA MOST FIZETNEK ELŐ A COMPUSERVE-RE!**

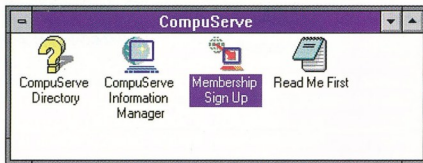
Részletek a válaszkártyán.

Hálózat rovatunkban sorozatot indítunk, amelyben áttekinthető felépítése miatt a „kezdők” számára különösen alkalmas online szolgáltatás, a CompuServe világába kalauzoljuk el az olvasót. Az ilyesfajta szolgáltatások a hazai felhasználó számára sajnos költségesek, ezért a megtakarítási lehetőségekre helyezük a hangsúlyt.

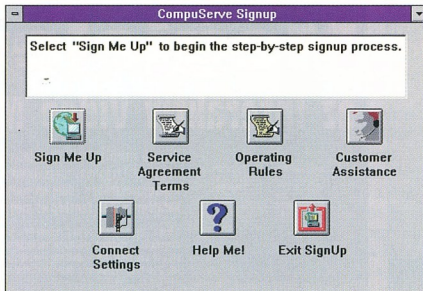
A telepítés egy pillanata

A WinCIM telepítése után megjelenő Program csoport

A SignUp (feliratkozás) központi képernyője

Ismerkedés a

Csatlakozás(i

A CompuServe az Egyesült Államokban született, s az egész világon immár 3,6 millióan veszik igénybe a szolgáltatásait. Magyarország azonban nem Amerika, amit a hazai polgár sok egyéb mellett a szolgáltatás ottaninál magasabb költsége is megtapasztalhat. A november elején már 1500 hazai előfizető három okból kénytelen többet fizetni az online szolgáltatásokról: a forint folyamatos leértékelődése a nyugati valutákhoz képest, a telefonköltségek növekedése és a Budapest központi infrastruktúra. Csak mellékesen említjük meg, hogy a hálózaton beáramló keleti szellemi dömpingmunka majd elérte a csúcspontját, az ottani teljesítményt. Így azután egynem csoda, hogy a hálózati szolgáltatások használata terén nálunk újabban megindult pezsgés felér az alaskai aranylázal. Ebben a zajos világban régi versenyző a *CompuServe Hungary*.

Persze, ha hálózatról esik szó, akkor ma mindenki az Internetre gondol. Miért célszerűtlen akkor mégis megismerkedni a CompuServe szolgáltatásaival? Először is, mert ez az Internettel szemben rendezett, jól kézben tartott, szervezett és egyszerű ember számára is könnyen áttekinthető szolgáltatás. Természetesen az Internet is egyre fogyaszthatóbb, a használhatóhoz már nem feltétlenül kell számítástechnikai véna, ám ahogy növekedett, egyre kuszábbá, rendezetlenebbé is vált. Az Internet-hozzáférés ráadásul csak egyetemi környezetben ingyenes, ha valaki otthon használja, ugyanúgy fizetni kénytelen, mint más online szolgáltató esetében. Mindezzel korántsem szembeállítani kívánjuk a kettőt, csupán jelezzük, hogy mit várhat a szolgáltatásoktól a felhasználó.

A CompuServe szűkebb, ám rendezett világ, amelyből egyébként több mint egy éve korlátlanul elérhető az Internet nehezebben átlátható univerzuma is. Az amerikai szolgáltatók közül a CompuServe már régóta jelen van Európában, s ahogy az Internet elindult a popularizálódás útján, valamint egyre többen rájöttek a hálózatban rejlő piaci lehetőségekre, ez a szolgáltatás is rákényszerült a rugalmas alkalmazkodásra: a CompuServe több lépésben is csökkentette árait, illetve növelte a szolgáltatások számát.

Nem is olyan régen még külön kellett megvásárolni azt a programot, amellyel hozzáférhettünk a CompuServe forrásaihoz (WinCIM = Windows CompuServe Information Manager). Lehetővé tették a már említett Internet-hozzáférést, mégpedig havi öt órában díjtalanul. Itt azonban rögtön meg kell állnunk egy pillanatra, hogy tisztázzuk: mit értünk a CompuServe-nél ingyenességen. Ez ugyanis nem a CompuServe használatára, hanem a rajta keresztül elérhető egy szolgáltatás díjmentességére vonatkozik. A később majd részletezendő tarifarendszer elemei közül ilyen esetben is kell például a kapcsolattartási díjat fizetni.

díj) Európához

A tarifarendszer a több tétel és feltétel miatt meglehetősen bonyolult, de legalább követhető a költségeink, ugyanis bármely pillanatban kérhetünk részletes számlát a képernyőre.

Visszatérve a változásokhoz, a CompuServe-tagság elnyerése is sokkal egyszerűbbé vált. A szabadon terjesztett felhasználói felület (WinCIM) egy SignUp modul is tartalmaz, amellyel automatikusan iratkozhatunk fel a CompuServe-használók listájára. A feliratkozáshoz hitelkártya szükséges, amiből következnek, hogy idehaza már nem ennyire egyszerű az eljárás. A fejlődés további jele, hogy szaporodnak a CompuServe saját szolgáltatásai is. Számunkra különösen fontos, hogy októberben megnyílt a magyar fórum, ahol végre saját nyelvünkön kommunikálhatunk. Újdonság a CompuServe Hungary és az Inter-Europa bank közös szolgáltatása, amellyel a banknál vezetett számlánkhöz férhetünk hozzá a CompuServe-ön keresztül.

A CompuServe a közeljövőben mindenesetre nagy kihívás elé néz. A Windows 95-ben megjelent és a Microsoft tulajdonában lévő új online szolgáltatás, a Microsoft Network formájában ugyanis veszélyes ellenfele támadt. Persze aligha kell attól tartani, hogy a Microsoft majd lenyeli a CompuServe-öt, ehhez az túl nagy, és túl mélyek a gyökerei. Ennél valószínűbbnek tűnik a „békés” egymás mellett élés.

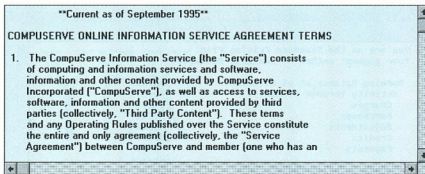
Nem is olyan régen még sokan az online szolgáltatók viszszafelejtését jósolták az Internet javára. Nem lett igazuk, mert a szolgáltatók rugalmasan alkalmazkodtak a piachoz, s jellemző, hogy éppen a Windows 95 megjelenését kísérő felhajtás közepette tudta a CompuServe jelentősen megnövelni felhasználóinak számát.

A leírát alapján ma már – az itthon egyelőre viszonylag magas – költségek ellenére sem luxus a CompuServe használata. Persze gondosan ügyelnünk kell, hogy a költségeinket kímélendő csak a legszükségesebb ideig „lőjünk” a hálózaton. Mindehhez sorozatunkban tanácsokat is adunk, emellett megállapodást kötöttünk a CompuServe Hungaryval, amelynek révén *kizárólag előfizetőink* az automatikus belépési kedvezményen túl most további 25 dolláros kapcsolattartási díjkedvezményt is élvezhetnek.

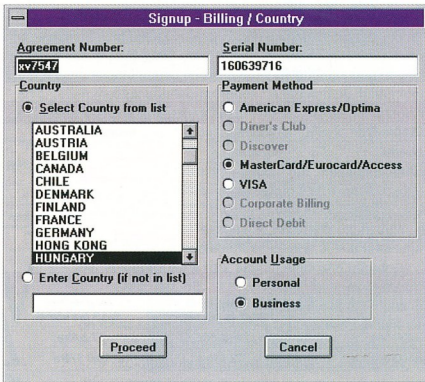
A szolgáltatás mélyebb megismeréséhez a következő utat járjuk be: először a CompuServe díjtételeiről és az idehaza alkalmazott fizetési módszerekről beszélünk. Ezt a WinCIM program telepítésének tudnivalói követik, valamint az első bejelentkezés körüli teendők leírása (SignUp). A CD Panoráma következő számában részletesen megismerkedünk majd a WinCIM program kezelésével, közben pedig sorra vesszük a CompuServe alapfogalmait (például a fórumokat). Ezt követően folyamatosan bemutatjuk a CompuServe alapszolgáltatásait és a – szerintünk – különösen érdekes fórumokat.

PéNZ beszél...

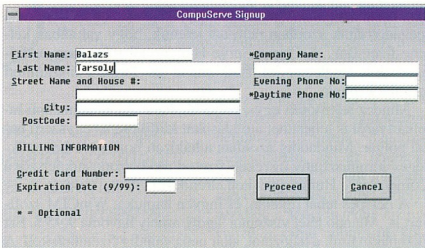
Lássuk tehát először a díjtáblázatot! Rögtön egy furcsaság, ami persze – belegondolva a hazai pénzügyekbe – nem is annyira az, hogy a CompuServe díjtételeit dollárban határozzák meg.

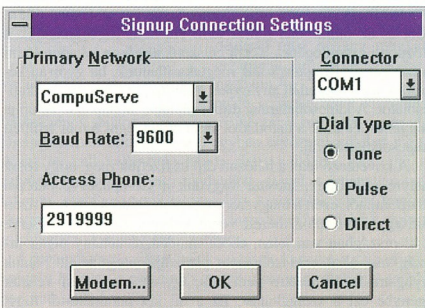
A hálózat
használatáról
szóelő
szerződés

Az első lépés,
ahol a
kezdőben lévő
szoftver
azonosítót kell
megadnunk

Kikérdezzük
adatainkat

A behívás
paramétereit

Account Balance	
You are on the Standard Pricing Plan. Your payment method is Business Account.	
Opening Balance as of 29-Oct-95	\$20.65
Activity through 05-Nov-95	
Charges	\$4.81
Purchases	\$ 0.00
Adjustments	\$ 0.00
Credits	-\$20.65
Payments	\$ 0.00
Balance as of 05-Nov-95	\$4.81
Activity since 05-Nov-95	

A CompuServe tarifái		
Díjtípus	Díjtétel	Kedvezmény
Belépés	ingyenes	
WinCIM szoftver	ingyenes	
Tagdíj	9,95 \$/hó	Az első hónap tagdíjmentes
Kapcsolattartási díj	2,95 \$/óra	Minden hónap első öt órája ingyenes
Hálózati díj (lásd külön)	4-16 \$/óra	nincs

A hálózati díj		
	Hétköznap 19-8 óra között és hét végén	Csúcsidőben 8-19 óra között
2400 bps	4 \$/óra	7 \$/óra
2400 bps felett	12 \$/óra	16 \$/óra

Így ugyanis a csúszó leértékelést követően nem kell hetenként bombázni új ártáblázatokkal a felhasználókat. A dollárban megadott árak azonban nem azt jelentik, hogy valójában kelene fizetnünk. A CompuServe HungarYft mint magyar felhasználóknak részletes, jól áttekinthető és forintra átszámított számlát kapunk.

Mindez jelentősen egyszerűsödik, ha majd a forintalapú hitelkártyáról is teljesíthet átutalásokat külföldre az egyszerű hazai polgár. Mindaddig azonban a hálózati hozzáféréshoz szükséges adminisztratív ügyeket (fizetési mód, azonosító, jelszó) a CompuServe HungarYvel kell elrendezni.

A belépés tehát díjtalan, és ingyen kapjuk a WinCIM szoftvert is. Állandó tétel viszont a tagdíj, amely havonta 9,95 \$. Ezt akár használjuk a hálózatot, akár nem, mindig fizetnünk kell. A következő tétel a kapcsolattartási díj, amely 2,95 \$ óránként. Fontos megkülönböztetni a CompuServe használatával töltött időt és az online-ban töltött időt. Ha nem foglalkoztatjuk a központi számítógépet, akkor celszerű sürgősen lekapcsolódni a hálózatról. Roppant sokat megtakaríthatunk, ha gyorsan kerestünk, és a megtalált anyagokat letöltjük, majd bontjuk a kapcsolatot. A kapcsolattartási díjból minden hónap első öt órája ingyenes, és csak a hatodikától kezd el ketyegni a már említett kapcsolattartási díj.

A következő tétel a hálózati díj. Itt fizetjük meg, hogy rossz helyre születtünk, messze vagyunk a CompuServe európai központjától, ezért a magyarországi szolgáltatóknak ki kell fizetnie egy nemzetközi bérelt vonal költségeit. A CompuServe 140 országban van jelen, ebből mindössze néhány olyan ország van, ahol nem kell ezt a pluszdíjat megfizetni. Tőlünk nyugatra mindenesetre nem kell, így ott olcsóbban vehetik igénybe ezt a szolgáltatást. Ez a díj két paramétertől függ:

milyen sebességű modemmel és mikor használjuk a hálózatot. A 2400 bps-mal ugyan lehet használni a hálózatot, csak nem érdemes. Ma már a 9600 bps minden kommunikációs kapcsolat minimális adatebbségének tekinthető.

Magyarországon egyébként egyben ez a legnagyobb sebesség is, amivel a hálózatot jelenleg használhatjuk. A CompuServe HungarYft azonban azt tervezik, hogy jövőre a 28 800 bps-os hozzáférést is lehetővé teszik, de a hálózati díjat ezért nem növelik. Ez alaposan felgyorsítja majd a hálózat használatát.

A táblázatból az is kiderül, hogy hétvégeken, illetve az esti órákban olcsóbb a hálózat használata, ezekben az időpontokban általában kisebb a telefonárifa is, ez tehát két nyomos érv, hogy kora estére vagy hét végére korlátozzuk a használatot.

Két, a táblázatban nem szereplő kedvezménnyel is számolhatunk. Az egyik a belépés első hónapjában mindenkinek kijáró 10 óra „betanulási” kapcsolattartási díjmentesség. A másik a már említett, előfizetőinket megillető, 25 dolláros kedvezmény.

Ami viszont növelheti a költségeinket, az az úgynevezett prémiumszolgáltatások köre. A CompuServe szolgáltatásait nem is olyan régen még három – alap, extended (kibővített) és premium – csoportba sorolták. Az alapszolgáltatásokért nem kellett külön fizetnünk, míg az extended és a prémiumszolgáltatásokért igen. Szeptembertől azonban az extended szolgáltatások beolvadtak az alapszolgáltatásokba, amivel a CompuServe használata a korábbinál olcsóbbá vált. A prémiumszolgáltatásokért egyébként a CompuServe is fizet valamely további szolgáltatásnak. Ha ilyen szolgáltatást veszünk igénybe, ezt a képernyőn egy külön figyelmeztető ablak jelzi.

Belépési nyilatkozat

A WinCIM a CompuServe-hez kapcsolatot teremtő Windows program. Jelenleg az 1.4-es számú változatot használják, rövidesen megjelenik azonban a WinCIM 2.0-s verziója is, amely számos újtonságot tartalmaz. A WinCIM használatával a következők számainkban még részletesen foglalkozunk. (Természetesen a hálózathoz hozzáféréshetig OS/2 vagy MS-DOS alól is.) A program telepítése folyametszerű, két kérdésre kell válaszolni. Mi lesz a WinCIM báziskönyvtára, és hogy akarjuk-e telepíteni a SignUp modul (akarjuk?) A SignUp modulra az új felhasználóknak van szükségük. Akik viszont csak frissítenek az 1.3-as változatról, azoknak ez nem szükséges.

A telepítés után indítsuk el a SignUp modult. Itt elolvashatjuk a CompuServe használatára vonatkozó szerződést, beállíthatjuk a behívásra vonatkozó telefonszám- és sebességadatokat. A feliratkozó modul elindítva, először országot kell választani, majd meg kell adnunk a programmal érkező sorozat- és azonosító számokat. A következő képernyőn a személyi adatainkat kérdezik ki. Mindez azonban csak az előszóba enged be bennünket, hiszen mint említettük, mindenképpen kapcsolatba kell lépünk a CompuServe HungarYvel is az azonosító és a hozzá tartozó jelszó beszerzéséért. A SignUppal tehát a közvetlen kapcsolatfelvételt nem tudjuk megkerülni.

Előfizetőink a választékárnya kitöltésével és címünkre való elküldésével is megszerezhetik a tagságot. Amő egyre inkább „megéri”, hiszen az immár közel 3000 fórum közötti folyamatosan bővülő a magyar „tájalakozóhely” is, ahol a HVG-n kívül már például a Computer Panoráma kiadványaiba is betekinthez az érdeklődő, jóval a megjelenés előtt.

Társoly Balázs
(Folytatjuk)

HÖLGYEK

FÜLBELVÁLTÓ

A szakmabeliek emlékezhetnek az egykori egyetlen hazai hanglemezkiaadó vezetőinek verejtékszagú erőfeszítésére, hogy végre magyar világsztár is feltűnjön a nemzetközi popmezőnyben. A megannyi kísérlet ellenére azonban senkiből sem sikerült a hetvenes-nyolcvanas években világhírességet faragni.

Am az idén megtörtént a csoda: mindenféle erőlködés nélkül is született magyar popsztár, és New Yorktól Londonig árad az éneke a lemezboltok hangfalaiából. Dalának videóklipse bejárta a világot, gyakori vendége az európai és az amerikai show-műsoroknak.

Pedig nem is pop-, hanem népdalénekes. *Sebestyén Mártának* hívják, és a munkásságát a magyar zenei elit immár két évtizede tartja becsben. Igaz, tizenkét évvel ezelőtt már egyszer tett egy rövid kirándulást a rock világába, amikor az *István, a királyban* ő szólaltatta meg *Rékát*, ám a szívéhez legközelebb alapvetően mégis Kelet-Közép-Európa népzenei áll, legyen az erdélyi, bosnyák, szerb vagy horvát népdal. Megjelentek lemezei néhány ezer példányban itthon és a nagyvilágban is, de a nevért mind külföldön, mind idehaza csupán egy szűk réteg ismerte. Legalábbis eddig, mert ha ma bárhol a világban felcsendül a *Deep Forest* együttes második albumáról a *Marta's Song*, azaz Márta dala, mindenki tudja, hogy ki énekel.

S hogy kik segítették a világsikerhez a magyar énekesnőt? A két francia fiatalember, *Eric Mouquet* és *Michel Sanchez* 1991 óta zenél együtt. Stúdiózenészként dolgoztak, majd úgy döntöttek, hogy ezután csak saját kedvükre alkotnak zenét. Mindketten a népzene fanatikusai. A világ minden tájáról gyűjtött zenedarabokat sajátos technikával fizekre szedték, majd a stúdiótechnika segítségével *összefűzött dallamteredések* alá szintetizátorralapú ritmusos kísérőmuzsikát komponáltak. Mindezzel a pop-rock műfajában szokatlan, eredeti hangzású, *etnikai zenére épülő új ága*t teremtve.

A két francia fiú szó szerint összevágott egy CD-nyi zeneanyagot, majd megkereste a *Sony* lemezkiadót, amely – talán az ő meglepetésükre is – azonnal vevő volt a minden mástól eltérő zenei világára. Így született meg a *Deep Forest* első albuma, amely nem kis részben a pigmeusok népi muzsikáját idézi. A zenekar neve is innen eredeztethető.

A pigmeus zene forrása az esőerdő, az őserdő, vagyis ez az *erdő mélyéről* származó muzsika. A *Deep Forest* előbb csak egy dal címének indult, majd albummá, végül az együttes ne-

vévé avanzsált. Erről a lemezről még ma is sláger a *Sweet Lullaby*, egy pigmeus anya csodaszép alátoldala. Majd következett a második album, a néhány hónapja piacon lévő *Boheme*, ismét egy slágerrel: Márta dalával. Az *Istenem, istenem* eredetileg erdélyi népdal, egy teherbe esett lány szomorú panasza. A hozzá költött, erőteljes basszusalapú háttérzene szintetizátorhang-effektusokkal, -szólóval, kurjongatásokkal izgalmas élmény a fülnek, érthető világsiker.

Sebestyén Márta egyébként mit sem tudott arról, hogy valahol Franciaországban két muzsikusi egymástól függetlenül megvásárolta azt az erdélyi népzenei tartalmazó korongot, amelyen az ő dalai is hallhatók, s beleszeretett érzelmektől fűtött hangjába. A stúdióban a fiúk azután alaposan *megdolgozták* Márta hangját. Az énekesnő bevallása szerint „kettéállt a füle”, amikor meghallgatta azt a postán érkezett kazettát, amelyen a zenészek elküldték neki az *Istenem, istenem* sajátos feldolgozását. Először szokatlan és idegen volt számára a hangzás, az újfajta zenei környezet.

Azután megbarátkozott a művel, hiszen megiscsak jó, ha a *Deep Forest* segítségével nemcsak ezek, hanem millióik ismerik meg az erdélyi népdalt és a hangját. E lemezen egyébként Márta hangja feltűnik a *Bulgarian Melodyban*, s a *Two-some* című darabban is, együtt a *Mikor Csikból elindultam* népdallal, *Szvorák Katalinné* társaságában, aki az *Istenem, mit csinálnak?* dalt éneкли. Egyébként valamennyi erdélyi népdalt a *Musics from Transylvania* című albumról kölcsönözték, amelyet Nyugat-Európában a *Fonti Musicali* jelentetett meg. A CD-n felfedezhető még néhány magyar cigánydal, orosz, mongol, tajvani népdal s indiai népzenei motívum is.

A *Deep Forest*nek köszönhetően a világ zenei kulturális örökségének sajátos, a legnépszerűbb zenei műfajba, a pop világába áttemelt feldolgozása s egyben ötvözete született meg. Azért be kell vallanunk: Márta dalát hallgatva kicsit fáj a szívünk, hogy a magyar mondatokat, szavakat érthetetlen tartalomra, majdhogynem zagyaságra szabdalták szét a francia zenészek, akiknek a magyar szókincs saját bevallásuk szerint is kimerül a „kisangyalom” szóban.

A könnyűzene sajátos női kvalitásait keresve azonban a – mégoly igényes – popzene vizeiről most evezünk egy merőben más műfajba.

Cherchez la femme! – vallhatja szerkesztőnk, aki sajátos szempont szerint válogatta e számunk audio-CD ajánlatát, amelyben a népzenei ihletésű popzenétől a jazzig művésznők figyelemre méltó produkcióiról esik szó.

Hosszú-hosszú évtizedekkel ezelőtt, amikor még a nagy *Ella Fitzgerald* is csitrinek számított, egy nő csak a hangjával érvényesülhetett a jazz világában. *Dinah Washington*, *Mahalia Jackson* vagy *Billie Holiday* hangszeres kísérői kizárólag férfiak voltak. Mind ez mára hál' istennek megváltozott, szinte tökéletes a nemek közti egyenlőség jazzberkekben is: a szőke, fűs hajat viselő *Leni Stern* például a menő gitárosok közül való; s *Jane Ira Bloomit* is a világ legjobb szopránzsaxofonosai között tartják számon. A nemzetközi nagyságokhoz szokott *Mike Mainieri*, a *Steps Ahead* együttes főnöke újabban nő zongoristával dolgozik.

Az egzotikus nevű, és külséjében is igen megnyerő *Aziza Mustafa Zadeh* 1991-ben robant be a köztudatba a *Columbia* számára készített lemezével. Bátor vállalkozás volt ez, hiszen a zongorista hölgy minden asszisztencia nélkül muzsikált, legfeljebb – egyes darabokban – énekhangjával kísérte fergeteges játékát. CD-t. Olyasvalakit, aki nem értékelte túl saját képességeit, amikor debütáló albumán vállalta a szólójátékkal együtt járó megmérettetést. Ez a muzsika azonban tökéletes figyelmet követelt, így a könnyedebb, dallamosabb jazzt kedvelő közönség talán túlságosan is nehezként találhatta a lemez zenei anyagát.

A művész nő is felismerte, hogy első lemeze főként a vajt füleknek szólt, és szükségét érezte, hogy nem mindennapi tudását oldottabb formában, kollektív zenélés kereteiben is megcsislantsa hallgatónak. Új lemezén, a *Dance of Fire*-en így már társalkant is vet maga mellé. A szintén a *Columbia* által gondozott ideai produkcióban felvonul a jazz élvonalba. *Al Di Meola* játszik akusztikus gitáron, a nyolcvanas években *Miles Davis* zenekarában feltrútt *Bill Evans* szaxofonozik, *Stanley Clarke* és *K.E.K. de Camargo* bőgőzik-basszusgitározik, és *Omar Hakim* dobol. Lélegzetelállító névsor.

Hát még, ha bele is hallgatunk az új lemezbe!

Első és legfontosabb meglepetésünk, hogy *Aziza* kisaszony a nagy nevek mellett sem válik visszafogottá, viszont nem követi el azt a hibát sem, hogy mindenáron a saját játékát tolja előtérbe. *Egyenrangú partnerként* játszik nagynevű társaival, akik a

jelentő muzsikusokra jellemző alázattal adják elő a fiatal hölgy kompozícióit és arrangementjeit.

Az eredmény: friss, igényes és elgondolkodtató, ugyanakkor dallamos, s a szerző keleti származását idéző, helyenként kissé egzotikus zene, igazi modern jazzsemege, amely speciális és átlagos ízlést egyaránt kielégít. Külön is érdemes felhívni a figyelmet a lemezen központi helyet elfoglaló *Bana Bana Gel* (*Bad Girl*) című hosszabb felvételre, amelyen ismét hallható *Aziza* különleges énekhangja, s amely sürfite tartalmazza a CD minden erényét.

A női hangszeres jazzmuzsikusok imponálóan növekvő száma természetesen nem jelenti azt, hogy hátrébe szorulnának a jó énekesnők. Hosszan lehetne merengeni azon, hogy az elmúlt évtized során hányféle egyéni, új női hang tűnt fel a jazzvilágban. Az amerikai Seattle-ben él *Diane Schuur*, az erőteljes hangú vak énekesnő; Brazíliából származik, s gyakran portugálul énekel *Tania Maria*; az észak-európai énekeltségtől táplálkozik *Kirsten Bråten Berg* és *Agnes Buen Garnås* stílusa; s ugyancsak északról jött a meditatív líraiságot képviselő *Sidsel Endresen*.

Minden stílusról eltérés ellenére azonban a felsoroltak között jellemzője, hogy megmaradtak szigorú értelemben vett jazzmuzsikusnak, a rockzene rajongói valószínűleg még a nevüket sem nagyon ismerik.

Amikor viszont 1984-ben megjelent a *Diamond Life* című lemez, amelyet egy addig ismeretlen énekesnő, *Sade* Adu jegyezt, bekövetkezett a nagy fronttörés: a jazz végre talákozott

a popzenével. Az énekesnő híre gyorsan terjedt, s második albuma, a *Promise* (1985) megjelenésekor már divatos számtak számított. Számai általában bánatos, rezignált hangon szóltak a beteljesületlen vagy éppen az elmúlt szereletről. (E szempontból kiemelkedő az első album zárószáma, a régi *Timmy Thomas*-slágert feldolgozó *Why Can't We Live Together*.) Mégis, 1988-ra *Sade*-ről jóserével már meg is feledkeztek, ám ekkor kiadta *Stronger Than Pride* című harmadik albumát, amely ismét felfedeztette őt a közönséggel. Igaz, már nem a régi, átütő sikerrel, de mindenképpen híveinek táborát erősítve.

Akiknek azonban a művésznő legutóbbi – nyegyedik –

lemezére ismét éveket kellett várniuk. A *Love Deluxe* 1992-ben látott napvilágot, és már az első számok nyomán világos, hogy az énekesnő a kipróbált úton haladt tovább. Fő témája még mindig a szomorú szerelem (*No Ordinary Love, Like a Tattoo, Cherish the Day* stb.), s a bársonyos, többnyire bánatos hangot változatlanul az intenzív dobritmus ellenpontoszza. De a családásokat, kiábrándulást, elhagyatottságot sugalló dalszövegek mellett ezúttal megjelenik más mondandó is. A hipnotikus ritmusú, a távoli afrikai ősök zenei világát idéző *Feel No Pain*ben például társadalmi gondokról esik szó.

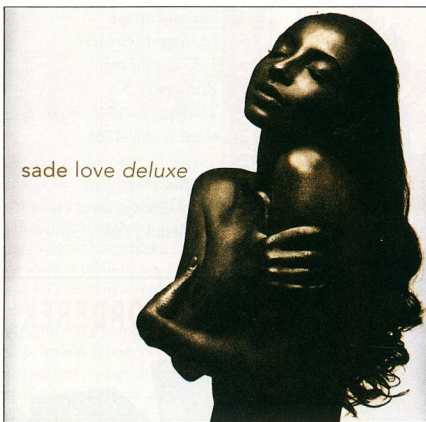
Az album zeneanyagát ezúttal is a modern jazz igényeinek megfelelően hangszerelték, szokatlanul nagy szerepet kap például a szaxofonkíséret, ám a hangvétel továbbra is alapvetően populáris sémákat követ. Sade összetéveszthetetlenül *simogató, búgó, érzelemgazdag tónusai* negyedszerre is *megbabonázák mind a popzeneért rajongó, mind a jazzes hangzáshoz szokott közönséget*, és talán éppen az említett műfaji kettősség okozza, hogy nyegedik, az előzőekhez képest jelentős újításokat nem tartalmazó albumával is növelni tudta hallgatóságát.

A másik ok az a *természetesség, ahogy a kompozícióit előadja*. Videóklipjein és koncertjein nem operál látványos effektu-sokkal, hiszen nincs szüksége arra, hogy show-val kényszerüljön pótolni művészetének hiányosságait.

Eddigi életműve – hangulatában és színvonalában – egészes egészet alkot, s annak, aki esetleg kevéssé ismeri Sade nevé-t, melegen ajánlhatjuk a nemrég megjelent *Best of Sade* al-

bumot, amely eddigi nagyobb sikereinek hű összefoglalója. A legjobbnak ítélt dalok felidézése után aztán már biztos nem lesz megállás: a hallgató meg akarja majd ismerni korábbi szólólemezeit is. Hiszen megunhatatlan, izgalmas zene ez, egy kiváló énekesnővel.

A hogy a jazz felől a populáris műfajok felé közeledünk, egyre inkább sémákba ütközünk, s ritkulnak a valóban egyéni, minden szempontból karakterisztikus művésznők. Így hát nagy öröm, ha beszámolhatunk olyan előadóról, akik gyakran szélsőséges érzelmeket váltanak ki a közönségből: durva visszautasítást vagy éppen áhítatot. Köz-jük tartozik a valóságos wagneri összművészetet (Ge-

samtkunstwerk) megvalósító Laurie Anderson és az izlandi születésű, Amerikában élő Björk, aki szeptember végén a Petőfi Csarnokban vendégszerrepelt, frenetikus sikerrel.

Björk azon sztárok közé tartozik, akik nem szólistaként kezdték pályájukat. Mint ismeretes, egy ideig a *Sugar-cubes* együttesben énekelt, s már ott feltűnt egyéni, *összetéveszthetetlen orgánumával* és *extravagáns stílusával*. Két évvel ezelőtt jelentette meg első önálló albumát (*Debut*), amelyről – részben egy klipnek köszönhetően – a nyitó *Human Behaviour* vált a legnagyobb slágerré. Björk ezen az első szólóalbumán nyilván-lóvá tette, hogy nem tucat-énekesnő.

Nemrégiben végre kirukkolt második lemezővel is, amely a korábbinál kissé elvontabb dalokat tartalmaz. A *Post* című korongod vértanul sok a lassú darab, a már-már meditatív részlet.

Björk dalainak egyik sajátossága, hogy noha *megmaradnak emlékeztünkben, mégis képtelenek lennének élelmeke*lni őket. Az énekesnő bonyolult stílus- és hangnemenkénti váltásokkal tűzdeli tele szövegeit, akárcsak *Joni Mitchell* (akíhez egyébként a dalmvilág bonyolultságán kívül semmi köze). Másik tükka az is lehet, hogy dalainak hangszerelése, ritmusa, tempóváltásai mindenestül maiak, van bennük sok neoavantgárd mozzanat, s a szövegek is a világszerte divatos alternatív kultúrákhoz kötődnek.

Björk azonban beskatulyázhatatlan: túl sok, látszólag egy-mást semlegesítő elemet tartalmaz a zenéje és egész imázsa.

Arcán ott vannak az eskimó jegyek, de angolul énekel; némely számára még a bottábaik is táncolhatnak, de a dalszövegekre mégis oda kell figyelni, mert nem a diszkókban hallható sületlenségekről szólnak. Lükettést, erőt és dinamizmust sugárzó darabokat váltogat elnyújtott, statikus kompozíciókkal: így lesz a *Post* majd minden darabja, az *Enjoy-tól* a *Headphonesig*, izgalmas zenei élmény.

S azt is örömmel tapasztaljuk, hogy sok popzenei produkciótól eltérően Björk dalait nem „szokjuk meg”, minél sür-brebben hallgatjuk, annál több érdekes részlet tárul fel elő-ttünk.

Falus Tamás
Máté J. György

CLIPDIC English Part 1, 2

Nyelvoktató CD-k középs- és felsőfokú vizsgára készülőknek, és azoknak, akik élnyelv tudásukat fel akarják frissíteni.

5000 Ft + ÁFA

MANÓKA-LAND

Játékos képességfejlesztő
oktatóprogram kisiskolásoknak

4900 Ft + ÁFA

Profi-Média

Számítástechnikai és Kereskedelmi Kft.

-H-6500 Baja, Kölcsey u. 112.

Tel./Fax.: (36) 79-325 983, Tel.: (36) 30-466 339

ELKÖLTÖZTÜNK!

Új címünk:
Trans-Europe
Management Kft.
1133 Budapest,
Ronyva u. 5.
Telefon/fax: 140-0730,
telefon: 267-1864

Email:
Trans-Europe@ind.eunet.hu
Applelink: Trans.Europe

MACROMEDIA

Canto

DISZTRIBÚTOR

CD-RECORDEREK

JVC

ARW-2001
kétszeres sebességű belső CD-recorder

PHILIPS

CD-522
kétszeres sebességű belső CD-recorder

YAMAHA

CDR-100
négyzetes sebességű belső CD-recorder

PHILIPS

650 MByte írható CD lemezek

Procomp-Hungary Kft.

1107 Budapest, Szállás utca 21. Telefon: 262-6631, 261-8235, 260-4348* Fax: 260-6318

GRAND

Kft.

Számítástechnikai
szaküzlet

**SZÁMÍTÓGÉPEK,
ALKATRÉSZEK,
SZOFTVEREK**

MÁRKÁS SZÁMÍTÓGÉPEK

- DTK, DEC, Hewlett Packard
- Nyomatékok, monitorok

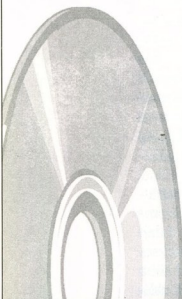
HÁLÓZATOK

- Novell, MS NTj, Workgroup
- Hálózati elemek
- Hálózati telepítés, szerelés
- Szaktanácsadás

CD-ROM OLVASÓK

- AT-Bus, SCSI interface
- Belső, külső kivitel

**CD-ROM
lemezek felírása**

ÉRTÉKESÍTÉS, JAVÍTÁS, SZAKTANÁCSADÁS

1135 Budapest, Lehel út 48. Tel./Fax: 269 8711 Tel: 120 3612

HC HunComp

Alaplap, SIMM, CPU

Intel Pent 75-90-100 Zappa, Triton/Endeavour/256K
Sync. Cache 23/30/44 000 Ft
ASUS Pentium EIDE+IO/Triton/256K Sync. Cache 28/33/40 000 Ft
GIGA Pentium/Triton 166 MHz/256K Sync. C. 25/27/50 000 Ft
RAM 32b 4/8/16 MB/EDO 4/8/16 MB 18/35/62/20/38/80 000 Ft
Intel DX4-100/P75/P90/P100/P120/P133 14/23/36/42/52/70 000 Ft
Cyrix 80/100/5x86 (-P75, 486-osba)/AMD 80/100/120 8/12/24/18/12/16 000 Ft

Monitor és vezérlő

Spea V7 VEGA Video PCI 1 MB/P64-V 2 MB 12/23 000 Ft
Spea V7 Mercury P64-V 2/4 MB/ShowTime Plus VL/PCI 39/65/68 000 Ft
Miro 10 AD VL/12SD/22SD/20/40SV Video PCI,
Vision 968 9/12/22/33/64 000 Ft
Hercules Terminator 2 MB DRAM/Profi 2/4 MB VRAM 23/40/62 000 Ft
Diamond Stealth 1/2 MB DRAM/2/4 MB VRAM P64 18/25/38/64 000 Ft
ATI MACH 64 1/2 MB P64/Pro Turbo 2/4 MB VRAM 15/23/34/58 000 Ft
MAG 15"/17" S/17" MXE/21" F 1600i TCO '92 55/102/111/250 000 Ft
AOC 14" Nlr N15" Illr 1280/17" Illr 1280/21" Illr 32/50/92/235 000 Ft
Sony Trin 15" SF/17" SF/17" SEIT/20" EI 1280 OEM 72/128/175/288 000 Ft
Sampo 20" 1280ni/Magic 15"/17" 1280 138/50/82 000 Ft

1116 Budapest XI., Mohai u. 37.

Tel.: 203-4890, 203-4891 • Fax: 206-5382

Égess el!

Bárió, a varázsló

Auguszt Bárió első önálló CD-jén – összesen nyolc percben – két videoklip is helyet kapott. Így akinek megtetszik a *Törekény vágy* vagy az *Égess el*, már veheti is ki a hifitoronyból a lemezt, hogy a PC CD-lejátszójába illetve a monitoron videoklip formájában is újraélvezze e számokat.

Auguszt Bárió és a multimédia illetően találkozása tulajdonképpen a véletlen műve, és a CD technikai előállításában részt vevő kollégák ötlete volt.

„Éppen a lemezborítóról beszélgettünk a nyomdai előkészítésre vállalkozó csapattal, amikor valaki felvetette, hogy az audio-CD-re videoklip is felhelyezhető, s egy ilyen vegyes CD előállítása számukra sem okoz semmilyen gondot” – emlékezik vissza a 27 esztendőes zeneszerző-énekes, akit néhány esztendeje az *AD Stúdió* frontembereként ismerhett meg a honi popvilág. „Nagyon megörültem e lehetőségnek, amely idehaza még ritkaságnak számít.”

Annál is inkább, mert a klipek ekkor már készen álltak, a Top TV és a Kapos TV már többször le is játszotta ezeket. Ez utóbbi korántsem véletlenül, hiszen Bárió szűkebb pátriájának, Kaposvárnak a helyi televíziójáról van szó, ahol a művész egyébként szerkesztő-műsorvezetőként is dolgozik. A helyi rádióknak és televízióknak egyben ő a szignál- és reklámzeneszerzője is. Itt – munkatársi-baráti körben, a helyi tévé támogatásával, *Scalay Róbert* vágó segítségével – készült el a két „videodal”.

„Kemény munkával, sok-sok improvizációval, kísérletezéssel alakult ki a végleges változat. AVID számítógépes vágással dolgoztunk, ami remek technikai háttérrel nyújtott az elképzeléseinkhez” – emlékezik Bárió, aki azért is örül az új technikai lehetőségeknek, mert így még több emberhez juthatnak el dalai. Meggyőződése, hogy a videoklip óriási mértékben erősítheti a zenehallgató-nézőben a dal befogadását, megkedvelését.

„Az emberek többnyire nincs alkalmuk behunyt szemmel hallgatni a zenét, alaposan figyelni a dallamra és a szövegre” – fejtegeti a muzsikus. „De aki egy klip révén érzékben a

Örvedtetesen szaporodnak a hazai CD-termésben a multimédia jegyeket is hordozó audiolemezek. Idei második számunkban írhattunk az első effajta vegyes CD-ről, s nemrég máris újabb bemutatóra invitált egy meghívó.

zene tartalmához, hangulatához illő képet is lát, belekerül egy különleges világba, s együttesen éli át a zene és a látvány hangulatát, mondanivalóját s az abból fakadó érzéseket.”

Minderről – a szerző és a *Carmen kiadó* jóvoltából – magunk is meggyőződhetünk, ha megnézzük a CD Panoráma lemezmelletlen az album címadó dala, az „*Égess el*” klipjét. Auguszt Bárió korongján egyébként tizenöt szám hallható, csaknem ötven percben. Felcsendül három Lennon–McCartney szerzemény is (*You Can't Do That, I'm Down, She's a Woman*), a többi szerzője Auguszt Bárió.

F. T.

Vegyes!

A tisztán audio- és multimédia sávokat vegyesen tartalmazó CD-k vásárlói nyilván nem rohannak vissza a boltba selejtre panaszkodva, mondván: a hifitorony hangszóróiból a lemez elindítását követően csak füllesztő recsegés hallható. Ők nyilván tudják, hogy az első track a számítógépes információké, amit a konvencionális lejátszások egyszerűen át kell lépíteni. E lemezsajátosságot azonban a „zöldfüllűek” kedvéért a továbbiakban az effajta, mindinkább szaporodó CD-knél talán érdemes lenne a börtön jobban is hangsúlyozni. (–)

FEFO INTERNET-StarterKit

Itt az ideje, hogy Ön is csatlakozzon az egész világot behálózó információs úthálózathoz. Ebben segít ez a csomag, mellyel Ön is megépítheti a saját bekötőútját.

- 1 db Eudora e-mail, FTP, WWW, Gofer, Finger, Ping, News, Telnet internet kiszolgáló programok Windows környezetben, magyar nyelvű leírással
- szerződéskötés, teljes körű ügyintézés
- 1db Voice Adat és Fax modem, 14.4/14.4, belső
- és 1 hónap ingyenes belépési alapdíj

FOCS Tréning INTERNET

Jelentkezzen a FEFO INTERNET tréningjeire, melyeken megismerkedhet az internet kommunikációs hálózat alapfogalmaival és hatékony felhasználásával.

4000,-+ÁFA

FEFO KFT.

1073 BUDAPEST, BARCSAY U. 6.
T: 267-8980 F: 267-8958
1122 BUDAPEST, KRISZTINA KRT. 11.
T: 202-6002 F: 155-0047
7821 PÉCS, MUNKÁCSY U. 9.
T: (72) 326-186

FEFO INTERNET

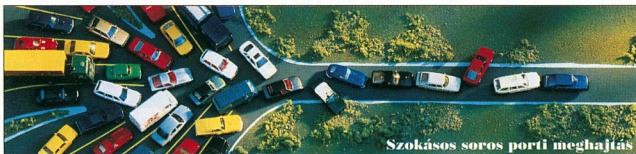
Fotó és grafikai stúdió

VIZIO

TERVEZÉS, SZEDÉS,
TÖRDELÉS, SCANNELÉS,
LEVÉLGÍTÁS, 3M PROOF,
CROSSFIELD-MAC RENDSZEREM,
DYNACADD PROGRAM FORGALMAZÁSA

H-1125 Budapest, Patkó u. 13. Telefon: 175-8375

microcom® parallel portos modemok

Szemmel látható a különbség.

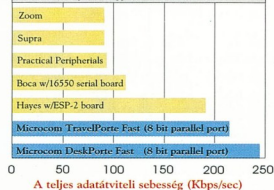

A Windows 95 tartalmazza a Microcom parallel porti modem technológiáját!
Dealer hálózatunk készséggel áll rendelkezésére.

- nincs szükség többé drága gyors soros kártyákra
- sosem látott átviteli sebesség
- MNP 10-es protokoll
- 5 év garancia

Modem teljesítmény Windows alatt
(Computer Shopper and ZD Labs, 6/94)

1039 Budapest, Juhász Gy. u. 10.
Fax: 180-1933 Tel.: 180-0974, 180-0975

Limerick

*Ha Londonból Shakespeare-i kimerick, mi marad? A limerick!
De Londonból Shakespeare-i imerni, ki meri k?*

Órban Ottó *Az angol irodalom rövid története* című paródiájában a *limericket* tüzi tollhegyre. Ne szőgyelljük bevallani, hogy fogalmunk sincs, mit jelent a limerick. Nosza, kapjuk elő az Idegen szavak szótárát, de ezúttal ne a kissé viseltes kötetet vegyük le a polcról, hanem a CD meghajtóba tegyük be a legújabb *Scriptum*-lemezt, az *Anyanyelvi könyvespolc*-ot. Hamarosan kiderül, hogy a keresett szó egy költött szószámú, gunyoros vagy humoros versformát jelent.

Az őszi Compfair vásárdíját a Scriptum Kft. és az Akadémiai Kiadó *Anyanyelvi könyvespolca* és *szótárszámlája* nyerte. Az Anyanyelvi könyvespolc *A magyar helyesírás szabályai* mellett tartalmazza a *Helyesírási kézikönyvet*, az *Idegen szavak szótárát*, a *Szinonimaszótárt*, valamint egy *14 ezer szavas értelmező szótárt* is.

A cég valamennyi CD-je ugyanazzal az adatbázis-független kezelőprogrammal futtatható. A GIB (Graphical Interactive Book) névre hallgató teljes szövegű visszakereső rendszer előnye, hogy a CD-től való függetlenség révén nem kell külön CD-ROM-ot készíteni, ha Macintosh-on vagy más platformon akarják futtatni. A regisztrált felhasználók rendre megkapják a GIB legújabb verzióját.

A CD-hez mellékelt felhasználói tájékoztató (amelynek szövege sügőként behívható) részletesen ismerteti a rendszerparamétereket, a telepítés műveleteit, valamint a program működését. A GIB nem támaszt magas követelményeket a számítógép iránt: 286-oson is hajlandó működni, de egy 4 Mbájt RAM-mal felvértezett 386DX-en már igazán jól érzi magát. A program telepítése a lehető legegyszerűbb windowsos megoldás, a kezdő felhasználó számára nem okozhat nehézséget.

A programot telepíthetjük úgy is, hogy közvetlenül el tudjuk émi a CD-t a Word for Windows alól.

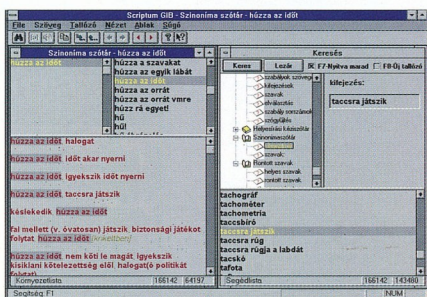
A keresőfelület több ablakból áll, a képernyő kiosztását tetsző szerint átrendezhetjük. Ha az egymást fedő megoldást választjuk, akkor valamennyi ablak címe látszik, az egymás alatti elrendezéskor pedig a nyitott ablakokat függőlegesen, az egymás melletti opció választásával vízszintesen helyezzük el a képernyőn. A keresőablak három fő részből áll: az első részben választathatjuk ki és nyithatjuk meg azt a szótárt, illetve kézikönyvet, amelyben keresni akarunk.

A CD különleges szolgáltatása a *Rontott szavak gyűjteménye*, amely igen nagy népszerűsége számít az újságírók és más hivatásos tollforgatók körében. A fájlban elrejtett helyesírási sorakoznak a szavak: gyönyörködhetünk például az összes 'betűs' szó *ly*-os, 'mutációjában' vagy a rövid és hosszú magánhangzók zűrzavarában. A fáradt firkász akár pihentetőnek is tekintheti e kacagató helyesírási szómszólókat.

A szinonimaszótár „keresztebe-kasul” használható: a képernyőn bármely kifejezésről átléphetünk az újmban és újabb kapcsolatokra. Ha például a pesties *taccsra játszik* kifejezés helyett

A limerick jelentése az Idegen szavak szótárában

A „taccsra játszik” rökönkéntű kifejezése a Szinonimaszótárban

keresünk irodalmibb formulát, hamar rátalálunk a *húzza az időt* fordulatra. Ez azonban még nem minden, ugyanis folytathatjuk az időhúzás további szinonimáival. Ki tudja például, hogy aki a kriketben húzza az időt, az *fal mellett játszik*, vagyis biztonságijátékkal próbálja elérni a vereséget a mérkőzés végéig.

Az Idegen szavak szótárában sem csak a szavak, kifejezések megfelelőit kereshetünk: különböző szempontokat, vagy ha tetszik, szűrőket is kiválaszthatunk. A szótárban a biológiaiól az informatikaiig mintegy 80 szakterületbe rendezték a kifejezéseket, de ide sorolták a tréfás (*nérf*) vagy bizalmas (*biz*) értelemben használt szavakat is. Ki tudja ma már, hogy a gerundium a debreceni diákok furkosbojta volt, vagy hogy a „csuszpájz” német eredetű szó, és főzőleket jelent?

A 14 ezer szavas értelmező szótár alapja a Képes diákszótár, amelynek természetes „köznyelvi szókészlete” a mai élő nyelvet igyekszik tükrözni. A közéletű címszóra és kifejezésre keresés mellett merőben szokatlan szempontok alapján is megtalálhatjuk a szavakat. A kifejezések minden egyes szavára közvetlenül kereshetünk, így például az *Ábrahám-tól* eljutunk a „feláldoz” szóévkig, amelynek példamondatában szerepel az ismert bibliai hivatkozás: Ábrahám feláldozza Izsákot. A *Nyelvtani adatoknál* jellemző csoportokban találjuk a szavakat.

Az Anyanyelvi könyvespolc méltó versenytársa az első számunkban bemutatott American Heritage CD-nek, számunkra óriási előnye viszont, hogy magyar. Jó lenne, ha minden iskolába eljuthatna.

Tószegi Zsuzsanna

Hagyományos kínai orvoslás és gyógyszerészet

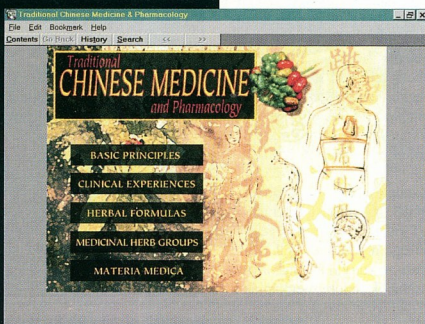
Yin és Yang

A hagyományos kínai orvoslás és gyógyszerészet nem zenél, mégis mélyen elgondolkodtató multimédia

Ahogy ezt John Nashbitt a *Megatrendek* című gondolatébresztő könyvében megjósolta, a lakosság egyre nagyobb figyelmet szentel az öngyógyításnak, ősi kezelési praktikáknak. Mind nepszerűbb Magyarországon is az évezredek hagyományokon nyugvó kínai orvoslás. A *Hopkins kiadó* gondozásában megjelent *Hagyományos kínai orvoslás és gyógyszerészet* című CD az akupunktúrán és a moxaterrápián túli kínai orvoslás alapjait, diagnosztikus és terápiás módszereit, valamint az alkalmazott természetes alapú gyógyszereit mutatja be – a teljesség igényével.

A CD-n négy önálló könyv kapott helyet: Az alapelvek és elmélet; A gyógynövények; A gyógynövény receptek és A klinikai gyakorlat. Aki a hagyományos kínai gyógyászat alapvonalával szeretne megismerkedni, annak az első kötetet ajánljuk figyelmébe. Itt található meg a Yin/Yang és az Öt Elem elmélet – a kínai gyógyászat pillérei. A tradicionális kínai gyógyászat a fiziológiát, a kórtörténetet és a kórokant (etiológiát), a diagnosztikus módszereket és a szindrómák megkülönböztetését a sajátos távol-keleti gondolatkörben kezeli, és a *zang* és *fu* típusú szervek, illetve az úgynevezett *csatornák* működésére vezeti vissza. A csatorna az ember testén meghatározott szervekkel kapcsolatban áll, ezért egy nevet viselő akupunktúrák pontok sorozata, a belső szervek zang és fu megkülönböztetésében pedig az élet lényegét meghatározó Yin és Yang kettősség tükröződik.

A második és harmadik könyv a gyógyászatban alkalmazott gyógynövények és a belőlük készített gyógykeverékek kimerítő ismertetője. Háromszáznál is több növény eredetét, tulajdonságait, ízét, gyógyászati alkalmazását, az egyes csatornák, szervek működésére gyakorolt hatását, kontraindikációt ismerteti. Az olvasót e könyvek felkészítik arra is, hogy a szindrómák megkülönböztetése alapján az egyes betegségekre megfelelő keveréket készítsen. A korábbi művekre alapozva a Klinikai gyakorlat részben a bel-, a nő- és a

gyermekgyógyászatban előforduló gyakori esetek kezelésére található gyakorlati útmutatás (például menstruációs zavarok, meddőség, egyszerű megfázás stb.). A CD az egyes témák után kutató olvasói jó és egyszerű kereső-, nyomtatórutinokkal segíti.

Am vigyázat, hatalmas a CD-n tárgyalt tudományanyag! Amíg az akupunktúrák kezelése és az megelőző diagnosztikát a kínai egyetemek két év alatt, a tradicionális gyógyászatot és gyógyszerészetet további öt év során sajátították el hallgatóikkal. Ez a

képzés azonban némileg eltér a hazai gyakorlattól, mert az egykori esetek, gyógymódok, receptek eredetiben való tanulmányozására épül, s ezért az egyik legfontosabb tárgya az ősi nyelv megismertetése.

A mű jól illusztrált, ezzel is segíti a gyógynövények azonosítását. Jelzi azt is, ha az adott növény csak Kínában honos. Az értő számára még meglepetésekkel is szolgálhat: az európai orchidea szakkönyvek ugyanis például úgy tartják, hogy a népes faj egyetlen hasznónövényével, a vaníliával büszkélkedhet. Nos, a CD-ről kiderül, van egy másik – a sokakat gyönyörködtető Dendrobium – család is.

A hagyományos kínai orvoslás és gyógyszerészet – címkéje szerint – egy multimédia sorozat tagja, noha *nem beszél, nem zenél, és szokatlan módon egyetlen játékos elem sem található rajta*. A műfaj jezeit csupán a hypertext rendszer és a képek gazdag választéka hordozza. A CD tartalma azonban mélyen elgondolkodtató – a kivülrőlők számára is. A Yin és Yang elmélet alapjainak bemutatásánál több olyan elemmel is találkozhatunk, amely a korszerű vezetésselmélet alapjait is jelenti. Végezetül álljon itt egy idézet az első könyvből, amely akár a CD motója is lehetne:

„Az emberi test nemcsak önmagában egységes egész, hanem a környezetével is folyamatos interakcióban álló entitás. Így az abban beálló változások közvetve vagy közvetlenül (vissza)hatnak rá!”

Boros Pál

Ötöst hozott a gyerek, s jutalmat vár? Vagy egyszerűen csak unatkozik, s mi kifogytunk már az ötletekből? Nosza, elő a univerzális megoldással: irány az állatkert!

Am de mit tegyünk a hideg téli napokon, amikor a legkevésbé sem akaródzik otthagyni a meleg szobát, ráadásul az állatok többsége is megérdemelt pihenőjét tölti? Nos, az állatkerti programról akkor sem kell lemondanunk, legalábbis ha birtokunkban van egy multimédiára képes, 486-os számítógép és az X-INFO cég által készített, nemrég megjelent Zoo Kittenberger című kompaktlemez.

Ahogyban azt a kiadvány neve, majd annak főmenüje is segíti: állatkerti séta részesei lehetünk a híres veszprémi parkban, amely az ismert Afrika-kutatóról, Kittenberger Kálmánról kapta a nevét. Ha a „bejáratnál” (azaz a főmenünél) állva kissé még tanácsaltanok vagyunk, hogy merre is induljunk, akkor válaszunk a térkép szimbólumot, s máris feltűnnek a főbb állatcsoportok, s eldönthetjük, vajon a majmokkal, a madarakkal, a nagy- vagy a kisragadozókkal, netalán a növényevőkkel kívánunk-e randevúzni. Az egyes csoportokon belül azután sorra látogathatjuk az állatokat, megnézhetjük színes fényképeket, meghallgathatjuk olykor háborzongató, máskor inkább mo-

Zoo Kittenberger

Apu, hogy megy be...

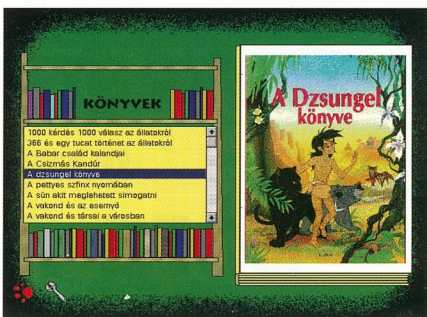
solyra fakasztó rikácsolásukat, kiabálásukat, s még egy rövid filmet is megtékinthetünk rólok, amely – természetesen – a veszprémi állatkertben készült. Mindeközben – feltéve, hogy nem rendelkezünk másként – kellemes narratori hang mondja el az amúgy frásban is megjelenő tudnivalókat a szóban forgó előlényről.

Amikor úgy érezzük, hogy jó volna csak úgy találmra kalandozni az állatkertben, akkor kapcsoljuk be a távcsővel szimbolizált keresőpanelt. S ha géptünk mögött ülve nem is nézhetünk túlzottan messzire, arra mindenesetre lehetőségünk nyílik, hogy legalább a nevík alapján kutassunk az állatok után. Megadhatunk szavakat, esetleg listából tallózhathatunk, s ha választásunkat nyugtázzuk, ismét csak a ketrec előtt találjuk magunkat.

A kompaktlemez készítőinek ötletességét dicséri a programban lévő fényképek és rajzok módosításának, szerkesztésének a lehetősége is. Itt is állatnevek közül válogathatunk, mégpedig három csoportban (fotók, gyermekrajzok, saját rajzok). Ha a benntünk érdeklő állat nevét kattintunk, feltűnik annak fényképe, illetve rajza, amelyet azután – a Windows rajzoló-programjával – kedvünk szerint átfesthetünk. S ha elmentjük az állatfotót rajzot, akkor az a továbbiakban már a program szerves részévé válik.

Amikor elutunk a sétát, s úgy gondoljuk, hogy mindent tudunk az állatokról, akár próbára is tehetjük felkészültségünket. A *Testek* menüpont mögött állatsopontokként találhatók meg a tojásokkal jelképezett kérdések. A helyes választ feltölti tojással, míg a helytelenl záptojással „jutalmazza” a program.

Figyelemre méltó sajátosság, hogy a választott állatról feltehető információk (kép, hang, leírás felolvasása, videó, állat-hang) birtokában saját bemutató műsort készíthetünk. (Pedagógusok figyelem, megszíníthatók a tanórárt!)

Megszínesít-hetők a tanórák, ha a pedagógus ilyen háttérrel készíti bemutatókat

Állatokról szóló könyvekben is lapozgathatunk

Aki úgy dönt, hogy a *Könyvek* menüpontba adja voksát (pontosabban egerkattintását), az állatokról szóló könyvekbe pillanthat bele, a *Beállítások* menüpontban pedig lehetősége nyílik a nyelv megválasztására (a CD ugyanis magyarul, angolul vagy németül „beszélhet”), a szöveg és a zene jellemzőinek *módosítására*, információ- és segítségkérsre, illetve a programból való *kilépésre*.

S amikor úgy gondoljuk, hogy ideje felállni s kinyújtáztati tagjainkat, akkor feltehetően sok-sok ismerettel érezhetjük gazdagabbnak magunkat, s ez némiképpen talán kárpótol egy igazi veszprémi kirándulás s az állatokkal való személyes találkozás elmaradásáért.

Horváth Annamária

Gondolnánk: a 20. század utolsó éveiben csak négykerékű s nem négylábú közlekedési eszközökkel csempészkednek a határon, pedig nem egy paripának álcázott virsli is megfordul Hegyes-halomban. A vámós persze – nem lévén lószakértő – nem sokat tehet a kupeczek ellen. Meglehet az ő munkáját is megkönnyítené az a világon egyedülálló multimédia projekt, amely a hazai tenyészlóállomány feltérképezését célozza.

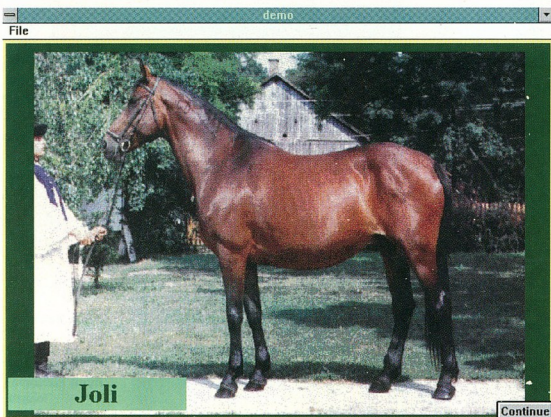
formában eddig is hozzáférhető, hiszen éppen erre szolgáltak a hagyományos méneskönyvek, ezek alapján viszont nem lehet biztosan megjóvendőlni a lovak várható tenyészértékét.

Amennyiben azonban a tenyésztő az állatok mozgását is tanulmányozhatja, sokkal pontosabban tervezhet. Jelenleg ezt általában két módszerrel oldják meg. Vagy költséges módon elutaznak a szóban forgó méneshez, vagy kérnek egy videófelvételt. Ez utóbbi módszer egy idősebb mén fiatalkori sportteljesítménye, mozgása is elemezhető, hátránya viszont, hogy nem működik ma Magyarországon. Ez nyitja meg a teret a lóra vonatkozó multimédia elemek és adatok szerves egységbe integrálása előtt, ami több előnyt kínál, mint bármely más hagyományos módszer (gyors adatelés, homogén minőség, naprakész frissítés stb.).

A világon először Magyarországon született meg ilyen alkalmazás. A fejlesztéshez – az OMFV támogatásnak hála – komoly hardverhátter is volt: egy 90 MHz-es pentiumos, EISA alapú számítógép 32 Mb-ot RAM-memóriával és egy 3 Gb-ot AV-s merevlemezzel. A videófelvételeket DVA 4000-es videodigitalizáló kártyával alakították MSP fájlformátumra, a minél valószínűbb megjelenítés érdekében.

A jó minőségű videofilmrészletek drákói feltételeket támasztanak a tenyésztő gépével szemben is. A tervek szerint ezért kétféle minőségben készítik el az alkalmazást: egyszerű egy- és kétcsatornás CD formátumban, ahol a fő hangsúly az adatbázison lenne, másrészt video-CD-ként, ahol már megfelelő minőségű vizuális anyagok támogatnák a teljes adatbázist.

A projekt a Macromedia cég Authorware Professional programjával készült, s benne egy adatbázisba szervezték a ló alapadatait (nevét, méreteit, tulajdonosát és tenyésztőjét stb.), a pedigéjét, a küllemi bírálatát, minősítéseit (lineáris, 100-pontos, leíró), az úgynevezett saját teljesítmény vizsgájának eredményeit 3 éves korában, a tenyészeredményeit (csikóinak adatait), az ivadékaiknak sport- és küllemi eredményeit, a fotóját és a róla készült videofilmeket.

Az adatbázisban található lovakról fotó is készült

Multimédia méneskönyv

Lóra magyar!

A történet 1993-ba nyúlik vissza, amikor is a *Furioso-North Star Lótenyésztő Országos Egyesület* pályázatot adott be az *Országos Műszaki Fejlesztési Bizottsághoz* egy multimédia adatbázis létrehozására. A pályázatot az OMFV elfogadta, és 3,5 millió forintot támogatást is megígért a rendszer létrehozásához, illetve a megfelelő anyagok összegyűjtéséhez. A projekt 1994 szeptemberével indult azzal az elképzeléssel, hogy egyrészt a hagyományos méneskönyvi adatokat egy CD-n tárolt egységes adatbázisba gyűjtésük, másrészt – ami ennél sokkal fontosabb – a kompaktlemezen az egyes egyedekről fotó- és videófelvételeket is megőrizzenek a tenyésztők számára. A lovak mozgás közben megörökítése ugyanis hallatlanul fontos kérdés a tenyésztés szempontjából.

A tenyésztő a szükséges információk egy részéhez ugyan írott

Az elkészült multimédia alkalmazás persze még korántsem befejezett mű, csupán alapja egy későbbi komplex adatbázisnak, amely a hazai lótenyésztést további sikerekhez segíthetné. Alkotói (*dr. Bodó Imre, Csónaki József és dr. Fábán Gyula*) most keresik az üzleti hasznosítás lehetőségét, s egyáltalán nem tartják elképzelhetetlennek, hogy a bevezetöven említett pénzügyőr a CD-n megküldött adatbázis alapján azonosítaná a határátlépő lovakat.

Távolabbi elképzelések szerint a *Mezőgazdasági Minisztérium* lótenyésztési osztálya valamennyi magyarországi tenyészmen adatait tartalmazó multimédia gyűjteményt készítené, amelyet a magyarországi és a külföldi lótenyésztők számára hozzáférhetővé tenne az Interneten is.

Szincsák László

Az **ESZEM** Computer
ajánlata:

**Alaplapok,
Processorok,
Vezérlőkártyák,
CPU hűtők.**

Viszonteladóknek:

Tel./Fax: 260-6102,
0630-498662,
0630-498620

ESZEM

Végfelhasználóknak:

Makro-Tex Gmk.
1084 Mátyas tér 17.
Tel.: 114-2095

Magyarország legnagyobb CD-ROM választéka.

AUTOMIX CD CENTER 1077 Bp. Wesselényi u. 21. Tel.: 268.0885, Fax: 267.8546	Faxinform Tel.: 267-9916	Használt hardware adás-vétel. Tel.: 351-2351	BIMEX BBS. Tel.: 267-9918	ASTORIA ÜZLETHÁZ 1072 Bp. Főv. G. út 4. 6. Tel.: 267-9461, Fax: 322.3817
---	------------------------------------	--	-------------------------------------	---

Multimédiás számítógép akció!!!	MULTIMÉDIA HARDWARE	KERESSE ÜZLETEINKBENT!
486DX4-100MHz 4MB RAM 420MB Winchester 2x speed CD-ROM drive 16 bites, 3D hangkártya 101 g. billentyűzet Floppy drive CSAK 139.900,- Ft +Áfa	Sound Blaster IDE 14.490,- Sound Blaster ASP oem 15.490,- Sound Blaster Basic oem 13.990,- Media Magic oem 9.990,- Gravis Ultrasound Max 23.990,- Aktív hangfal 2x40W 8.900,- Aktív hangfal 2x4W 2.990,- Panasonic 4x CD-ROM 22.800,- Panasonic 2x CD-ROM 12.890,- Samsung 4x CD-ROM 22.900,-	6 Nyelvű Európa Szótár 6392,- Interaktív Pusztá Szex 3992,- Ebciklopédia 3992,- Hexen 7992,- Forma-1 Grand Prix II 7992,- Grand Master Chess 5520,- Z 6392,- The Dig 7992,- Heart of Darkness 7432,- Shock Wave 7032,- Alien 7432,- The Raven Project 6392,- Entomorph 7192,-
MIKULÁS KIT Panasonic 2x CD-ROM+ 16 bites stereo hangkártya+ 1 éves klubtagság 18.900,- Ft +Áfa	COMPUTER KARÁCSONY 1995 dec. 9-10-án VIII.Bp. Puskin u. 4.	Frisz információk a TXT. 682. oldalán. Az árak az Áfá-t nem tartalmazzák. Az árak változtatási jogát fenntartjuk.

SONY

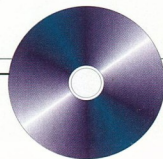
- **MULTIMÉDIA COMPUTER**
- **CD - ÍRÁS**
- **TRINITRON MONITOR**
- **WINDOWS 95**

VIDE OBIT
Sony Multimedia Studio
XIII. Budapest, Lehel út 18-20. Tel.: 153-0137, 153-0849

CD MULTIMÉDIA SZOFTVERHÁZ

1056 BUDAPEST, NAGYMEZŐ U. 21. TEL./FAX: 153-1898

A nagyszerű Budapest CD-ROM fejlesztője, december 1-én megnyíló új bemutatótermében a szolgáltatások széles körét ajánlja:

Magyar nyelvű CD-ROM-ok széles választékban,

A legújabb típusú Packard-Bell multimédiás számítógépek
Adobe szoftverek oktatása és forgalmazása

Finn ISKU irodabútorok

Multimédia CD-ROM-ok fejlesztése, cégismertető, arculat- és referenciamanyagok, idegenforgalmi turisztikai propaganda, kulturális és művészeti alkalmazások, oktató és távoktató programok készítése, rövid határidővel, kiváló minőségben.

Filmkészítés és -digitalizálás, kép- és adatarchiválás

Hálózati szolgáltatások

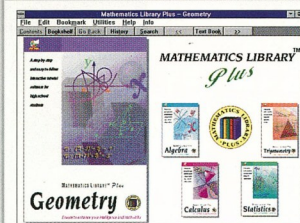
Oktatás

Gutenberg '95

E számunk megjelenésekor talán már kapható is a CD Multimédia Szoftverház új lemeze, amellyel a Populár Kiadó hasonló című, általában iskolásoknak szánt, és immár 12 millió példányban értékesített füzeteknek multimédiásítására vállalkoztak. A CD-n 156 könyv anyaga sorakozik Homérosztól napjainkig. A szöveget anyagot csaknem 250 író és költő képmása egészíti ki. Ebből a hatalmas adatbázisból a kisdiókat saját olvasókönyvet, akár egész könyvtárat alakíthatunk ki. Ehhez csupán ki kell jelölnünk a kívánt szövegrészt és fotókat, majd kezdődhet a nyomtatás. A kinyomtatott oldalak azután összehajthatók, de a könyv akár be is köthető, amire ugyancsak találhatók tanácsok a lemezen.

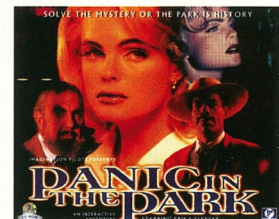
Forrás: CD Multimédia Szoftverház

Mathematics Library Plus

Az Aces Research Inc. öt „kötetből” álló tananyag, amellyel a PC képernyője előtt üve önállóan sajátíthatjuk el a matematika legfontosabb területét az algebraótól a trigonometriáig. Az egyes CD-k tankönyvi és gyakorló szekciókra tagozódnak. Az előbbiben röviden összefoglalták a szükséges ismereteket, az utóbbiban pedig ezek gyakorlatossá adnak tetszőpéldákat. A feladatoknál, amelyekre természetesen megkaphatjuk a helyes válaszokat is, könyvű, közepes és nehéz „súlycsoportba” sorolták. Az első nyelvű CD-vel a példamegoldás közben még a nyelvtudásunkat is pallóerőzhatjuk.

Forrás: Automex

Panic in the Park

Átvirrasztott éjszakákra számíthatunk, ha instaláljuk a Riadalom a vídámparkban című új, full motion, valódi interaktív videojátékot. Ujságról alakítva kell felderítenünk a sorozatos furcsa esetek miatt lebontásra ítélt park rejtelmét. Eközben tucatnyi próbátétel elé nézünk. A tökéletes illúzióról a ragyogó grafika, tökéletes zenei aláfestés és a 23 hus-vér szereplő gondoskodik. Kötésük *Erica Eleniak*, a *Baywatch* szőke bombázója. Ha másért nem, már csak miatta is érdekes (méllyen) a zsebünkbe nyúlani a vásárláskor. A játék kétszáz lehetséges kimenetele szinte végeláhatatlanul változó és így hosszú szokrázást igényel.

Forrás: Automex

Mad Dog II

Eveszett aranykincs nyomába eredhetünk az *American Laser Games* által kiadott *Mad Dog II* akciójátékban. A hamisítatlan vadnyugati történetben konfrontálódni kell banditákkal, árulókkal, és ami még ennél is rosszabb: *Mad Dog* emberével. Mindzett kiadós lövöldözéssel. Az események filmszerűen peregnek, a teljes képernyőn. A legfontosabb, hogy jók legyenek a reflexeink, mert aki életben akar maradni, annak előbb kell meghúznia a ravaszt. Fegyvenviselési engedélyre persze nincsen szükség: löni és tölteni egyaránt az egészre kell.

Forrás: Kossuth

Internet Connection

A *Microforum* lemeze *Internet* címek ezreit tartalmazza, ami letehetően hasznos, főként ha arra gondolunk, hogy éppen a tájékozódás a leggyengébb pontja a kalandozásunk az Interneten. A címeket kategóriák, FTP helyek stb. szerinti csoportosításban találjuk, illetve kereshetünk is, mégpedig név vagy fogalom szerint. A keresés meglehetősen lassú, ám valamelyest meggyorsíthatjuk, ha a teljes címálmólamnyt átmásoltatjuk a memóriámba.

A lemez készíti a látványról sem feledkezők meg: a képernyőn vídám animációk szórakoztatják a felhasználót, aki – miután meglelte a keresett címet – a lemezen található program segítségével már tárcsázhat is.

Forrás: Automex

3D Atlas

„Fantasztikus” – lelkezzdik a nyugati szakajtó, s szó, ami szó, a 3D Atlas valóban a földrajzi ismeretek közötti művek legkíválóbbjával közli való. A lemezen a Föld három arcát mutatja: a „politikai globusz”-ról egyebek közt statisztikai adatokat nyelhetünk számtalan témakörben, a „környezeti globusz” pártalan szatellit-fételekkel járunk meg az óreg bolygóról, végül a „fizikai globusz” 8 különböző szempont szerint dolgozza fel a Föld földrajzát, és videók segítségével utazásokat tehetünk például az Alpok, a Himalája vagy a Sziklás-hegység tájaira. A halatlannal gazdag ismeretanyagot számos, a Föld népeinek fejlődését, változását szemlélítő további videó és mintegy 800 fotó teszi még színesebbé.

Forrás: Automex

Új 5-ös BMW AZ ÉRTÉKEK EGYENSÚLYA

Maximális biztonság, ugyanakkor

Dinamizmus és

Megnövelt kényelem és

Az új 5-ös BMW feloldotta az ellentmondásokat: páratlan egyénisége a látszólag ellentétes jellemzők harmóniájában rejlik. Az új 5-ös BMW. Elegáns forma, amit a tökéletes technológia tesz utolérhetetlenné.

Önt is lenyűgözi a tökéletesség?

Wallis Motor

A BMW AG magyarországi vezérképviselete és kizárólagos importőre.

Bemutatóterem, értékesítés
Vevőszolgálat, alkatrészfeladás

1133 Budapest, Váci út 45.

Tel.: 129-5293, 270-4218, 270-4219, 270-4220

Tel./fax: 140-9340

...meggyőző dinamizmus?

...pihentedő kényelem?

...csökkentett súly?

BMW márkakereskedők

Budapest
Bavaria Óbuda Kft.
1037 Bécsi út 277.
Tel./fax: 188-2346, 181-8131

Budapest
Dömötör és Tsa Kft.
1211 Szállitók útja 7.
Tel./fax: 420-8877

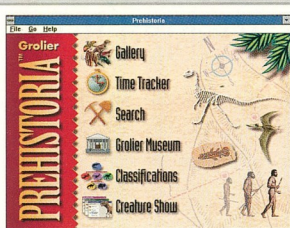
Pécs
Schneider és Sós Kft.
7630 Buzsáki u. 1-3.
Tel.: 06-72/239-767
Fax: 06-72/239-190

Siófok
Tóth Zoltán Autójavító
8600 M70 főút
109-110-es km
Tel.: 06-84/310-465
Fax: 06-84/315-455
Nagykanizsa
Automobil Center
8900 Teleki u. 21.
Tel./fax: 06-93/310-339

Szeged
C-Mobil Kft.
6728 Napos út 6.
Tel.: 06-62/311-489
Fax: 06-62/311-661
Nyíregyháza
Solexis Kft.
4401 Simai út 9.
Tel./fax: 06-42/313-305

A VEZETÉS ÉLMÉNYE

Grolier Prehistoria

A látványos multimédia összeállítás a földtörténetet óskorába, sok-sok millió évvel ezelőtti korauroz. Találkozhatunk – legalábbis a számítógép képernyőjén – az akkortájt élt különleges teremtményekkel, szemügyre vehetjük küllemüket, összehasonlíthatjuk méreteiket az emberével, s nemcsak a térben, hanem az időben is elhelyezhetjük őket. Informálódhatunk az élőlények osztályozási rendszeréről, s pontos elnevezéseiket nemcsak láthatjuk, hanem még is hallgathatjuk. Meghatározott szempontok alapján keresgélhetünk is közöttük, s látványos animációkat is megnézhetünk arról, vajon mi is történhetett Földünkön a homo sapiens megjelenése előtt.

Forrás: Kossuth

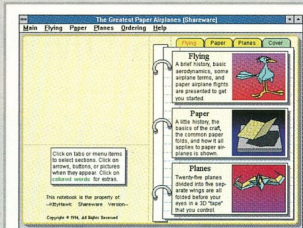

Simple Simon Says - Christmas for Windows

A karácsony közeledtére gondoltak a CD-ROM készítői is. A *Christmas for Windows* legújabb verziója – akárcsak az ezt megelőző változatok – a szeretet ünnepével kapcsolatos dalrészleteket, ikonokat, tapétákat, képernyővédőket, fontokat tartalmaz. Ezek mindegyike testesleges Windows alkalmazásba integrálható.

A CD-ROM-ban a kikapcsolódásra vágyók sem fognak csalódní, hiszen több, természetesen karácsonyi hangulatú játék is található a korongon. S azok is kitűnően elszórakozhatnak a programmal, akik saját készítésű, elektronikus üdvözlőkártyával szeretnék meglepni családtagjaikat, barátait: a *Christmas for Windows* ugyanis ezekhez is tartogat segédeszközöket.

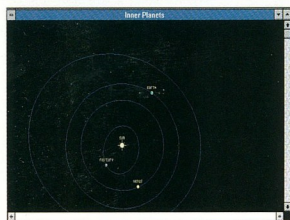
Forrás: Automez

The Best Windows Software of '95

Az 1995-ös év legjobbnak ítélt *Windowsos shareware programjaiból* készített összeállítást a *Microforum* cég. S bár mostanság minden a *Windows 95*-től hangos, ez a gyűjtemény első sorban a *Windows 3.1* használatának készült. Éppen harminc program került a kompaktmezetre, s közöttük hasznos, auro szoftverek éppúgy találhatók, mint játékok. Készíthetünk határidőnaplót, IQ-teszttel ellenőrizhetjük tudásunkat, látványos csillagászati programban gyönyörködhetünk, s még papírepülőlt is hajtogathatunk komputerünk irányításával.

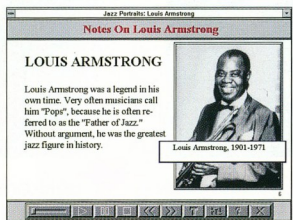
Forrás: Automez

The World's Largest Collection of Windows Software

A világ legnagyobb *Windowsos* programgyűjteményét ígéri a *Microforum* cég, s végigbongészva a kompaktmezé páros több mint ezer címből álló menüjét, nincs is okunk kételkedni ebben. A szoftverek között ugyanis hálózati programokat éppúgy találunk, mint a mindennapi számítógépes munkához nélkülözhetetlen segéd- és diagnosztikai programokat, állománykezelő rutintokat. Aki tanulni vágyik, több tudományágból merítse is bővítheti ismeretét. A lemezeket képernyővédők, animációk, videók, hangfájlok és játékok is sorakoznak.

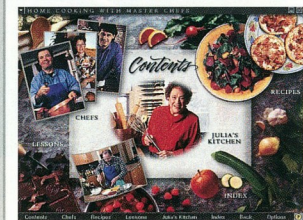
Forrás: Automez

Jazzed on Jazz: Louis Armstrong

Az *Ebook* kiadó kompaktmezé igazi multimédia eseméje: a témához illően ugyanis nemcsak a számítógép meghajtójába, hanem hagyományos audio-CD lejátszóba is behelyezhető. Ez utóbbin pedig eredeti szépségűkben csendülnek fel a nagyszerű trombitás legnépszerűbb melódiái. A számítógépes részben eddig ismeretlen életrajzi adatokat olvashatunk, s találhatunk a megleten lemezcímek között. Interjúkat hallgathatunk és nézhetünk meg a jazz klasszikusai, köztük *Clark Terry*ly vagy mondjuk *Milt Hinton*nal. Esszéket olvashatunk *dr. Herb Wong* tollából, vagy ha úgy tetszik, szavak alapján keresgélhetünk *Armstrong* életrajzában.

Forrás: TiSoft Computer

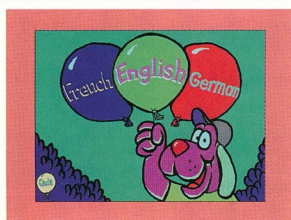

Julia Child: Home Cooking with Master Chefs

Egy népszerű, amerikai tévésorozat adta az alapötletét ennek a CD-nek, amelynek elkészítésében – a *Microsoft* fejlesztőin kívül – híres szakácsok is közreműködtek. A kompaktmezé a szakácsok kedvenc receptjein keresztül mutatja be a sütés-főzés fortélyait. Elsjajfhatjuk, hogyan is kell tésztát dagasztani, fánkot szaggatni, csokoládét olvasztani, s még azt is megtanulhatjuk, miről lehet felismereni az igazán friss zöldségeket.

A program kellemes szolgáltatása, hogy – a receptgyűjtemény segítségével – egyetlen egérkattintással összeállíthatjuk az adott fogásokhoz bezerendő alapanyagok listáját.

Forrás: *Microsoft Hungary*

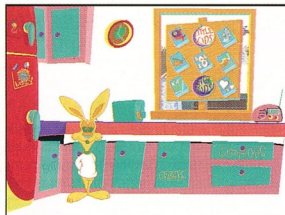

Gus goes to Cybertown

Gus, a mókás kutya ezúttal Cybertownba invitálja az óvodáskorú gyerekeket, mintegy iskolai előkészítő tanfolyamot tartva nekik. A varázslatos városban öt interaktív helyszínen lehet gyakorolni a számolást, az olvasást és a helyesírást. Cybertown áruháza, kisállatkereskedése, pihenőparkja mind-mind olyan tervek, ahol a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket szerezhettek a csöppsegek.

A kompaktmez igazi multimédia fejlesztés: animációk, filmek, érdekes hanghatások és kedves dallamok fűszerezik a játékos tanulást. S akít a nyelvgyakorlást érdekkel, felnőt fejjel is elkísérheti Gus, mivel három nyelv (angol, francia, német) közül választhatjuk ki, hogy a CD melyiken beszéljen, zenéljen.

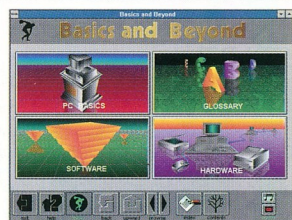
Forrás: Automex

Wild Cards

A „kártyás” gyerekekre gondolt a Corel cég, amikor CD Home sorozatában megjelentette a Wild Cards című kompaktmezt, amely – a fejlesztőhöz méltóan – látványos grafikák és animációk keretében talál hét kedves kártyajátékot (Crazy Eights, Hearts, Fish, Old Maid, War, Twenty-One, Klondike). Mindez persze nem jelenti azt, hogy a felnőttek ne fogathatnák őrés őrítáiban ezt a lemezt, már csak azért is, mivel a játékok egy része nem annyira közsmeret. Megjéni persze nem kell, mivel valamennyi játékban többféle „súgó” is segít. A program érdekessége, hogy arról is dönthetünk, milyen környezetben (születésnap partin, vadnyugati csehóban avagy egy könyhában) kívánjuk „verni a blattot”.

Forrás: TiSoft Computer

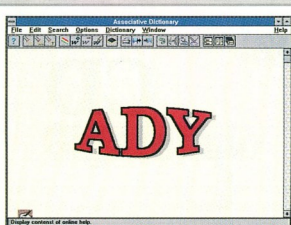

Basics & Beyond

A képekkel, kisépekkel, animációkkal, narrátorai szövegekkel fűszerezett kompaktmezt azoknak készült, akik közelebből is meg szeretnék ismerni számítógépeiket. Tudásunknak megfelelően három különböző szintet választhatunk: a Basic azoknak szól, akik az első lépéseket teszik a számítógépek világába, az Advanced azoknak készült, akiknek már van némi gyakorlatuk, ám az próbák részletekre is kíváncsiak, az Expert szint pedig szakembereknek kínál hasznos információkat.

A tananyag három részből áll: a számítástechnika alapvető tudásából, hardver és szoftver. A kompaktmez egy speciális szótárt is tartalmaz, ezen közel ezer definíció és szinonima kapott helyet.

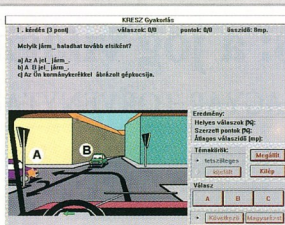
Forrás: TiSoft Computer

Hatnyelvű Európa Szótár

Nemrég új, Windows alatt futtatható szótárral rukolt ki az Aspect és a Cyberton cég, amellyel a hat nyelv bármelyikéről bármelyikére fordíthatunk szavakat, szöveges állományokból akár közvetlenül is. A program asszociatív, azaz képes tördeléken vagy hallás után helytelenül leírt szavak felismerésére is, emellett tanítható, azaz új szavakkal bővíthetjük amúgy is tekintélyes, háromszázötven szókincsét. Igaz e szókincs első-sorban műszaki jellegű, habár „bonuszként” egy 45 ezer szót tartalmazó útszótárt is mellékelnek a programhoz. Kár, hogy a német és angol szót hangosan ki is ejtő módot, ami mellesleg még tovább 120 ezerrel bővíti is az alapszókincset.

Forrás: Cyberstone

KRESZ

A Pictor Kft. által jegyzett KRESZ Oktató-És Vizsgáztató program elsősorban a vizsgára készít fel, ám már a jogosítvány bírtokában is jól jöhet a tudás ellenőrzésére, végül játéknak sem utolsó. A Közlekedési Főfelügyelet által jóváhagyott tananyagot feldolgozó interaktív program három blokkot tartalmaz: Gyakorlat, Teszt, Vizsga. Az elsősorban unalomig kapjuk a kérdéseket a géptől. Előre beállíthatjuk, hogy ezek milyen jármű-kategóriára vonatkozzanak, milyen tárgykörök érdekeljenek, s milyen nehezék legyenek. A Teszt menüpontban már konkrét vizsgalapot tölthetünk ki, a Vizsga során pedig ellenőrzhetjük, hogy beválnék-e majd életemben, az idő szorításában is.

Forrás: Kossuth

Expect No Mercy

„Vérfagyasztó” veredéks játék, amelyben a Szövetségi Biztonsági Hivatal titkosügynökéként le kell rombolnunk a Virtuális Harmadésvetsek Akadémiáját, ahol kőztudottan a legkegyetlenebb bértilkosok szereznek diplomát. A program két vívobetéttel indul, az egyik a hasoncimű mozifilm metatája be, míg a másik a játék fortélyaiá vezet be.

Játszhatunk másodmagunkkal vagy egyedül. Az első esetben mindkettőt választhatunk magunknak karaktert, az utóbbiban viszont csak az ellenfél és a háttérjelölhető ki négy figura és hat helyszín közül. Három (Training, Mission, Boss) szinten küzdünk a győzelemért. A program zenei alfestése jó, a grafika pedig inkább csak átlagos. Mindenesetre izgalmas élmény.

Forrás: Automex

Bizonyára Ön is sokat hallott az INTERNETRŐL!

Felkeltette a kíváncsiságát?

Szeretné megnézni, hogy mit is jelent, hogy működik, milyen információhoz lehet rajta keresztül hozzájutni?

Nem tud eligazodni az INTERNET szolgáltatók ajánlatai között?

Amennyiben egyik kérdésre is IGEN a válasza, akkor tudunk Önnek segíteni.

Mint szolgáltatóktól független, az INTERNET területén csak oktatással foglalkozó Alapítvány egy ingyenes bemutató keretében be tudjuk Önnek mutatni, hogy mit lehet a hálózaton elérni. Ha a bemutató alapján eldöntötte, hogy részletesebben is meg kíván ismerkedni a lehetőségekkel, akkor önkéntesleg tanfolyamunkon alaposan megismerkedhet az INTERNET erőforrásait kiaknázó programokkal, sőt a legfontosabb programokat kezelését készség szinten is elsajátíthatja oktatástudióinkban.

Elégedetlen az otthonából, vagy munkahelyéről elérhető átviteli sebességgel?

A kurzus meghallgatása után nincs azonnal lehetősége az INTERNETRE felkapcsolódni?

Ebben az esetben is tudunk Önnek segíteni.

Klubnapjainkon a tanfolyamot elvégzett hallgatók elérhetik az INTERNET minden szolgáltatását. Oktatóstúdióinkban 10 db 486DX4/100-as PC, valamint 1 db SUN SparcStation számítógép áll a hallgatók és klubtagok rendelkezésére, közvetlen kapcsolattal az INTERNETRE.

Ötnapos tanfolyamaink 1996. január 8-án, január 29-én és február 19-én indulnak. Igény esetén 8-12 hallgató részére ettől eltérő időpontban is indítunk tanfolyamokat.

Egynapos bemutató 1996. január 4, 18, 25, február 8 és 15-én tartunk.

További információk:

INNOSTART

Nemzeti Üzleti és Innovációs Központ Alapítvány

Cím: 1121 Budapest Konkoly Thege u. 29-33. Tel és fax: 1603557,1601175,1699499/1249

e-mail: tanfolyam@nuik.kfki.hu

CD

Kulcs: a jog világához!

MAGYAR TÖRVÉNYTÁR

CD

A kereső program korszerű?

Igen

Nem

A kezelhetőség jó?

A tartalom gazdag?

Az ár kedvező?

(Bélpép: 7500 Ft+áfa, 6 havi előfizetés: 18000 Ft+áfa)

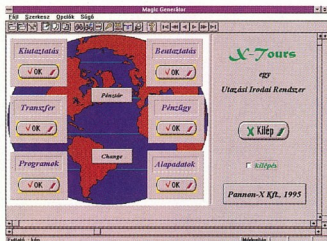
Van esély különleges nyereményre?

Megrendelése kockázatos?

A hatályos jogszabályok, a kormányhatározatok, az Alkotmánybíróság, az Országgyűlés határozatai, a Kereskedelmi vámtarifája, a nemzetközi szerződések, az EGK válogatott jogszabályai magyar nyelven, ezek és még további jogi információk mind rajta vannak a havonta küldött CD lemezen.

Legyen Ön is rajta az akciós megrendelők listáján! Ha így lesz, még nyerhet is, méghozzá egy C-sorozatú MERCEDES személygépkocsit!

Megrendelhető: UNIÓ Kiadó (Bp., XIII., Hajdú u. 42-44. Ügyfélszolgálat: Knoll Ágnes, Tel.: 129-6098, 111-9008/161, fax: 131-8173

Az X-Tours komplett információs rendszert kínál utazási irodáknak

Mágikus információ

Szinte kínálják magukat a multimédia megoldások a turisztikai információs rendszerek céljaira. Utazási irodák számára készült az X-Tours, amelyet a *Magic 4GL* fejlesztőrendszer segítségével hoztak létre. A rendszert a CityRama utazási iroda és az Onyx Kft. közösen fejlesztette, és a *Pannon-X Kft.* forgalmazza. Ez utóbbi cég elkészítette a termék dokumentációját, és a programot több ponton tovább is fejlesztette: több új modul illesztett a rendszerhez, például egy komplett főkönyvi rendszert, a valutaváltást, szállásmarketinget stb.

Ezekkel együtt az X-Tours komplett információs megoldást kínál utazási irodáknak, beleértve a beutaztatást, kiutaztatást, programértékesítést, pénzkezelést és bankforgalmat, bérelszámolást és

könyvelést. A modulokat egységes rendszerbe integrálták, mindegyik blokk ugyanazokat az alapadatokat használja.

Kis irodák számára kínálják az X-Tours rendszer stand-alone, illetve Novell hálózatos megoldását, ám közepes és nagyobb irodák esetében a távoli ügyfélszolgálati képviselések is nagy hasznot vehetnek az új rendszernek. Az X-Tours ugyanis kedvező áron ezek integrálását is lehetővé teszi.

Az X-Tours rendszer vegyesen alkalmazható – egy időben és programozói beavatkozás nélkül – karakteres és grafikus környezetben, attól függően, hogy lokálisan használják vagy távoli irodákat is csatlakoztatnak.

A Magic 6-os verziójának köszönhetően ez élvonemberre az X-Tours for Windows is elkészült. Ebben lényegében valamennyi szükséges multimédia eszköz használatára mód van (WAV, illetve AVI fájlok kezelése, egyéb – a Windows szabványosnak számító – fájlok felismerése).

A turista az egészsből csak a szolgáltatás marketing moduljaival kerül kapcsolatba, mégpedig touch-screenen keresztül. (A Pannon-X – dealerként – egyúttal egy amerikai gyártó touch-screen termékszálladóját is forgalmazza.) Eddig két modul készült el: a *szálláshely-értékesítés*, amelynél a program kiírja a térképen kiválasztott helyhez kapcsolódó szálláshelyeket s egyéb információkat, valamint a *garantiáltprogram-értékesítés*, amelynél a csoportosított programok nyomógombjával kapunk képest, hangos tájékoztatást. A szálláshely-marketing modulba beilleszthető többnyelvi hangos tájékoztatók, képek, rövidfilmek a szolgáltatásról, illetve szálláshelyről és környezetről stb.

Várhatóan még az idén elkészül az X-Tours Windows 95-ös változata is. (–)

Útitárs

A Panasonic PCMCIA CD meghajtóját a hordozható számítógépekhez fejlesztették ki

Utazás közben is kényelmesen hozzáférünk a CD-ROM-on tárolt adatokhoz, ha megvásároljuk a legújabb PCMCIA csatlakozású Panasonic CD meghajtót. A KXL–D720-as típusjelű, kétszeres sebességű meghajtót kifejezetten hordozható számítógépekhez fejlesztették ki, s tömege is ehhez illő: mindössze 390 gramm (elemek nélkül). A tetszőleges kivitelű készülék SCSI–2 interfészen keresztül asztali géphez is csatlakoztatható.

A csöppesség a szabványos CD-ROM-on kívül a Photo CD Multisession, a CD-ROM XA és az audiolemezeken is képes előlvasni. Az átviteli sebessége 300 Kbájt/s, és felhálható-kimenetet is találunk rajta. Akkumulátoros folyamatosan 2, illetve 4 órán keresztül működik, attól függően, hogy éppen CD-ROM-ot vagy audiolemez-t olvas-e. Természetesen hálózati adapterrel is felszereltek. (–)

Gigatempó

Szeptember közepén végre megszületett az új CD-lemez szabvány a multimédia alkalmazásokra „digitális videodiszk” (DVD) néven. A technológia két rivális megoldás kompromisszumja: az egyiket a japán *Sony* és a holland *Philips* dolgozta ki közösen olyan „műsortulajdonosokkal” a háttérben, mint a *Sony* kezében lévő *Columbia*, valamint a Philips ellenőrzése alatt álló *PolyGram* filmársaság. A másik megoldás – a videodiszk – a *Toshibától* ered, s ez egyebek mellett a világ egyik legnagyobb médiabirodalmát, az amerikai *Time Warner*, valamint a világ legnagyobb szórakoztatóelektromonikai cége, a japán *Matsushita* támogatását élvezte.

A DVD új szabványában a Toshiba-tábor technológiáját és a Sony-Philips dű információ-rögzítési módszerét ötvözték. A kompromisszum értelmében a mostani CD-vel megegyező méretű és hasonló technológiájú eljárással készülő DVD 4,7 gigabájtot képes befogni, ha egy rétegen

Az információrögzítési technológia a Philips és a Sony fejlesztőitől származik. A képen a két cég multimédia lejátszójának prototípusa

írnak rá, s 8,5-öt, ha kettőben. (A kétértékgű CD-frást az amerikai 3M cég fejlesztette ki.) Emellett lehetőség van arra is, hogy a CD mindkét oldalára írjanak.

A 4,7 gigabájtot elegendő egy 135 perces mozifilm digitalizált változatának befogadására, hifiműveléssel hanggal, az eredeti mellett többféle szinkronnal vagy éppen aláírással. A szórakoztatási cégek most abban reménykednek, hogy a DVD megjelenésével hatalmas új piac nyílik, amint a videózás ma szellemes CD-minőségű felvételre cserélhet kizárta. A DVD lemezek – szerzői jogi fenntartások miatt – egyelőre csak olvashatók lesznek.

Am az új generációs kompaktelemez azonban nemcsak a filmstúdiók előtt nyit új távlatokat, hiszen a DVD-re minden eddigéig bonyolultabb videójátékok is felvihetők, s az adatbázisok, enciklopédiák és multimédia-összeállítások is jóval gazdagabban és nagyobb terjedelemben rögzíthetők az új lemezre. Nem kell aggódnunk azoknak, akiknek jelenleg audio-CD-jük, CD-ROM-juk vagy az éppen a Philips által kifejlesztett CD-i-jük van, az új szabvány ugyanis gondoskodik a „visszamenőleges kompatibilitásról”, azaz minden eddigi CD termék lejátszható lesz majd a DVD készülékeken, illetve a DVD lemezeket beolvadó számítógépes meghajtókon. Az új lemezt viszont nem lehet majd lejátszani a jelenlegi készülékeken.

A tervek szerint az első DVD lejátszó 1996 szeptemberében jelenik majd meg Japánban, a jövő év végén pedig a többi fejlett ipari országban, s a gyártók azt ígérik, a készülék ára 500 dollár körül alakul majd. A DVD-ROM 200 dollárba kerül majd, s a filmeket tartalmazó DVD lemezek árat 20 és 40 dollár között teszik. N. G.

3 ÉV VAGY 100.000 KM GARANCIA

 TOYOTA

Bízhat a jelben

CARINA E

Az egyetlen különbség a borítón egy négykarakteres azonosító

Kis hamisok?

Parázsra teheti a Computer Karácsony kegyes hangulatát, ha alaposnak bizonyul néhány hazai CD-forgalmazó gyantája. A történet az ősi Comptaire nyúlik vissza, amelyet követően elsősorban az ott kiállítóknak levelet hozott a postás Malajziából. Benne egy roppant előnyös ajánlattal, 217 különböző – a legkurrensebbek közé tartozó – CD szállítással. Az élelmes kereskedő, kapva az alkalmon – komolyabb tétel vásárlásokra – így akár 7-8 dollárt juthat olyan vadonatúj multimédia CD-k darabjához, amelyek bolti ára ma tízezer forint körüli. Számosan éltek is a lehetőséggel.

Mások – például az *Automex*, a *Mixim* vagy az *576 Kilobájt* munkatársai – viszont meg vannak győződve arról, hogy hamisítványokról van szó. Erről egyébként – állítják – például a Prisoner of Ice játék esetében, amelyről a kiadója kijelentette, hogy a most forgalomba hozott kivételben soha nem gyártott CD-t, s erre licenct sem adott senkinek, már meg is bizonyosodtak.

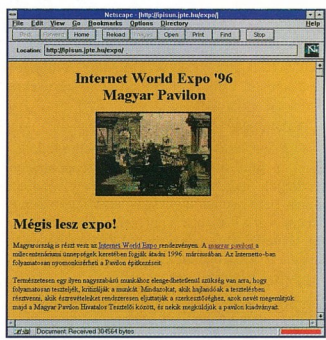
Az Automexnél nem sajnálták a pénzt a próbavásárlásokra sem, több tucatnyi – a fenti kínálatban szereplő – lemez beszerzése alapján a következőképpen összegezték tapasztalataikat: „A CD-k látszólag tökéletes utáztatok, mind a nyomdatéchnikát, mind a lemez előállítását tekintve. A borítón az egyetlen különbség az eredetiehez képest egy négykarakteres azonosító, amely visszaköszön a lemez belső permébe préselve is. Ahonnan viszont hiányzik a lemezgyár azonosításra szolgáló szokásos, legkevesebb hatjegyű kód. E CD-k kizárólag jewel-boxos (kis műanyag tokos) változatban fordulnak elő, és sokszor eltérő kiadóktól származó több munkát rejt a csomagolásuk. Tüzetesebben megvizsgálva, a CD alapanyaga is gyengébb a szokásosnál, könnyebben hajlítható a lemez, s az igénytelenebb préselés miatt olvasási hibák is előfordulhatnak. Mindehhez még hozzátettük, hogy olyan CD-t is sikerült kísérletileg vásárolniuk, amelyek csak egy kód ismeretében lenne elindítható, ami feltehetőleg csak a mintául szolgáló lemez papírdobozában hozzáférhető.”

A Malajziából érkezett levél viszont a rendkívül kedvező árat magyarázza, hogy a lemezeket úgynevezett *bulk* („ömlesztett”) csomagolásban importálják közvetlenül az Egyesült Államokból.

Hogy kinek van igaz, az könnyen lehet, hogy a bíróság dönti majd el, ugyanis az említett hazai forgalmazók e lapszámunk nyomdába adásokor meglehetősen elszánának tünnek a kérdéses lemezek jogtisztségének kiderítésére.

Az viszont kétségtelenül igaz, hogy ezúttal a forgalmazók megtakaríthaták egy piacfelmérés költségeit, ugyanis e tekintetben az említett maláj listán szereplő 217 cím kiválasztása tökéletes szakismeretre vall. (–)

Magyar Pavilion

Így fest majd a Magyar Pavilion előszobája

Ha világgkiállításunk nem is lesz, a jelek szerint az erre tervezett összeg megszozából legalább egy virtuális *pavilonra* azért futja. A Virtuális Világgkiállítás a nyár óta épül a *Interneten*, s az ötletet számos nyugati kormánytisztviselő is a szármány alá vette. Jövő márciusban megnyílik a Magyar Pavilion is, amely – „multimédia létesítmény *gondnoka*”, *Nyíró András* meggyőződése szerint – minden bizonnyal a legfényesebb lesz. Garancia erre a húsz fős kiváló *építő* stáb névsora, no meg a sorban a honóriáriumokra kifizehető 25 millió forintos központi támogatás, amelyet a szponzoroktól összekalapozott mintegy tízmilliósi hardver-és szolgáltatásomg tesz még attraktívabbá.

A Magyar Pavilion a millicentenáriumi gondolatra épül, s a szervezők a millenniumi Budapest köré építik műveiket. Nyíró András elmondta, hogy találtak egy 1896-ból származó *Lumier*-filmfelvételt a Lánchídról, amelyen a kedélyesen szakkocsikázó hölgy akár a mi dedányánk is lehetne. Ám az Interneten szemlélve a felvételt, időt és teret megcsúfolva egyetlen kattintással ugorhatunk majd át a mába: a hídon elhelyezett kamerát magunk vezérelve a pillanat történetéit vetíthetjük a képernyőnkre. Ha pedig Lánchíd, akkor hogyan maradhatnának ki a marslakók CD-ről a Szerb Antal-1 passzusok, aztán az egész város, száz év viharai, művészettörténete, végül is a magyar történelem...

Persze lesz a Magyar Pavilonnak modern zuga is, ahol a mai magyaronadalomat, művészettel ismerkedhet a tévőli szemlélő. Az év végi kapuzárásokor pedig alighanem sokan búcsúznak majd fájó szívvel e kiállításától, amelynek még ha más haszna nem is lenne, pár tucat alkotót mindenképpen a multimédia előltekettjévé tesz majd. **G. K. K.**

Klipmester

Videojátékokhoz és video-CD lejátszásához fejlesztette ki a Miro cég a miroVIDEO MVP nevű MPEG bővítőkartját. Egy különleges chipnek köszönhetően a kártyával az AVI klipek is lejátszhatók teljes képernyős módban, villogásmentesen. Az eszköz ISA szabványú, és a teljes képernyős megjelenítést akár 1280x1024 képpontos felbontásban is „tudja”. A 18 bites interpoláció következtében a színek száma a szokásos 32 000 helyett 262 000, ami jelentősen javítja a képek részletgazdagságát. Ilyen adottságok mellett a kártya kiválóan alkalmas a videoképek és a CD minőségű sztereó hang integrálására Windows alatt. Valamennyi video-CD formátumot kezel, beleértve a CD-I-t,

A miroVIDEO MVP típusú MPEG bővítőkártya alkalmas a video-CD-k teljes képernyős lejátszására

valamint az Open MPEG-et és a RealMagic videókat. A kártya szoftverből konfigurálható. (–)

Lemez melléklet

Lemez mellékletünk most is több szálon kapcsolódik a lapban olvasható írásokhoz. A bőséges kínálatból itt csupán a legfontosabb fejezetekre hívjuk fel a figyelmet.

TECHNIKA – Házimozi

A Dolby Surround és a THX technika fejlődésével a film cselekményének középpontjában érezhetjük magunkat a moziban, amely azonban immár nem csupán egy tágas vetítőterem lehet, hanem akár a lakásunk négy falával határolt tér is. A CD mellékleten a lap írásához kapcsolódó multimédiás blokkot találunk. (Cikk a 16. oldalon!)

SZÓRAKOZÁS – Égess el!

Nemrég jelent meg Augustz Bárió multimédia tracket is tartalmazó audio-CD-je. Az ötvenperces igényes hanganyagból mellékletinkre az Égess el! című dal klipfeldolgozását választottuk, amely akár pihentetőül is szolgálhat a multimédiás kalandozás közben. (Cikk a 35. oldalon!)

HÁLÓZAT – CompuServe

Könnyen áttekinthető szervezése miatt a CompuServe ideális lehet a kezdő online-fogyasztók számára. Most indul a sorozatunkban megkísér-

lünk minden szükséges tudnivalót összefoglalni erről a szolgáltatásról. (Cikk a 28. oldalon!)

MŰHELY – Multimédia menéskönyv

A világon egyedülálló multimédia vállalkozásba fogott két éve néhány szakember, OMFB támogatással – jellemző paraméterekkel, fotókkal, videofelvételekkel – egységes adatbázisba foglalják a teljes hazai tenyészállományt. (Cikk a 40. oldalon!)

KÖZVÉLEMÉNY

Közvélemény rovatunkban ezúttal a Medián Kft. felmérései közül csemegettünk. Most a különböző intézményekbe vetett bizalom alakulását ábrázoltuk interaktív formában az idő és a pártállás függvényében. Az adatok tanúsága szerint a legtöbben az SZDSZ-szimpatizánsok sorából váltak bizalmatlanabbá az idők során.

KÖRNYEZET

A lemez mellékleten található új rovatunkban a környezetünk gondjaira próbáljuk meg ráirányítani az olvasó figyelmét. Ezúttal a Levegő munkacsoport munkatársai mutatják be a motorizáció növekedésének egyre fenyegetőbb veszélyeit.

A CD Panoráma interaktív melléklet bejelentő képernyője

Megtudhatjuk például, hogy egyetlen, átlagos személygépkocsi előállításakor nem kevesebb mint 25 tonna hulladék keletkezik.

KARÁCSONYI BAZÁR

Két levet kívántunk útni a lemez melléklet Karácsonyi bazár rovatával. Egyfelől e számunk vezértémáját, az elektronikus vásárlást és marketinget illusztrálandó, az Infotéka és a See Stúdió Interaktív kirakat nevű rendszerét felhasználva, mini vásárlási katalógust állítottunk össze, másfelől ebben helyeztük el lemez mellékletünk hirdetőinek anyagait is. A 16 ajánlatot felölölő kínálat egy része akár karácsonyi ötletforrás is szolgálhat. (Összeállítás a 17. oldaltól!)

A lemez melléklethez most is tartalmas szórakozást kívánunk!

HP DeskJet 850C. Fotó minőségű nyomtatás.

A HP DeskJet 850C egyedülálló nyomtató, amely kivételes tulajdonsággal rendelkezik: fotó minőségű nyomatok előállítására képes. Segítségével a vörös még vörösebb, a kék még kékebb, a sárga még sárgább és a fekete még feketébb. A HP különleges színes nyomtatási technológiájának köszönhetően a DeskJet 850C a legkülönlegesebb színeket is tökéletesen adja vissza. Az új, festék alapú tinta előbb színeket és gyorsabb

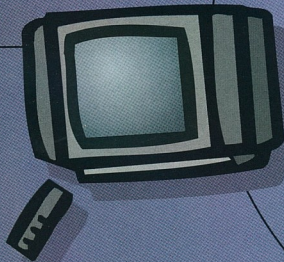
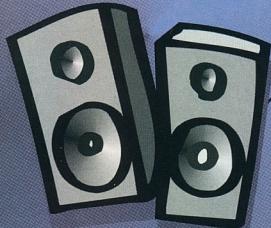
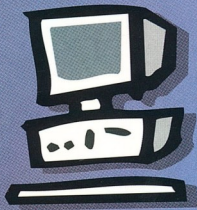
nyomtatást eredményez. Az új típusú tintapatronok alkalmazásával kevesebb festék kerül a papírra, amely a gyorsabb száradás következtében kevésbé hullámasan hagyja el a nyomtatót. A HP DeskJet 850C pigment alapú fekete festékekkel üzemel. Mi következik ebből? Kiváló fekete nyomtatás és a már említett gyors száradás. Miért értünk gyorraságon? Normál üzemmódban, fekete szöveg esetén 6 oldal/perc míg szöveg-grafika kombináció esetén 2 oldal/perc nyom-

tatási sebességet. És ehhez a teljesítményhez még egyszerű kezelhetőség is párosul! Szóval, ha fotó minőségű nyomtatást szeretne gyorsan és egyszerűen, akkor a kulcsszó: HP DeskJet 850C!

MULTIMÉDIA

mult

média

DESIGN BY
D. M. ELIOT

VTCD VIDEOTO

KOMPAKTEMEZ-GYÁRTÁS
TEL.: (36-22) 329-132
FAX: (36-22) 329-133

Daewoo Crystal Monitorok. És lásson tisztán.

Crystal 17HQ^{co}

A Daewoo Crystal monitorok páratlan minőségű, tökéletesen éles és vibrálásmentes képet adnak. Ennek köszönhetően csak a múlt évben több milliót adtunk el belőlük a világ legnagyobb és legismertebb cégeinek. Az energiatakarékos Crystal monitorcsalád sokféle képer-

nyőmérettel kerül forgalomba, és szolgáltatásainak gazdag választékával a legkülönfélébb igényeket is kielégíti, ugyanakkor megfelel minden ipari világszabványnak és természetesen a Magyar (MEED) előírásoknak is. Jól nézze meg tebtát a Daewoo monitorokat! És lásson tisztán!

DAEWOO